

VÖRÖSMARTY MIHÁLY ÁLTALÁNOS ISKOLA
Székesfehérvár, Liget sor

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Preambulum

Iskolánk a Székesfehérvár Megyei Jogú város Önkormányzat Közgyűlése 391/2000. (X.19.) számú határozattal módosított 95/1997. (III.20.) számú alapító okirattal rendelkezik.

Az intézmény neve: Vörösmarty Mihály Általános Iskola

székhelye: Székesfehérvár, Ligetsor

tagintézménye: Székesfehérvár, Farkasvermi út 2.

Az intézmény alapítója:

Székesfehérvár Megyei Jogú Város Önkormányzata

Az intézmény felügyeleti szerve:

Székesfehérvár Megyei Jogú Város Önkormányzata

Az intézmény működési területe:

Székesfehérvár Megyei Jogú Város Közigazgatási területe

Az intézmény jogállása:

Általános iskola egy tagiskolával

Önálló jogi személy, amely vagyonával és költségvetésével önállóan gazdálkodik.

Az intézmény vezetője az igazgató, aki képviseli az intézményt és az intézmény dolgozói felett a munkáltatói jogot gyakorolja.

Az intézmény típusa: általános iskola

Az intézmény évfolyamainak száma: 8

Az intézmény tevékenységei:

Az iskola feladata biztosítani az általános iskolai nevelést és oktatást, ennek keretében felkészíteni az alapvizsgára.

Emelt szintű testnevelés működik 3-8. évfolyamon, évfolyamonként egy osztályban.

Küldetésnyilatkozat

Iskolánk valamennyi tanára és tanítója elkötelezi magát amellett, hogy tanulóinkban olyan hitvallást gyökereztesünk meg, amely megfelel névadónk Vörösmarty Mihály szavainak:

*„Mi dolgunk a világon? küzdeni
Erőnk szerint a legnemesbékért.”*

A „legnemesbék” tág fogalmába beletartozik minden olyan pozitív emberi tulajdonság, ami az emberiséget előre vitte. Valljuk, hogy következetes neveléssel képessé tehetjük tanulóinkat az egyetemes és nemzeti értékek befogadására, ápolására, természetes környezetük szeretetére és védelmére, az emberi együttélés szabályainak betartására.

Olyan egészséges, önbizalommal rendelkező, az élet kihívásainak megfelelni tudó tanulókat kívánunk kibocsátani az iskola kapuin, akik kellő tudással rendelkeznek ahhoz, hogy megtudjanak felelni a továbbhaladás feltételeinek, képesek a megújulásra, az önművelésre.

Fontosnak tartjuk az egészséges életre nevelést, a testnevelést és a sportot. Alapító okiratunk szerint a 3. osztálytól évfolyamonként egy tanulócsoportban emelt szinten tanítjuk a testnevelést. Testnevelőink – a kollégák támogatásával – elkötelezték magukat sportot űző és kedvelő fiatalok, valamint nemzeti sportunk utánpótlásának nevelésére.

Gyermekközpontú iskolát akarunk jól működtetni. Hisszük, hogy a tanulók személyiségének és egyéni képességeik tiszteletben tartásával, harmonikus kapcsolat kialakításával, valamint nevelési és oktatási céljaink megvalósításával az életnek örülni tudó, sokoldalú, a társadalom számára hasznos polgárok neveléséből vállalunk részt.

Jövőkép

Intézményünk úgy szervezi tevékenységét, hogy az mindig igazodjon a kor kihívásaihoz és követelményeihez.

1. Olyan tanulókat bocsátunk ki az iskola kapuin, akik
 - minden tantárgyból megfelelnek a továbbhaladás feltételeinek,
 - biztos, bővíthető tudással rendelkeznek,
 - képesek az önművelésre,
 - képességeiknek megfelelő iskolában folytatják tanulmányaikat a középszintű oktatásban.
2. Az adott évfolyamokon tanulók
 - 95 %-a megfelel a minimum követelményeknek,
 - 50 % felett, tehát tanulóink többsége egyéni képességeikhez igazodóan az elvárható legjobb szinten feleljenek meg a helyi meghatározott követelményeknek.
3. A tanulmányi munka eredményessége érdekében tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozásokat szervezünk, folytatjuk a nívócsoportos oktatást a magyar nyelv és irodalom, a matematika és az idegen nyelv tantárgyakban.
4. Arra törekszünk, hogy tanulóink
 - képesek legyenek nemzeti értékeink ápolására,
 - természetes környezetük szeretetére, védelmére,
 - egészséges, a sportot, a testmozgást kedvelő életmódot valljanak magukénak,
 - megfeleljenek az emberi együttélés szabályainak, a társadalom hasznos polgáiraivá váljanak.
5. Munkánkat a minőségirányítási program alapján végezzük:
 - Partnerközpontú iskolát működtetünk.
 - Minden kolléga aktívan bekapcsolódik a minőségfejlesztési munkába.
 - Egységes ellenőrzési és értékelési rendszert alkalmazunk.

Helyzetelemzés

Az iskola általános jellemzői

Iskolánk két helyen működik:

Anyaiskola, Ligetsor: 1 – 8. osztály

Farkasvermi úti tagiskola: 1 – 4. osztály

- 1997 óta az Apáczai Tankönyvkiadó bázisiskolája vagyunk.
Az anyaiskolában általános tantervű és a testnevelést emelt szinten tanuló osztályok működnek. Ezekben az osztályokban - tanulóink magasabb óraszámban ismerkednek meg a labdajátékok, az atlétika, a szertorna és az úszás alapjaival. A legtehetségesebb sportolóink országos, sőt nemzetközi eredményekkel is büszkélkedhetnek. A tó közelsége télen lehetőséget nyújt korcsolyázásra. Az érdeklődők számára évente sítábort szervezünk.
- A néptáncot és mellette a szalontáncok alapjait órarend szerint tanítjuk.
- A tanulók egész napos tevékenységét alsó tagozatban a napközi otthon, felsőben a tanulószoba szervezi.
- A tanulmányi problémákkal küzdők számára korrepetálással tesszük lehetővé a felzárkózást.
- A kötelező foglalkozások mellett szakkörök, tanulmányi versenyek, énekkar, színház- és múzeumlátogatások, könyvtári foglalkozások, nyelvtanfolyamok, előkészítő tanfolyamok erdei iskola, tanulmányi kirándulások, nyári táborok szervezésével adunk módot az ismeretek bővítésére.
- DÖK által szervezett rendezvények diákjainknak lehetőséget nyújtanak tehetségük, ügyességük, tudásuk bemutatására.
- Iskolánk lehetőséget ad a katolikus és református hitoktatásra.

A 8. osztályosok évről évre egyre növekvő számban folytatják eredményesen tanulmányaikat érettségít adó középiskolában (az elmúlt évben 73 %)

Farkasvermi úti tagiskola

Tanítói tankönyvválasztásban, módszerek használatában követik az anyaiskolát, mivel a felső tagozatosok tanulmányaikat a ligetsori iskolában folytatják.

- **Tanítványai részt vesznek a három éves erdei iskolai programban és lehetőségük van a népi kismesterségek alapjainak elsajátítására is.**

Mindkét iskola kellemes természeti környezettel büszkélkedhet, ami alapjául szolgál a sportoláshoz és az egészséges élethez.

- Az oktatást jellemző specialitások:
Csoportbontásban tanítjuk az idegen nyelvet (angol, német), technikát, informatikát, és felsőben az emelt szintű testnevelést.
Nívócsoportokban oktatjuk az idegen nyelvet, matematikát és a magyart.
- Az iskola általános munkarendjét a Szervezeti és Működési Szabályzat, valamint a Házirend szabályozza.

- Tanuló és napközis csoportok:

Anyaiskola: alsó 7

felső 14

3. osztálytól évfolyamonként 1 osztály emelt szintű testnevelés tanul, a többi osztály általános tantervű.

Napközis csoportok száma: 7 (minden alsós osztályban 1)

Tanulószoza: 2 felsős tanulók számára.

Tagiskola: Tanuló és napközis csoportok száma 4, valamennyi általános tantervű osztály.

Személyi feltételek

Az iskola pedagógiai programját: 77 dolgozó valósítja meg, amelyből 53 pedagógus, 52,5 álláshelyen, akik szakmailag jól felkészültek. 4 fő főtanácsos.

Közülük:

27 fő tanítói,

26 fő, tanári végzettséggel rendelkezik

A szakos ellátottság teljes.

A tanárok szakok szerinti megoszlása:

magyar szakos:	6 fő,
angol	3 fő,
német	3 fő,
matematika:	5 fő,
történelem:	4 fő,
földrajz:	2 fő,
biológia:	3 fő,
fizika:	2 fő,
kémia:	2 fő,
ének:	2 fő,
rajz:	1 fő,
számítástechnika:	2 fő,
testnevelés:	6 fő,
technika:	3 fő,

- Az iskola irányító-szervezeti struktúrája

Az iskolában működő vezető testület: iskolavezetőség:

tagja: igazgató,

igazgatóhelyettes felsős,

igazgatóhelyettes alsós,

gazdasági igazgatóhelyettes,

tagiskolavezető,

munkaközösség vezetők,

pedagógus Szakszervezeti bizalmi,

Közalkalmazotti tanács elnöke,

DÖK vezetője

▪ Szakmai testületek:

Munkaközösségek száma 7, melyek a következőképp szerveződtek:

- alsó,
- napközi,
- matematika, számítástechnika, technika – osztályfőnöki,
- magyar, történelem, ének, rajz,
- idegen nyelv,
- természetismeret,
- testnevelés, néptánc,

Az elmúlt 25 év alatt kialakított egyéni arculatát megőrizzük a jövőben is. Kihhasználva az iskola helyzetéből adódó (Bregyó sportcentrum, uszoda közelsége) sportolási lehetőséget az emelt szintű testnevelés oktatását tovább folytatjuk.

Ápoljuk hagyományainkat mind az oktatásban, mind az oktatáson kívüli tevékenységünkben.

Jelen értékünk megőrzése mellett további

- sportolási lehetőségek (minitenisz, jégkorong) képzéssel,
- informatika oktatásnak kiszélesítésével,
- az esélyegyenlőség biztosításával szervezzük pedagógiai tevékenységünket.

NEVELÉSI PROGRAM

I. Pedagógiai alapelveink

1. Gyermekközpontú iskolát akarunk, ahol tanulóink jól érzik magukat, a nevelőmunkát a humanitás hatja át.
2. A tanulók személyiségének minden oldalú fejlesztése, korszerű ismeretek, képességek, készségek kialakítása, szellemileg, erkölcsileg és testileg egészséges nemzedék nevelése a legfontosabb feladatunk.
3. Tanulóink felkészítése a mikro és makró közösségben való életre, tevékenykedésre, annak tiszteletére, előrehaladásának elősegítésére.

II. Az iskolában folyó nevelő- és oktató munka céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

Az iskolában folyó az oktatás-nevelés egészét átfogó munka legfőbb céljait az általános emberi és nemzeti értékek átadása, tanulókkal történő elfogadtatása határozza meg. Alapvető feladatunk a személyiség sokoldalú fejlesztése, hogy olyan tanulókat neveljünk, akik:

- Ismerik, szeretik, védik természeti környezetüket.
- Ismerik önmagukat, felelősséget vállalnak tetteikért, van jövőképük, fontosnak tartják sorsuk alakulását.
- Ismerik az emberi együttélés szabályait. Kulturáltan viselkednek a közösségben, fegyelmezettek, udvariasak, figyelmesek a környezetükben élők problémái iránt, képesek áldozatvállalásra, együttműködésre.
- Egészségesen élnek, sportolnak, szemben állnak az egészségre káros szokásokkal.
- Igénylik a szépet, az esztétikus környezetet, megjelenésük kulturált.
- Szeretik és tisztelik családjukat, szüleiket, nagyszüleiket.
- Ismerik és szeretik hazájukat, nemzeti kultúrájukat, tisztelik hagyományainkat, jelképeinket.
- Folyamatosan képzik önmagukat, megfelelő önkritikával rendelkeznek, önálló tanulásra képesek.
- Más népek, nemzetek, a hazánkban élő kisebbségek jogait tisztelik, kultúrájukat, hagyományait megbecsülik.
- Az egyetemes emberi jogokat tiszteletben tartják. Ismerik és érvényesítik a demokrácia elveit. Képesek a közösségért dolgozni.

Pedagógiai munkánk feladata, hogy a felsorolt értékek elsajátítását elősegítse.

Ez szolgálják:

- a tanórán és a tanórán kívül folyó nevelés,
- alkalmazott nevelési eljárások, módszerek,
- folyamatos értékelés.

A tanulmányi munka eredményességét elősegítő módszerek, eljárások:

- nívócsoportokban oktatás: matematika, magyar, idegen nyelv
- csoportbontás: testnevelés tagozat (6. 7. 8. osztály fiú, lány)
idegen nyelv,
számítástechnika
technika
- tehetséggondozás, felzárkóztatás

A nem szakrendszerű oktatás megszervezése 5-6. évfolyamon

A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX törvény (a továbbiakban kt.) 8. §-a határozza meg a nevelő-oktató munka pedagógiai szakaszait. A bevezető és a kezdő szakaszban - az 1-4. évfolyamon - *nem szakrendszerű* oktatás keretében kell az oktatást megszervezni, míg az alapozó szakaszban - az 5-6. évfolyamon - részben *nem szakrendszerű* oktatás, részben szakrendszerű oktatás keretei között. Az iskolának a helyi tantervében meghatározza, hogy a kötelező és nem kötelező időkeret mekkora hányadát fordítja majd szakrendszerű és mekkora hányadát *nem szakrendszerű* oktatásra - a törvényben meghatározott keretek között.

A kt. 133.§ (1) bekezdése alapján, az ötödik évfolyamon első ízben a 2008/2009. tanévben, majd azt követően az ötödik -hatodik évfolyamokon felmenő rendszerben kell megszervezni a *nem szakrendszerű* oktatást.

Nem szakrendszerű az oktatás, ha a tanulók részére a tantárgyakat, illetve a tantárgyak nagyobb körét egy, tanítói végzettséggel és szakképzettséggel rendelkező pedagógus tanítja. (kt. 121.§ (34.)

A pedagógusok foglalkoztatását meghatározó előírás a kt. szerint:

"Nem szakrendszerű oktatásban a tanár akkor taníthat, ha legalább százhusz órás pedagógus-továbbképzés vagy szakirányú továbbképzés keretében történő felkészülés keretében elsajátította a hat-tizenkét éves korosztály életkori sajátosságaihoz illeszkedő pedagógiai, pszichológiai ismereteket és az eredményes felkészítéshez szükséges módszereket. E rendelkezéseket alkalmazni kell a szakkollégiumi végzettséggel nem rendelkező tanítókra is, azzal az eltéréssel, hogy a felkészülés során a tizenegy-tizenkettő éves korosztály neveléséhez és oktatásához szükséges ismereteket sajátítsa el." (17. § (8) bekezdés)

Az átmeneti rendelkezések szerint a 2012/2013 tanítási év végéig az 5-6. évfolyamon, továbbá emelt szintű oktatás esetén, az első-negyedik évfolyamon, a nem szakrendszerű oktatásban pedagógus-munkakört tölthet be az a tanár, aki 2004. szeptember1-jéig, legalább öt év gyakorlatot szerzett 1-4. évfolyamon. (128. § (20) bekezdés)

A nem szakrendszerű oktatásban résztvevő pedagógussal szemben támasztható szakmai követelmény, az hogy alkalmas legyen az alapvető készségek, képességek fejlesztésére, így rendelkezzen azokkal az ismeretekkel, amelyek az érintett évfolyamra járó tanulók életkori sajátosságaiból adódó oktatás - szervezési feladatokhoz szükségesek.

A felhasználható időkeret

A kt. 52. § alapján az 5., 6. évfolyamon a tanulók kötelező heti óraszám: 22,5 óra, ebben a §-ban a (7) bekezdés szerint ennek 25 % lehet a nem kötelező órák száma, ami összesen: 5,625 óra, feltéve ha a fenntartó ennél nagyobb időkeretet nem állapít meg.

Mindezek alapján számítható a *nem szakrendszerű* sávban a kötelező és nem kötelező órák 25%-50%-a. Tehát 22,5 óra + 5,625 óra = 28,125 óra (a heti órakeret összesen). Ennek 25 % - a 7,03 óra, az 50 % pedig a 14,06 óra. A *nem szakrendszerű* oktatás megszervezésére tehát az 5., és a 6. évfolyamokon is hetente minimum 7 órát, maximum 14 órát kell felhasználni. A fenti számítást alapul véve, a kötelező órák terhére heti 5,625 óra, míg a nem kötelező órakeret terhére heti 1,4 óra használható fel minimálisan.

A mindenkori 4. évfolyamon az iskolavezetés az osztálytanító és a minőségbiztosítási csoport bevonásával helyzetelemzést végez. Figyelembe veszi a tanulók félévi értékelését, valamint április – május hónapban helyi felmérést készít szövegértés, nyelvtan, helyesírás és matematika tantárgyból. Ezen mérési adatok ismeretében végzi el az 5. évfolyamon a nem szakrendszerű oktatás órakereteinek kijelölését.

Mindenképpen kiemelt fejlesztési iránynak tartjuk az alapkészségek (olvasás készség, íráskészség, elemi számolási készség, elemi rendszerező képesség és elemi kombinatív képesség) fejlesztését.

III. Személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

Feladatainkat a nevelés alábbi területein határoztuk meg:

- **Értelmi nevelés**
A kerettantervben meghatározott alapvető tartalmak átadása, elsajátíttatása, figyelembe véve a tanulók adottságait, eltérő szintű fejlődésüket. Önálló ismeretszerzés képességének kialakítása.
- **Érzelmi nevelés**
Helyes cselekvésre készítő érzelmek kialakítása.
- **Erkölcsei nevelés**
Alapvető erkölcsi értékek megismertetése, tudatosítása, meggyőződéssé alakítása.
- **Akarati nevelés**
Kitartás, szorgalom, céltudatosság kialakítása. Igény az önismeret, saját személyiség kibontakoztatására.
- **Munkára nevelés**
Munka fontosságának tudatosítása. A saját képességek kibontakoztatásának igénye.
- **Hazaszeretetre nevelés**
Szülőhely és a haza múltjának és jelenének megismertetése. Nemzeti szimbólumaink és hagyományaink megismerése, tisztelete, megbecsülése.

- **Egészséges életmódra nevelés**
Az egészséges életmód iránti igény, valamint higiénés szokások kialakítása, testmozgás iránti igény fejlesztése, egészségvédelem fontosságának tudatosítása.
- **Tanulók állampolgárrá nevelése**
Alapvető jogok és kötelességek megismertetése, a társadalmi jelenségek iránti érdeklődés kialakítása. Szoktatás a közösség életében való aktív részvételre.
- **Segítő életmódra nevelés, közösségi nevelés**
Az emberi együttélés szabályainak megismertetése, a kulturált magatartás és kommunikáció, valamint az együttműködési készség kialakítása.

IV. Közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

Az emberi együttélés alapvető közege a közösség. Oktató-nevelő munkánk egyik legfontosabb része: felkészítés a közösségben való életre.

- **Tanulói közösségek szervezése, irányítása**
Az iskolai élet egyes területeihez (tanórákhoz és tanórán kívüli tevékenységekhez) kapcsolódó közösségek kialakítása, működésük tudatos, tervszerű irányítása, fejlesztése.
- **Az életkori sajátosságok figyelembevétele a közösségfejlesztés során**
Alkalmazkodás az életkorral változó közösségi magatartáshoz: a kisgyermek heteronóm (a felnőtt elvárásoknak megfelelni akaró) személyiségének lassú alakulásából az autonóm (önmagát értékelni, irányítani tudó) személyiséggé válásáig.
- **Önkormányzás képességének kialakítása**
Ki kell alakítani a közösségekben, hogy nevelői segítséggel tudjanak maguk elé célt kitűzni, a cél elérése érdekében közösen tevékenykedni, az elvégzett munkát tudják értékelni.
- **Tanulói közösségek tevékenységének megszervezése.**
A közösséget irányító pedagógus feladata a közösségi tevékenység tudatos tervezése, szervezése, irányítása úgy, hogy a közösség közvetett módon neveljen, gyakoroljon hatást az egyén viselkedésére, véleményalkotására. Ez megkívánja a tanulók aktív bekapcsolódását a közös tevékenységekbe, hogy ezáltal tapasztalatokat gyűjtsenek a közösségben való együttéléshez és együttműködéshez.
- **A közösség egyéni arculatának, hagyományainak kialakítása.**
Az adott közösségre szabott erkölcsi normák, viselkedési formák kialakítása, gyakoroltatása, rendszeressé tétele, amelyek az összetartozást erősítik.

V. Személyiség- és közösségfejlesztés feladatainak megvalósítását szolgáló szervezeti formák és tevékenységi rendszerek

Tanulói szervezetek:

- általános tantervű osztályok
- emelt szintű testnevelést tanuló osztályok.

A tanulói személyiség- és közösségfejlesztés szinterei:

A tanítási óra:

Az iskola nevelési, tanítási-tanulási folyamat szervezése során kiemelten fontosnak tartják: - motiválást,

- tanulói aktivitást.
- differenciálást,
- nívócsoportos oktatást,
- csoportbontást.

Nevelési és oktatási céljaink megvalósítását az alábbi tanórán kívüli tevékenységek segítik:

Napköziotthon, tanulószoba

A szülők igényei alapján:

- 1-4. osztályig napközi otthon,
- 5-8. osztályig tanulószoba,
- tanítási szünetekben munkanapokon összevont napközis csoport, ami minimum 10 fővel működik.

Fő tevékenységi területeik:

- tanulási folyamat szervezése,
- kulturális, sporttevékenység szervezése, csoportközi foglalkozások,
- felzárkóztatás,
- tanórán kívüli testnevelés a napköziben az emelt szintű testnevelést tanuló gyerekek számára.

Diákönkormányzat

- A tanulók és tanulói közösségek érdekképviselőjét látja el,
- a tanulók tanórán kívüli szabadidős tevékenységének szervezését végzi,
- munkáját az iskolaigazgató által megbízott nevelő és az egyes osztályok küldötteiből álló vezetőség irányítja,
- véleményt nyilváníthat, javaslatot tehet a nevelési, oktatási intézmény és a tanulókkal kapcsolatos valamennyi kérdésben.
- térítésmentesen használhatja az iskola helyiségeit, berendezéseit.

Szakkörök

A felmerülő igények és az iskola lehetőségei figyelembevételével tanév elején szakköröket indítunk. Jellemüket tekintve lehetnek szaktárgyi, technikai, vagy művészeti foglalkozások.

Állandó szakkörök: számítástechnika, környezetvédelem és matematika, báb, néptánc

Iskolai sportkör

Tagja lehet iskolánk minden tanulója. Feladata a tanulók mindennapi testedzésének biztosítása, versenyekre való felkészítése, valamint nemzeti sportunk számára versenyzők nevelése. Szoros kapcsolatot tartunk a város sportegyesületével. Az Alba Volán SC jégkorong szakosztálya számára az emelt szintű testnevelést tanító osztályokban utánpótlásnak adunk helyet.

Versenyek, vetélkedők bemutatók

Tehetséges tanulóink bemutatkozását, továbbfejlesztését teszik lehetővé szaktárgyi, sport és művészeti versenyek, vetélkedők. Az iskolai és iskolán kívüli versenyekre legtehetségesebb tanulóinkat felkészítjük.

Tanulmányi kirándulások

Hazánk tájainak, természeti és kulturális kincseinek megismertetése érdekében évente egy alkalommal az iskola nevelői tanulmányi kirándulást szerveznek. A tanulmányi kiránduláson való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülők fedezik.

Erdei iskola

Az iskolán kívül szervezett, táborszerű, több napig tartó foglalkozások, melyeken a tanulók az adott környezettel kapcsolatos történelmi, természetismereti és kulturális adottságokat dolgozzák fel. A részvétel önkéntes, a költségeket a szülők fedezik.

Iskolai könyvtár

Könyvtári órák (az egyéni felkészülést és önképzést segítik elő).

Internet használat (lehetővé teszi az ismeretek bővítését, használhatják a tanulók informatika órán a tananyaghoz kapcsolódóan szakkörön felügyelet mellett szabadon heti két órában).

Egyéb szabadidős foglalkozások

Színház, kiállítás és múzeumlátogatások, túrák, kirándulások, táborok, egyéb összejövetelek. A szabadidő hasznos és kulturált eltöltése vagy egy-egy téma feldolgozására és az egészséges életre való felkészítés érdekében szervezett csoportos programok. A részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülők fedezik.

Hit- és vallásoktatás

Az iskolában a területileg illetékes egyházak – függetlenül az iskolában folyó nevelő-oktató munkától – hit- és vallásoktatást szervezhetnek, melyre a jelentkezés önkéntes.

Hagyományőrző tevékenységek

A tanulók nemzeti identitásának kialakítása és fejlesztése szempontjából fontos névadónk Vörösmarty Mihály emlékének ápolása. Ennek érdekében minden tanévben:

- megemlékező iskolai ünnepélyeket és koszorúzást tartunk a költő születésének évfordulóján,
- megyei szavalóversenyt tartunk a költő tiszteletére,
- a 8. osztályosok ballagásakor búcsúünnepélyt rendezünk a költő szobránál,
- a legfontosabb iskolai ünnepeken tisztelgünk a költő nagysága előtt,
- a mindenkori 7. osztályosok ellátogatnak a költő kápolnásnyéki szülőházába.

Ötévenként egy hetes rendezvénysorozattal ünnepeljük az iskola alapításának évfordulóját. Ez alkalomból az iskola tevékenységét, eredményeit és hagyományait összefoglaló jubileumi évkönyvet állítunk össze és adunk ki.

A téli szünet utolsó hetében karácsonyi koncert szervezésével ünnepeljük a szeretet ünnepét.

Egyéb hagyományőrző tevékenységünket az iskolai munkaterv tartalmazza.

A beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenység.

- A gyermekvédelmi felelős, az iskolavezetőség és az osztályfőnökök szoros kapcsolatot tartanak a nevelési tanácsadóval, a gyermekjóléti szolgálattal.
- Az egyéni képességekhez igazodó differenciált tanórai foglalkozások szervezésével elősegítjük a minimum követelmények, de lehetőség szerint minél jobb eredmények elérését. Ennek keretei:
 - felzárkóztató órák,
 - napközi otthon,
 - tanulószoba.
- Egyéni bánásmóddal a nevelők személyes kapcsolatok kialakításával megkísérlik a tanulók felzárkóztatását.
- Szülők és a családok nevelési gondjainak segítése.
Lehetőségei:
 - családlátogatás,
 - szülői értekezlet,
 - fogadóóra,
 - rendszeres kapcsolattartás,
 - felvilágosítás a szociális juttatások lehetőségeiről.

A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek.

Szinterei:

- nívócsoportos idegen nyelv, magyar és matematika oktatás,
- iskolai sportkör,
- differenciált tanórai foglalkozások,
- szakkörök,
- versenyekre való felkészítés,
- sportversenyek rendezése,
- kulturális bemutatók,
- továbbtanulás segítése, előkészítő tanfolyamok,
- nem kötelező (választható) tanórán tanulható ismeretek,
- szabadidős foglalkozások (színház- és múzeumlátogatások),
- iskolai könyvtár és Internet., valamint az iskola egyéb létesítményeinek, eszközeinek egyéni, vagy csoportos használata.

A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok

Az iskolában a gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő feladatok ellátására gyermek- és ifjúságvédelmi felelős működik.

Feladatai:

- szülők és tanulók tájékoztatása azokról a lehetőségekről, intézményekről, amelyekkel problémáik megoldása érdekében fordulhatnak,
- családlátogatásokat végez a veszélyeztető okok feltárása érdekében
- veszélyeztetettség esetén értesíti a gyermekjóléti szolgálatot,
- segíti a gyermekjóléti szolgálat munkáját,

- szociális veszélyeztettség esetén gyermekvédelmi támogatást kezdeményez,
- tájékoztatja a tanulókat a számukra szervezett szabadidős programokról.

Az iskolai gyermekvédelmi munka fő feladatai:

- a gyermek fejlődését veszélyeztető okok megelőzése, feltárása, megszüntetése,
- a szociális hátrányok enyhítése.

Alapvető feladatok:

- felismerni, feltárni a tanulók problémáit,
- megkeresni a problémák okait,
- megoldásukhoz segítséget nyújtani,
- jelezni a veszélyeztetettséget a gyermekjóléti szolgálat felé.

A tanulók fejlődését veszélyeztető okok megszüntetése érdekében az iskola együttműködik a területileg illetékes:

- nevelési tanácsadóval,
- gyermekjóléti szolgálattal,
- családsegítő szolgálattal,
- polgármesteri hivatallal,
- gyermekorvossal,
- gyermekvédelemben résztvevő társadalmi szervezetekkel, alapítványokkal.

Iskolánk pedagógiai munkáján belül az alábbi tevékenységek szolgálják a gyermekvédelmi célok megvalósítását és a szociális hátrányok enyhítését:

- felzárkóztató és tehetséggondozó foglalkozások,
- esélyegyenlőség biztosítása, indulási hátrányok csökkentése,
- differenciált foglalkozás,
- pályaválasztás segítése,
- személyes, egyéni tanácsadás,
- egészségvédő, mentálhigiénés programok szervezése,
- családi életre nevelés,
- napközis és tanulószobai foglalkozások,
- iskolai étkezési lehetőségek (menza, büfé),
- egészségügyi szűrővizsgálatok,
- tanulók szabadidejének szervezése (tanórán kívüli foglalkozások, szabadidős tevékenységek, szünidei programok),
- tanulók szociális helyzetének javítása, segély, természetbeni juttatások,
- szülőkkel való együttműködés,
- tájékoztatás a gyerekjóléti és családsegítő szolgálatról, szolgáltatásokról.

Tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatása:

- a tanítási órákon differenciált foglalkozással,
- napközis és tanulószobai foglalkozásokon,
- kötelező korrepetálással,
- egyéni foglalkozásokkal,
- egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése,

- felzárkóztató órák, foglalkozások, programok,
- továbbtanulás irányításával, segítségével.

Szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységek:

- iskolai könyvtár és más létesítmények, eszközök használatának lehetősége,
- nevelők és tanulók személyes kapcsolatai,
- a szülők, a családok nevelési, életvezetési gondjainak segítése,
- iskolai munka gyermek- és ifjúságvédelmi felelős tevékenysége,
- szoros kapcsolat a polgármesteri hivattal, gyermekjóléti szolgálattal,
- szoros együttműködés a szülőkkel,
- szociális hátránnyal küzdő tanulók segítése (évente felmérjük a hátrányos helyzetű tanulókat és a hátrány okait),
- drog- és bűnmegelőzési programok,
- mentálhigiénés programok,
- pályaorientációs tevékenység,
- támogatott táborozások, kirándulások szervezése,
- motiválás a tanulószobai és napközis ellátásra,
- felvilágosító munka a szociális juttatások lehetőségeiről,
- tankönyvtámogatás, ingyenes tankönyv,
- ösztöndíjak lehetőségeinek kihasználása.

A tudás mellett speciális kompetenciák, a cselekvőképes tudás kifejlesztése:

- Önálló és társas tanulásra való képesség
 - új dolgokkal szembeni fogékonyság
 - új tudás megszervezéséhez való motiváció
 - kreativitás
- Társas kompetenciák kialakítása
 - közös célok elfogadása
 - törekvés a közös problémák megoldására
- Írott kommunikáció alkalmazására való képesség,
 - értő olvasás
- Tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenység
 - szakkörök
 - tanítási és választható órák
- Környezetvédő tevékenység
 - bekapcsolódás a város által szervezett környezetvédő programba,
 - környezetvédő szakkörök
- Tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatása
 - egyéni foglalkozás
 - korrepetálás
 - tanulószoba
 - napközi otthon
- Pályaválasztás segítése
 - előkészítő tanfolyamok szervezése

VI. A sajátos nevelés igényű tanulók oktatása, nevelése, rehabilitációs tevékenységek

Iskolánk részt vesz a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján integrált nevelésre javasolt sajátos nevelési igényű – a pszichés fejlődés zavarai miatta nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott, valamint az önkormányzat felkérésére egyedi elbírálással autista- gyermekek iskolai oktatásában, nevelésében, amennyiben intézményünk a kijelölt iskola

Pedagógiai programunk és helyi tantervünk elkészítésekor, valamint napi munkánk során ezért figyelembe vesszük a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvében foglaltakat.

Az integrált nevelésre vonatkozó általános alapelveink:

- A sajátos nevelési igényű tanulók esetében is általános nevelési célkitűzéseink megvalósítására törekszünk.
- Kiemelt célunk elősegíteni e tanulók alkalmazkodó készségeinek, akaraterejének, önállóságának, érzelmi életének fejlődését.
- Biztosítjuk a sajátos nevelési igény szerinti környezetet, tárgyi és személyi feltételeket. Amennyiben a személyi feltételeink hiányosak, utazó gyógypedagógiai szolgáltatást igénylünk az arra kijelölt intézménytől.
- A rehabilitációs tevékenységünket teammunkában kialakított és szervezett folyamatban valósítjuk meg. A team munkában a gyógypedagógus és a tanulót oktató pedagógusok vesznek részt.
- Rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő terápiás programjaink jellemzően az iskolai programba, így a napi oktató, nevelő munkába beágyazottan valósulnak meg, a szakvéleményben foglalt valós igényeihez igazodóan, a gyógypedagógus közreműködésével elkészített éves „Egyéni fejlesztési terv” szerint. A team döntése szerint kerül sor egyéni kiegészítő fejlesztő, rehabilitációs, illetve terápiás foglalkozásokra.
- Az egyéni igényekhez igazodó foglalkoztatás megvalósulás érdekében rugalmas szervezeti kereteket alakítunk ki. A meghosszabbított beszámolás, szóbeli/írásbeli beszámolás lehetőségét pedagógusaink biztosítják.
- A sajátos nevelési igényű tanulókkal végzett munkánk során arra törekszünk, hogy kihasználjuk mindazon lehetőségeket személyiségük – így különösen a befogadás, empátia fejlesztése, a segítő viselkedésformák és tevékenységek tanítása- fejlesztésére, amit a sérült társaikkal való együttélés nyújt.
- Az elfogadás szemléletét úgy alakítjuk, hogy tartózkodunk mindazon viselkedésmintás adásától, amely a sérült gyermekek másságát hangsúlyozza.
- Munkánkkal közvetve segítjük a társadalom befogadó szemléletének kialakítását.
- Fokozott figyelmet fordítunk a sajátos nevelési igényű tanulók és családjaik esetében az adatvédelemmel és a személyiségjogokkal kapcsolatos szabályok betartására.

A rehabilitáció általános célja:

- A sérül funkciók fejlesztése, újak kialakítása
- A sérült funkciókkal egyensúlyban a meglévő funkciókra való támaszkodás, ezek fejlesztése.

- Amennyiben speciális segédeszközök használata szükséges, ezek elfogadtatása, a használat tanítása.

A habilitáció fő területei:

- Az észlelés –vizuális, akusztikus, taktilis, vesztibuláris, kineztiázis- fejlesztése.
- A motoros készségek fejlesztése.
- A beszéd- és nyelvi készségek fejlesztése, szükség esetén alternatív kommunikációs eszköz használatával.
- A szociális készségek fejlesztése.
- A kognitív készségek fejlesztése.
- Az önellátás készségeinek fejlesztése.

A habilitáció részben a többi tanulóval végzett munka során, differenciált bánásmóddal és eszközökkel. Részben egyéni vagy kicscsoportos formában valósul meg.

A sajátos nevelési igényű tanulókkal végzett munkánkra vonatkozó eljárás rendje.

- Évnyitó szülői értekezleteinken rendszeres tájékoztatást adunk a szülőknek az integrált nevelésre vonatkozó főbb tudnivalókról, az erre vonatkozó eljárási szabályainkról.
- Fokozott figyelmet fordítunk az újonnan felvett tanulók esetleges problémáinak feltárására, a nevelési tanácsadók, majd a szakértői és rehabilitációs bizottság bevonásával közreműködünk a sajátos igények mielőbbi feltárásában.
- Tájékoztatjuk a szülőket, hogy integrált oktatásban, nevelésben abban az esetben vehet részt gyermekük, ha optimális fejlődését ez a forma biztosítja leginkább, s ezt a szakvélemény megállapítja.
- Helyhiány esetén elsőbbséget élveznek az iskola már beirt tanulói. A helyhiányt az igazgató saját jogkörében írásban 8 napon belül jelzi a szakértői és rehabilitációs bizottság felé.
- A tanulók osztályokba való beosztásakor tartózkodunk a sajátos nevelési igényű tanulók elkülönítésétől. Az egy csoportban elhelyezett tanulók irányszáma 1-5 fő, a mindenkori számot éves munkatervünk mellékleteként határozzuk meg, erről a nevelőtestület meghallgatása után, a fogyatékosság típusát, a speciális igények mértékét figyelembe véve az igazgató dönt.
- Abban az esetben, ha az integrált nevelésre javasolt tanuló a feltételek biztosítása után sem fejlődik megfelelően, illetve adaptációs készségei nem teszik lehetővé a többi tanulókkal való együttnevelést, 1-3 hónapos megfigyelési idő után ismételt szakértői vizsgálatát kérjük.

VII. Szülők, tanulók és pedagógusok együttműködésének formái

A **tanulókat** az iskola életéről, az aktuális feladatokról, az iskola igazgatója, az osztályfőnökök, szaktanárok és DÖK vezetője tájékoztatják.

- **Az iskola igazgatója:** - diákközgyűlésen évente legalább egyszer,
- fogadóórán, minden héten egyszer.
- **DÖK vezető:** - az osztályképviselőkön keresztül legalább havonta egyszer.

- **Osztályfőnökök, szaktanárok**

- Folyamatosan az osztályfőnöki és az egyéb tanítási órákon.

A tanulók kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban, vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik az iskola igazgatójával, nevelőivel.

A szülőket az iskola egészének életéről, a munkaterről, az aktuális feladatokról az iskola igazgatója és az osztályfőnök, szaktanárok tájékoztatják.

Az iskola igazgatója:

évente kétszer a SZM választmányi gyűlésén és az iskolai szintű szülői értekezleten:

- az iskola céljairól, feladatairól,
- követelményekről,
- eredményeiről.

Az osztályfőnök

- folyamatosan az osztály szülői értekezletein,
- fogadóórán és az osztályok szülői értekezletein.

A szaktanárok

- a tanulók egyéni tanulmányi és magatartási problémáiról a fogadóórákon.

A szülők és pedagógusok együttműködésére az alábbi fórumok szolgálnak

Családlátogatás

- szülők és pedagógusok között folyamatos együttműködés
- tanácsadás a gyermek optimális fejlődésével kapcsolatban.

Szülői értekezlet

- szülők és pedagógusok közötti folyamatos együttműködés
- szülők tájékoztatása
 - az iskola céljairól, feladatairól, lehetőségeiről,
 - országos és helyi közoktatás alakulásáról, változásairól,
 - helyi tanterv követelményeiről,
 - iskola és a szaktanárok értékelő munkájáról,
 - a tanulók egyéni munkájáról, neveltségi szintjéről,
 - az iskola és az osztályközösség céljairól, feladatairól, eredményeiről, problémáiról,
 - szülők kérdéseinek, javaslatainak összegyűjtéséről,
 - aktuális problémákról.

Fogadóóra

A szülők és a pedagógusok személyes találkozása negyedévenként, ill. a tanulók egyéni, tanulmányi, magatartási és egyéb problémáinak megbeszélése, konkrét tanácsokkal való segítése.

Nyílt tanítási nap

A szülő nyerjen betekintést az iskola oktató-nevelő munkájának mindennapjaiba, ismerje meg személyesen a tanítási órák lefolyását, tájékozódjon közvetlenül gyermeke és az osztályközösség életéről.

Írásbeli tájékoztató

A szülők tájékoztatása a tanulók tanulmányi eredményeiről, a magatartással összefüggő eseményekről, ill. iskolai, vagy osztályszintű programokról.

A fogadóórák és a nyílt tanítási napok időpontját az iskolai munkaterv határozza meg.

A szülők kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat, problémáikat egyénileg, vagy az osztály SZM elnökén keresztül szóban, vagy írásban közölhetik az iskola igazgatójával, nevelőivel, gyermekvédelmi felelősével

Iskolai szolgáltatások

- **Tanulmányi munka területén:**
 - napközi otthoni foglalkozás (alsó tagozat),
 - tanulószoba (felső tagozat),
 - tanulási hátránnyal küzdők szaktárgyi korrepetálása,
 - felkészülés tanulmányi és egyéb versenyekre,
 - szakköri foglalkozások,
 - könyvtárhasználat (Internet hozzáférhetőség),
 - számítógép használat,
 - speciális tanfolyamok,
 - sportköri tevékenység, edzések,
 - speciális tanácsadás (pályaválasztás, jogsegélyek),

- **Szociális szolgáltatások**
 - reggeli felügyelet,
 - napközis étkezés: - tízórai,
- ebéd,
- uzsonna térítés ellenében,
 - menzai étkezés,
 - étkezés térítés hozzájárulás szociális rászorultság alapján,
 - egészségügyi szűrővizsgálat,
 - gyermekkori védőoltások,
 - egyéb szociális ellátás (nevelési tanácsadás, pszichológiai vizsgálat).
 - Büfé.

VIII. A tanulók jutalmazásai és fegyelmi intézkedések

Jutalmazás

A tanulók jutalmazásának elvei:

Azt a tanulót, aki a tanulmányi munkáját képességeihez mérten kiemelkedően végzi, aki kitartó szorgalmat, vagy példamutató közösségi magatartást tanúsít, illetve hozzájárul az iskola jó hírnevének megőrzéséhez és növeléséhez, az iskola dicséretben részesíti, illetve jutalmazza. Az iskola ezen túlmenően jutalmazza azt a tanulót, aki:

- tanulmányi versenyeken kiemelkedő helyezést ér el,
- eredményes kulturális tevékenységet folytat,

- kimagasló sportteljesítményt ér el,
- a közösségi életben tartósan jó szervező és irányító tevékenységet végez.

A kiemelkedő eredménnyel végzett együttes munkát a példamutatóan egységes helytállást tanúsító tanulói közösséget csoportos dicséretben és jutalomban részesítjük.

A jutalmazás formái:

Az iskolában elismerésként a következő írásos dicséretetek adhatók:

- szaktanári,
- napközi-vezetői,
- osztályfőnöki,
- igazgatói,
- tantestületi.

Az egész évben kiemelkedő munkát végzett tanulók tantárgyi, szorgalmi és magatartási dicséretét a bizonyítványba kell bejegyezni.

Ezek a tanulók a tanév végén könyvvel és oklevéllel is jutalmazhatók.

A jutalmak odaítéléséről - a pedagógusok és az osztályközösség javaslatainak meghallgatása után - az osztályfőnök dönt.

Az a tanuló, akinek intézményi szinten is kiemelkedő a teljesítménye, a jutalmát a tanévzáró ünnepélyen az iskola közössége előtt nyilvánosan veszi át.

A jutalmazottak eredményeit valamennyi tanuló előtt ismertté tesszük.

Csoportos jutalmazási formák:

- jutalomkirándulás,
- színház, esetleg kiállítás látogatása alkalmával hozzájárulás belépőjegyek megvásárlásához.

A hozzájárulást anyagilag iskolánk alapítványa támogatja.

Egyéb jutalmazási formák

Amennyiben az iskoláért, osztályért, közösségért sokat tesz a tanuló, vagy egyéni kiemelkedő sikereket ér el valamilyen területen, akkor év végén emléklapot kaphat. Nyolc év kiemelkedő tanulmányi, vagy sport teljesítményéért a tanuló nevét a márványtáblára írjuk fel, s egyben elnyeri az Alapítványi-díjat. Ezt a Házirend szabályozza.

Fegyelmi intézkedések

Az a tanuló, aki a házirend által rögzített kötelességeket rendszeresen megszegi, fegyelmi intézkedésben részesítendő. A fegyelmi intézkedéseket a tanuló tájékoztató füzetébe és az osztálynaplóba kell beírni. Ha a tanuló a kötelességeit vétkesen és súlyosan megszegi, fegyelmi eljárás alapján írásbeli határozattal fegyelmi büntetésben részesíthető. A közoktatási törvény 76. és 77. §-ai szabályozzák a tanulók fegyelmi és kártérítési felelősségét.

HELYI TANTERV

Tanterveink akkreditáltak a néptánc kivételével, mely saját készítésű a 10/2003. (IV.28.) OM rendelet alapján.

I. A helyi tanterv órakeretei (táblázatok)

1. **Tantárgyi rendszer** (1.sz.mell.)
2. **Kötelező és választható órák** (2.sz.mell.)
3. **Tanulók órái, óraszámok** (3.sz.mell.)
4. **Szabadon választható órák 1-8.o.** (4.sz.mell.)
5. **Összesítő táblázat** (5.sz.mell.)
6. **Tanulói órák osztályok szerint 1-8.**(6.sz.mell.)

A rehabilitációs órákat jelen órakeret nem tartalmazza, annak mértékét a szakvélemények alapján a fenntartó évente határozza meg.

A fenntartó 8 főként a fogyatékoság típusának megfelelő mértékű rehabilitációs órakeretet biztosít éves döntés alapján az iskola órakeretében, vagy az utazó gyógypedagógiai hálózatból. Az órakeretet úgy kell elosztani, hogy a tanuló a számára szükséges mértékű rehabilitációban részesüljön.

II. Beiskolázás

Intézményünkbe felvétel vagy átvétel útján lehet bejutni, melyről az iskola igazgatója dönt.

A beiratkozás, átiratkozás adminisztratív feltételei

- anyakönyvi kivonat,
- szülő személyi igazolványa,
- lakcímkártya,
- érvényes óvodai szakvélemény,
- szülő kötelezettségvállalása egyéb feladatok megoldására (emelt szintű testnevelés: edzések, versenyeken, választható órákon való részvétel),
- alsóbb befejezett évfolyam bizonyítványa.

A beiskolázás feltételei

- Emelt szintű testnevelésre az előkészítés már az 1-2. osztályokban folyik. A felvétel feltétele:
 - egészségügyi alkalmasság,
 - az óvodákban történő kiválasztás alapján megfelelő mozgáskultúra.
- A felső tagozatban új tanulócsoportok létrehozása válik szükségessé a tagiskolánkból és Sárkeresztesről érkező tanulók fogadása, valamint a 8 osztályos gimnáziumba való távozás miatt.

Átjárhatóság az évfolyamok és nívócsoportok között

- Ha a tanuló testnevelésből a tantervi követelményeket közepes alatt tudja teljesíteni, akkor általános tantervű osztályban folytatja tanulmányait. A tanuló, illetve a szülő kérésére az emelt szintű testnevelés osztályból bármikor átkerülhet az általános tantervű osztályba.
- Az emelt szintű osztályokba való bekerülés az általános tantervű osztályokból:
 - kiemelkedő teljesítmény,
 - szaktanárok javaslata alapján történik
- A nívócsoportok közötti átjárhatóság szaktanárok javaslata alapján

Más iskolából, illetve külföldről érkező tanulók elfogadása.

Feltételek:

- a bizonyítvány alapján a megfelelő évfolyamba lehet beiratkozni,
- más tantervű, vagy külföldi iskolából érkező tanulók különbözeti, vagy osztályozó vizsgával kerülhetnek korosztályuknak megfelelő osztályba.
(Az iskola pedagógusai felzárkóztató programmal segítik az érintetteket.)

Fellebbezési lehetőségek

- első osztályos felvétele esetén: Székesfehérvár Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal jegyzőjéhez,
- maximális létszám elérése után fellebbezésnek nincs helye.

Felsőbb évfolyamba lépés feltételei:

- a minimum követelmény teljesítése, elégséges érdemjegy elérése,
- eredményes javító-, osztályozóvizsga bizottság előtt,
- különbözeti vizsga letétele bizottság előtt,
- évfolyam kihagyással, vagy rövidített szorgalmi idő esetén bizottság előtt eredményes vizsga után,
- kettőnél több osztályzat esetében a tantestület döntése alapján lehet javítóvizsgát tenni,
- készségtárgyból kapott elégtelen osztályzat esetén (rajz, technika, testnevelés, ének) a következő tanév végén az előző tanév anyagából bizottság előtt letett eredményes vizsga után.
- 1-3. évfolyamon folyamatos a továbbhaladás.
Évfolyamismétlésre történő utasítás csak a szülő kérelmére történhet, kivéve ha a tanulmányi követelményeket az iskolából való igazolt és igazolatlan mulasztás miatt nem tudta teljesíteni.
- Idegen nyelv tanulásának első évében a tanuló nem utasítható évfolyamismétlésre.

III. A tanulók értékelése feladatainak és beszámoltatásának meghatározása

Az értékelésben döntő személy(ek):

- saját tantárgyában minden tanító, tanár önállóan,
- magatartás, szorgalom esetén az osztályfőnök javaslata alapján az osztályban tanítók közössége. Szavazategyenlőség esetén az igazgató szavazata dönt,
- minden egyéb vitás esetben a tantestület közössége dönt.(50 % + 1 fő),

Az értékeléshez kapcsolódó feladatok, szabályok

- Az évközi értékelések rögzítésére az ellenőrző könyvet, illetve tájékoztató füzetet, valamint az osztálynaplókat használjuk fel.
- Az osztályfőnök havonta ellenőrzi a beírt jegyeket, a hiányt pótolja.
- Év végén az első, a második és a harmadik évfolyamon félévkor és év végén, valamint a negyedik évfolyamon félévkor szövegesen értékelünk.

A minősítés a következő:

- kiválóan teljesített
 - jól teljesített
 - megfelelően teljesített
 - felzárkóztatásra szorul,
-
- A 4 – 8. osztályig a bizonyítványban betűvel jelöljük a tanulmányi munka osztályzatait (jeles, jó, közepes, elégséges, elégtelen).
 - Negyedik osztályokban év végétől minden tárgyat osztályzattal minősítünk félévkor és év végén. (5, 4, 3, 2, 1)
 - Dicséret esetén „kitűnő” bejegyzés kerül a megfelelő tantárgyhoz.
 - Dicséretet az a tanuló kaphat, aki az adott tantárgyból kiemelkedő teljesítményt nyújt.

Az értékelő döntést az érdemjegyek alapján félévkor és év végén a tagozatonként (alsó, felső) összehívott osztályozó értekezlet mondja ki.

Az értékelés módjai

A pedagógus a tanulók teljesítményét, előmenetelét a tanév folyamán, illetve félévkor és a tanév végén a következőképpen értékeli:

- Az 1 – 4. évfolyam I. félévében szöveges értékelés (melléklet szerint)
- A negyedik évfolyam II. félévétől nyolcadik évfolyammal bezárólag a tanulók teljesítményét osztályzattal minősítjük: jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1).
- A modulokat azzal a tárggyal együtt értékeljük, amellyel integráltuk.

Iskolai beszámoltatások

A nevelők a tanulók tanulmányi teljesítményének és előmenetelének értékelését, minősítését elsősorban az alapján végzik, hogy a tanulói teljesítmény hogyan viszonyul az iskola helyi tantervében előírt követelményekhez, emellett azonban figyelembe veszik azt is, hogy a tanulói teljesítmény hogyan változott – fejlődött-e vagy hanyatlott – az előző értékeléshez képest.

Tanév során a számonkérés és az értékelés folyamatos, melynek formái:

- Felelet
 - szóban, melyet mindig követ rövid szóbeli értékelés,
 - írásban (röpdolgozat: csak felsőben) ennek értékelése történhet globálisan és pontozással is.
- A tanórán nyújtott összteljesítmény értékelése.
- Feladatlapok írása
- Témazáró írása. minden témát követően a tanmenetben rögzítve.
 - Témazáró dolgozatokat mindig megelőzi az összefoglalás, rendszerezés.
 - A témazáró értékelése alól felmenthető az a tanuló, aki hosszabb hiányzás miatt lemaradt a felkészülésben. A hiányt a megadott határidőig (amely a hiányzás

időtartamától függ) pótolnia kell és a témazárót a megjelölt időpontban meg kell írni.

- Egy napon legfeljebb két témazáró iratható.

A készségi tárgyak tanmenetben rögzített elméleti anyaga kérhető számon szóban és írásban. Gyakorlati tevékenységet is értékelünk.

A testnevelés követelményeinek elsajátítását csak gyakorlati tevékenység révén ellenőrizzük.

- Értékeljük mindent, ami a tananyag szempontjából értékelhető, pl.:
 - elkészített munkadarabok (technika tárgyból ezek értékelése legyen túlsúlyban).
 - gyűjtőmunka,
 - pályázaton készített alkotások,
 - rajzok, festmények (rajz tantárgyból),
 - füzetvezetés rajzból (felsőben).
- Minden tanuló munkáját havonta legalább egy alkalommal értékeljük. Kivétel:
 - ha a tanuló hosszabb ideig (legalább egy hét) hiányzott,
 - az adott hónapban tanítási szünet, ünnepnapok, vagy ha egyéb más miatt a tanítási óra elmaradt.

Kivételes esetben legyen a tanulónak lehetősége szóbeli, vagy írásbeli munkája javítására egyszeri alkalommal, korlátozott időben. A javítás történhet szóban és írásban egyaránt.

A tanulók írásbeli dolgozatainak, feladatlapjainak tesztjeinek értékelése egységes:

5-ös 90 %-tól,

4-es 75 %-tól,

3-as 50 %-tól,

2-es 30 %-tól.

Az írásbeli munka értékelését a tanulók és a szülők egyaránt láthatják.

A tanulók a tanítási órán, vagy utána.

A szülők: Hazaküldjük a munkát a tanulókkal (témazárót nem, de ez az iskolában adott időben megtekinthető)

A félévi és az év végi érdemjegy (szöveges értékelés) megállapításánál figyelembe vesszük a fejlődési tendenciát. A témazárók érdemjegyei a félévi, illetve év végi érdemjegy megállapításánál kétes esetben nagyobb súllyal számíthatók be.

Írásbeli és szóbeli számonkérés aránya:

Alsó: magyarból és természetismeretből 2-3 havonta legalább egy szóbeli felelt,

Felső: tantárgyanként eltérő, de félévente legalább egyszer (kivéve matematika, informatika, készségi tárgyak) szóbeli feleletet értékelünk.

Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei:

- olvasás gyakorlása (hangsúlyozottabban szerepel alsóban),
- a tanítási órán feldolgozott tananyag elsajátítása, gyakorlása, a tankönyv, munkafüzet, vagy a füzetben leírtak alapján (képességfejlesztés és ismeretek megszilárdítását szolgálja).
- memoriterek,
- gyűjtőmunka, egyéni kutatómunka. (nem kötelező házi feladat)

korlátai:

- A szóban és az írásban feladott kötelező házi feladat egyetlen tárgyból sem lehet több mint amennyit egy átlagos képességű tanuló 30 perc alatt el tud végezni,
- alsóban csak annyi házi feladat adható, amennyit a napközis tanulók is el tudnak végezni.
- tanítási szünet, hétvégi és ünnepnapok előtti utolsó órán sem adható több kötelező szóbeli és írásbeli házi feladat, mint amennyi egyik óráról a másikra esedékes,
- írásbeli házi feladat osztályzattal csak akkor értékelhető, ha az érdemjegy javít az addigi eredményén.

Magatartás és szorgalom értékelésének és minősítésének követelményei és formái

A tanuló magatartása

példás, aki segítőkész, tisztelettudó, becsületes, kötelességtudó, megbízható, a tanítási órákon és azon kívül is a házirend szabályait minden esetben betartja és erre társait is ösztönzi.

jó, aki a házirend szabályait általában betartja,

változó, aki fegyelmezetlen, tiszteletlen társaival szemben, a házirend szabályait több esetben olyan súlyosan megszegi, hogy írásbeli figyelmeztetésben részesül,

rossz, ha az általánosan alkalmazott fegyelmező eszközök hatástalanok, fegyelmezetlenségével akadályozza osztálya tanulmányi munkáját. Tudatosan kárt okoz az iskola berendezéseiben. Az iskolai fegyelme elleni vétségéért fegyelmi elmarasztalásban részesült.

A tanuló szorgalma

példás, aki feladatai elvégzésében rendszeres erőfeszítéseket tesz, jobb eredmények elérése érdekében, a tanórán aktív, érdeklődő, önállóan törekszik tudása szélesítésére.

jó, aki tanulmányi feladatait képességeinek megfelelően végzi, bár a tanórai aktivitása nem rendszeres. Érdeklődése kizárólag az iskolai tananyagra korlátozódik.

változó, akinek ha tanulmányi munkája elmarad a képességeitől, tanulmány feladatait rendszertelenül teljesíti, tanórán különösebb aktivitást nem tanúsít, a minimális teljesítményt minden tantárgyból teljesíti, felszerelése rendszeresen hiányos, tanulmányi munkája állandó ellenőrzést igényel.

hanyag, akinek teljesítménye a tantárgyak többségében képességei alatt van, a bukás elkerülése érdekében erőfeszítéseket nem tesz.

IV. Egészségnevelési program

Előkészületi szakasz

Humán erőforrás

Egészségfejlesztési és drogrevenációs témájú tanári képzettségek:

1 fő szakos tanár, 72 órás akkreditált iskolai mentálhigiénés tanfolyam, 30 órás akkreditált drogügyi koordinátor továbbképzés gyermekvédelmi felelős: biológia – kémia szakos tanár, szociálpedagógus 6 tanító: 30 órás akkreditált mentálhigiénés tanfolyam

Az iskola vezetősége, az alsó tagozatban tanítók, valamint a felső tagozatban tanító pedagógusok 10 órás szakmai felkészítésen vettek részt.

Célmegfogalmazás

A tanulók számára fontos a szakszerű tájékoztatás, mivel sok tévismereettel rendelkeznek.

Az egységes prevenciós szemlélet kialakításához szükséges a tantestületen belül és az iskola „egészsében” a tények ismerete és a prevenció felvállalása.

Az elsődleges prevenció az egészséget támogató életmód gyakorlására és a környezeti károsító tényezők kiiktatására irányulnak. Az egészségügyi prevenció tartalmilag fontos része a drogrevenáció.

Hosszú- és középtávú célok:

- A tanulók szerezzék meg azokat az ismereteket és azok alkalmazásához szükséges
- Jártasságokat, amelyek segítségével képesek lesznek megelőzni az egészségügyi problémákat, illetve csökkenteni azok súlyát. Képesé váljanak egy egészséges, produktív életstílus kialakítására és a drogok visszautasítására.
- Ehhez szükséges az önismeret.
- Képesek legyenek holisztikusan szemlélni saját életműködéseiket és tudatosuljon bennük az ember és az őt körülvevő környezet kölcsönhatásainak következménye.

Rövid távú célok:

- tudjanak a tanulók különbséget tenni a megelőző és a betegellátó tevékenység körébe tartozó teendők között;
- drogmentes programok biztosítása (sulidiszkó, sportnap és egyéb szabadidős programok tervezése, szervezése); az egészséges élet feltételeinek megismerése a tanítási órák anyagaként;
- iskolai megelőzési programok – osztályfőnökök, segítő kapcsolatok munkájával;

Az egészségnevelés tartalma:

- köszönés,
- növények gondozása az osztályban, udvaron,
- tisztálkodás, kézmosás fog-, és testápolás,
- évszaknak, időjárásnak megfelelő öltözködés,
- leggyakoribb balesetek megelőzésének módja,
- gyümölcsök, zöldségek szerepe az egészséges táplálkozásban,
- helyes napirend kialakítása,
- sérült, fogyatékos emberekhez fűződő viszony,

- természeti értékeink szépségének felfedezése,
- hagyományaink ápolása,
- reklámok, tévéműsorok helyes téves tájékoztatása,
- az ember szerepének tisztázása a környezetben élő más élőlények életfeltételeinek alakításában,
- különválogató hulladékgyűjtés jelentősége,
- környezetszennyezés környezeti hatása,
- életkorok jellemzői, helyes, helytelen szokások,
- helyes testtartás,
- mindennapi testnevelés.

Feladatok

- segítse a tanulókat az egészség helyes értelmezésében, a felelősségérzet kialakításában,
- ösztönözzön a helyes viselkedésmódok elsajátítására, környezetvédő szokásrendek kialakítására,
- fejlessze a már kialakult higiénés ismereteket, készségeket,
- nyújtson segítséget az őket veszélyeztető környezeti, társadalmi hatások felismeréséhez,
- adjon tanácsokat azok kivédésére, elhárítására,
- tudatosítsa az önismeret, a helyes önértékelés fontosságát az egyéni döntések meghozatalában,
- hangsúlyozza az empátia szerepét egy másik ember megítélésében,
- sajátítsa el az elsősegélyhez szükséges technikákat,
- adjon javaslatot az egészséges életmód kialakítására, a természet adta lehetőségek kihasználására.

A célok érdekében végzett tevékenységek:

▪ Szűrő vizsgálatok

Védőnő: szem, vérnyomás, súly – magasság, mellkőrfogat, ortopédiai – lúdtalp, gerincferdülés; tisztasági vizsgálat negyedévenként, ill. szükség szerint mindenki számára;

Orvos: belgyógyászati vizsgálat, védőoltások 6. 8. évfolyamon; könnyített testnevelés, felmentés elbírálása

Fogorvos: fogászati szűrés évente kétszer

Fontos, hogy a további vizsgálatra küldött gyermek részt vegyen ezeken a vizsgálatokon és az eredményeket a szűrést végző orvosnak visszavigye – a szülőkkel való kapcsolattartás révén ebben segítenie kell az osztályfőnöknek az orvost.

- Tanórák elosztása az egyenletes terhelés figyelembevételével - az egy napra jutó dolgozatok számát a házirend szabályozza.
- A tanulók szabadidős elfoglaltságának felmérése tanév elején; eredményeik vezetése az osztályfőnök feladata.
- A szünetekben a szabad levegőn, udvaron tartózkodunk (kivéve, ha csapadék hullik), a tantermeket a hetesek szellőztetik. Felelős: ügyeletes nevelő
- A mosdókban a tisztaság gyakori ellenőrzése, folyékony szappan, WC papír kihelyezése – rendeltetésszerű használatának tanítása. Felelős: gazdasági vezető.
- Egészséges táplálkozás érdekében: az iskolai menza mennyiségi és minőségi követelményeknek való megfelelését az élelmezés vezető és az iskola vezetősége – figyelembe véve a tanulók és a szülők jelzéseit – rendszeresen ellenőrzi, a konyha vezetőjével egyeztetni a menüt;

Az általános iskola alsó tagozatában az egészséges életmódra nevelés az óvodai szokásokra épül, ezek folytatása, gyakorlása, kibővítése a felsőbb évfolyamokon történik.

A célok érdekében végzett főbb tanórai tevékenységek:

(részletesen megjelennek a tanmenetekben – felelős: szaktanárok, munkaközösség-vezetők)

Természetismeret – egészségtan

5.o. zöldségek és gyümölcsök táplálkozásban betöltött szerepük; a hús élettani szerepe

6.o. egészségtan: ismerkedés az egészséges életvitel szempontjából kiemelten fontos viselkedési módokkal, a személyes biztonság megőrzésének lehetőségeivel – vészhelyzetek felismerésével

- étkezési és italfogyasztási szokások kulturális és társadalmi háttérével – egészséges táplálkozás fontosságával; a reklámok hatásmechanizmusával;
- felmérést készítenek fizikai aktivitásukról és higiénés szokásaikról – egészséges napirendet terveznek;
- ismeretek szerzése az élvezeti és függőséget okozó szerekről, használatuk veszélyeiről;
- ismerjék fel azokat az élethelyzeteket, amelyekben legális vagy tiltott anyagokkal kínálhatják őket és gyakorolják ezek elhárítását;
- ismerjék a serdülőkor testi – lelki változásait; a férfi és női nemi szerepek eltérő sajátosságait

Biológia – egészségtan

- természetes és mesterséges környezet összhangja – hatása az emberre;
- rendszeres testmozgás, testápolás, relaxáció szükségessége
- kiegyensúlyozott és változatos táplálkozás jelentősége az egészség megőrzésében
- legális és illegális szerek hatásai – törvényi szabályozásai; függőség fogalma, fokozatai, társadalmi megítélése
- a szexualitás megnyilvánulási formái, stabil párok kapcsolat feltételei; családtervezés, születésszabályozás – abortusz következményei; egészséges utódok – terhsgondozás
- reális énkép, pozitív gondolkodás - személyiség kapcsolata;
- kommunikáció és empátia szerepe a konfliktusok kezelésében

Osztályfőnöki

Az órák egy részét – igény szerint - a védőnő, vagy meghívott szakember tartja (igazgatóhelyettes, osztályfőnöki munkaközösség-vezető egyeztet)

2.o. - helyes testápolás módszerei, kellékei; egészséges táplálkozási szabályok; sportolás

3.o. – családi szerepek: testvéri, gyermeki szerep; rokon kapcsolatok; illemszabályok;

4.o. – egészség fogalom megismerése; szervezetben lezajló változások – serdülés – ismerete;

5.o. – serdülőkori testi – lelki változások; ápoltság - divat – egészség összefüggése, káros szenvedélyek ismerete;

6.o. – káros szokások kialakulásának megelőzése – egészség megőrzése; védőoltások szerepe

7.o.– felnőtt és kortárs kapcsolatok; önismeret, képességek ismerete – távolabbi célok meghatározása; nemi szerepek, párok kapcsolat;

8.o. – harmonikus családi kapcsolat; szexuális devianciák ismerete, nemi betegségek terjedése, megelőzése; a „nem-et” mondás képessége bűnmegelőzési foglalkozás – rendőrség bevonásával.

Földrajz

Környezetvédelmi témakörei - nem választhatók el az egészségre gyakorolt hatásaik (ld.: környezetvédelmi nevelés)

Kémia

Vegyszerek használatának szabályai, kedvező és kedvezőtlen hatásainak mérlegelése; mérgezések elkerülése – amennyiben mégis bekövetkezne - elsősegélynyújtás
Drogok témaköre

Fizika:

Környezetszennyezés, sugárzás hatása az élőlényekre;
A zaj, mint szennyezés, egészségre gyakorolt hatások, védekezés;

Idegen nyelv

A környezetből vett témák jó alkalmat nyújtanak a szókincs fejlesztéséhez, egyszerű mondatok, alapvető nyelvtani ismeretek nyújtására.

Rajz

Az emberi test arányainak változásai, az egészséges emberi test ábrázolása a műalkotásokon keresztül. A környezet esztétikus elrendezése, a színek hangulatot befolyásoló hatása.

Ének

A zene hatása az idegrendszerünkre - kikapcsolódás
- túl nagy hangerővel hallgatva - zajártalom

Technika

Háztartási ismeretek

- ismerjék a lakás és a ruházat tisztításának célját, egészségügyi szabályait
- sajátítsák el az ételkészítési higiéniai követelményeket és az alapvető konyhatechnikai eljárásokat
- ismerjék az egészséges táplálkozás szabályait, a reformtáplálkozás alapjait, a készletgazdálkodás elveit.

Testnevelés

Jellemformálás, akaratfejlesztés, erőpróba.

Segítjük az érzelmi kitörések levezetését, a saját képességek felmérését.

Izomlazító gyakorlatok végzésével fokozzuk a fizikai regenerációt, ugyanakkor a tanulók olyan készség birtokába juthatnak, mely további életük során lelki egészségük megőrzéséhez, fizikai és szellemi teljesítményük fokozásához szükséges. Ezen gyakorlatok, az autogén tréning, felhasználhatók a viselkedészavarok, az agresszió, a nyugtalanság, a dadogás, a körömrágás, a szorongás, a gátlásosság kezelésére, megszüntetésére. Gyermekünknek meg kell tanulniuk az „élni tudás” művészetét, a helyes légzést, hangképzést, a pozitív gondolkodást. Tudatos belső mozgással, izmaik megfeszítésének és elernyesztésének váltakoztatásával, érrendszerük bárhol, bármilyen életkorban végezhető tornáztatásával fokozhatják a káros anyagok elégetését az izomzatban. Válgon igényükké. Hogy táplálékuk energiadús, egyre természetesebb és mértékletes legyen.

Alakjukat, testtömegüket tudják elfogadni, testüket edzve, mozdulataik, könnyedek, lazák, természetesek legyenek.

A tanulók szervezetének edzése elsősorban a testnevelés órákon és sportfoglalkozásokon történik. Használjuk ki a szabadban végzett sportolás előnyeit.

A mindennapos testnevelés megvalósítása

Alsó tagozatban:

- Órarend szerinti órák terén:
 - általános tantervű osztályokban heti 3 óra,
 - emelt szintű testnevelést tanuló osztályokban heti 4 óra (3. 4. évfolyamon)
- Néptánc heti 1 óra
- Délutáni sportfoglalkozások:
 - röplabda sportkör legalább heti 2 óra
 - az emelt szintű testnevelést előkészítő (1.2. osztály), illetve tanuló osztályokban (3.4. osztály) délutáni testnevelés órák:
 - 1. 2. évfolyamon heti 2 óra,
 - 3. 4. évfolyamon heti 3 óra.
- Játékos sportfoglalkozás a napköziben a napközis tanító irányításával napi 30 perc azok számára, akik az előbbi foglalkozások egyikén sem vettek részt.
Ezeket a foglalkozásokat lehetőség szerint az udvaron, vagy az iskolával szomszédos Bregyó sportpályán tartjuk. Ha az időjárás nem teszi lehetővé a kinti foglalkozást, akkor az aulában, a tanteremben, vagy a folyosón.

Felső tagozatban:

- Órarend szerint órák
 - testnevelés általános tantervű osztályokban heti 2,5 óra
 - testnevelés tagozatos osztályokban heti 4 óra
 - Néptánc általános tantervű osztályokban heti 1 óra
- Tanórán kívüli foglalkozások
 - Sportcsoportok:
 - kézilabda legalább heti 2 óra,
 - röplabda legalább heti 2 óra,
 - foci legalább heti 2 óra,
 - szabadidős foglalk. legalább heti 2 óra,
 - úszás foglalkozás, legalább heti 2 óra

A sportköröket minden évben az igényeknek megfelelően hozzuk létre.

Térítés ellenében biztosítunk: - délutáni úszást elsőben,

- aerobic alsónak, felsőnek egyaránt,

- Dávid Kornél kosárlabda sulit.

Tánc

Feladata a megfelelő mozgás és ritmusérzék fejlesztése. A kultúrált szórakozás igényének felkeltése.

A tanulók egészséges fejlődéséhez elengedhetetlen az alkalmankénti közös bemutatókra készülés – színpadi tánc, néptánc, gimnasztikai gyakorlatok.

A célok érdekében végzett tanórán kívüli tevékenységek:

- Sportolási lehetőség biztosítása - felelős: testnevelés munkaközösség-vezető
- Iskolai egészség- és sportnap - felelős: drogügyi koordinátor, gyermekvédelmi felelős, testnevelés munkaközösség-vezető, DÖK vezető
- Környezetvédelmi és egészségvédelmi vetélkedő – felelős: természettudományi munkaközösség-vezető
- Kirándulások szervezése - felelős: osztályfőnök, DÖK vezető
- Erdei iskolák szervezése - felelős: osztályfőnök
- Drogprevenációs foglalkozások szervezése az egészségügyi intézmények segítségével
 - felelős: drogügyi koordinátor
- Erdei iskola és a kirándulások anyagi fedezetét a szülők biztosítják, részvétel önkéntes.
- Az egészségügyi szolgálat (iskolaorvos, védőnő) felvilágosító előadásai
 - alsóban fog- és szájapolás,
 - felsőben szexuális felvilágosítás.

V. Környezetnevelési program

Helyzetelemzés:

Környezet: iskolánk kedvező földrajzi fekvése – horgász és csónakázó tó között nagy udvar zöld-, ill. betonozott felületekkel, fa játszótérrel, sportpályával

Erősségek: elméleti oktatás - a tanórákon a tananyaghoz kapcsolódva mindig kiemeltük a környezetvédelem feladatát az iskola udvarában lévő virágtartók osztályonkénti felosztása, gondozása; a Vidámparki tó „örökbefogadása” városunk történetének, nevezetességeinek megismertetése erdei iskolák szervezése 2 – 6.osztályokban környezetvédelmi szakkörök működése

Fejlesztendő: több megfigyelés a szabadban, tanulói kísérletezés

Erőforrások

A környezeti nevelési munkánk céljainak eléréséhez nélkülözhetetlen feltétel, hogy az iskolai élet résztvevői egymással, valamint külső intézményekkel jó munkakapcsolatot építsenek ki. Az együttműködés egyben a környezeti nevelési munka erőforrása is.

Nem anyagi erőforrások

Iskolán belüli együttműködés

Tanárok - minden tanár feladata, hogy környezettudatos magatartásával, munkájával példaértékű legyen a tanulók számára. Tovább kell fejleszteni a munkaközösségek együttműködését, hogy a környezeti nevelés közös szemléletben és célokkal valósuljon meg. A munka koordinátora a természettudományos munkaközösség vezetője.

Nem pedagógus munkakörben foglalkoztatottak – adminisztrációs és technikai dolgozók munkájukkal aktív részesei a programnak – papírfelhasználás csökkentése, kicsinyített, kétoldalas fénymásolás, digitális információáramlás, a takarítás során környezetkímélő, egészségre ártalmatlan tisztítószer használata (felkutatása, beszerzése az iskolai gondnok feladata), a szelektív hulladékgyűjtés fejlesztése, programok háttérének biztosítása.

Diákok – minden diák feladata, hogy vigyázzon környezetére és figyelmeztesse társait a kultúrált magatartásra. Kiemelt szerepe van a DÖK-nak, az osztályközösségeknek és a környezetvédelem iránt különösen érdeklődő és elkötelezett tanulóknak

Tanárok és szülők – fontos, hogy a szülők megerősítsék azt a környezettudatos magatartást gyermekükben, amit iskolánk is közvetíteni kíván. Egyrészt ismereteiket a tanulók otthon is alkalmazzák, másrészt egyes programjaink (erdei iskola, kirándulás) anyagi fedezetét – lehetőségeiket figyelembe véve – a családok maguk biztosítják.

Iskolaorvos, védőnő – előadások tarása az egészséges életmódról, a környezeti ártalmakról

Hivatalos szervek – feladata annak ellenőrzése, hogy környezetvédelmi és egészségügyi szempontból megfelelően működik-e az iskola. Javaslatokra, véleményükre építeni kívánunk az iskolai környezet alakításában.

Anyagi erőforrások

Saját erőforrások

Költségvetés – az iskolai költségvetésből minden évben olyan felújításokat kell végezni, amelyek a környezetbarát és kultúrált környezet megteremtését, a környezetkímélő működtetést szolgálják.

Alapítvány - a környezetvédelmi munkához szükséges eszközök vásárlásának, vetélkedőkön résztvevők jutalmazásának, nevezési díjának támogatása

Külső erőforrások

Fenntartó – a költségvetésben feltüntetett munkákra biztosítja az anyagi eszközöket. (Jó lenne, ha az iskolai környezeti nevelési munkát tanulónként meghatározott összeggel támogatná, mely az erdei iskolai programok szervezését segítené.)

Segítő kapcsolatok: Környezetvédelmi Bizottság, Gaja környezetvédelmi csoport, a város nagyvállalatai: Alcoa, Denso, Harman-Becker, Székom

Segítő kapcsolatok szerepe a környezeti nevelésben: a nagyvállalatok örökzöld növények, fák, cserjék, virágmagok, hagymák adományozásával, kísérletekhez eszközökkel, versenyek szervezéséhez nyújtott támogatással segít.

Pályázat – pályázatok megjelenésének figyelése és elkészítése. Az elnyert összeget teljes egészében a kiírásban foglaltak szerint kell felhasználni.

Alapelvek, célok:

Pedagógiai tevékenységünk eredményeként a legközelebbi jövőben olyan felnőttekből kell állnia a társadalomnak, akik tudatukban és érzelmeikben is környezetbarátok, akik nem a károk elhárításával, hanem megelőzésével biztosítják emberi létüket, akiknél a tudás és a napi cselekvés összhangban van a természet ősi körforgásával. Ennek eléréséhez minden tantárgy fontos feladata a komplex környezeti világgép megformálása.

A környezeti nevelés során valóságos történeteket, jelenségeket, problémákat mutatunk be. A megfelelő ismereteket személyes élményű tevékenységek során, gyakorlás útján sajátítják el.

Felhívjuk a tanulók figyelmét:

- a természeti tárgyak, dolgok észlelésére
a helyi és globális szintek kapcsolataira, összefüggéseire
- a megfigyelő és kísérletezési eszközök környezetbarát használatára,
- az ökológiai történetek adott szintű megértésére
- a környezetnek az egészségre gyakorolt hatásaira

A célok eléréséhez szükséges készségek kialakítása, fejlesztése a diákokban pl.:

- ökológiai szemlélet, problémamegoldó gondolkodás,
- együttműködés, vitakészség, kritikus véleményalkotás
- konfliktuskezelés – és megoldás, tolerancia és segítségnyújtás
- kommunikáció, médiahasználat

Az iskola környezeti nevelési szemlélete

Tanórákon és tanórán kívüli programokon törekszünk arra, hogy a tanulóink egységes egészként lássák a természetet, benne az embert. A természettudományos tantárgyakban ez a szemlélet eddig is létezett. A humán területeken is több együttműködés várható. Tanórákon, erdei iskolában, kirándulásokon gyakorolhatjuk az egyszerű, komplex természetvizsgálatokat, megfigyeléseket. Arra tanítjuk őket, hogy a természetben tapasztalt jelenségek okait keressék, kutassák a köztük rejlő összefüggéseket. Így válhatnak tudatos környezetvédőkké.

Konkrét célok:

Hagyományok ápolása: erősségeink további fejlesztése

Szaktárgyi célok: a szakórákon minden lehetőség megragadása a környezeti nevelésre, a hétköznapi problémák megjelenítése (környezetszennyezés hatásai), interaktív módszerek alkalmazása (csoportmunka, önálló megfigyelés, kísérlet), természetvédelmi versenyekre felkészítés, számítógép, video felhasználása a tanórákon, a termék esztétikus díszítése, a tanulóktól függő tisztasága, szellőztetés, környezetbarát újrapiíron való dolgozás, vagy kiselejtezett, egyik oldalán még fehér lapra való dolgoztatás, szelektív hulladékgyűjtés,

új tervek: tantestületen belüli továbbképzés szervezése a környezeti nevelés módszereinek bemutatására, témanap

Tanulásszervezési és tartalmi keretek

A környezeti nevelés tanórai lehetőségei

A tanmenetekben jelöljük az órákat, amelyek tananyaga szorosan kapcsolódik a környezeti nevelési célkitűzésekhez. Kiemelt helyet kapnak a hétköznapi élettel kapcsolatos vonatkozások, amelyekhez a diákoknak is köze van. Fontos szerepe van a tanulói gyűjtőmunkának, a megfigyelésnek, az elemzésnek és a következtetések megfogalmazásának

A környezeti nevelés tanórán kívüli lehetőségei

- Hagyománnyá vált iskolai programok: megemlékezés a környezetvédelmi jeles napokról: a programokat részben magunk szervezzük, de csatlakozhatunk helyi vagy országos környezetvédő szervezetek akcióihoz is.
 - március 22. A Víz Világnapja
 - április 22. A Föld Napja
 - május 10. Madarak és Fák Napja
 - június 5. Környezetvédelmi Világnap
 - szeptember 16. Az Ózon Világnapja
 - szeptember 3. Takarítási Világnap
 - október 1. Habitat Világnap
 - október 5. Az Állatok Világnapja
- napközis foglalkozás keretében séta az iskola környékén, majd távolabb – előre meghatározott megfigyelési szempontok szerint (régiről – új, tetszik – nem tetszik és miért, stb.) – megbeszélés, értékelés. felelős: napközis munkaközösség-vezető
- környezetvédelmi szakkörök: a szakkör, önképzőkör a kutató típusú, önállóan vizsgálódni szerető tanulók fejlesztésének nagyon jó színtere; alsós és felsős szakkörök működése kirándulások, megfigyelések, kísérletek, mérések végzése, kutatómunka egyénileg és csoportosan /könyvtár, Internet használata/, beszámolók készítése. *felelős:* alsós munkaközösség-vezető, természettudományi munkaközösség-vezető
- az épület és az udvari virágtartók növényeinek gondozása, az iskola tisztaságának óvása felelős: osztályfőnökök
- bekapcsolódás megyei, országos természetismereti vetélkedőkbe versenyekbe. felelős: alsós munkaközösség-vezető, természettudományi munkaközösség-vezető
- az iskola közvetlen környékének és a szomszédságában lévő vidámparki tó környezetének megfigyelése, gondozása felelős: környezetvédelmi szakkör vezetői
- környezetvédelmi akciók szervezése: téli madáretetés, hulladékgyűjtés, parlagfű szedés, a lakosság felvilágosítása – plakátok készítése, levegőtisztaság vizsgálata, játszótér karbantartása, tiszta, rendes osztály akció. felelős: DÖK vezetője
- erdei iskolák, nyári táborok, iskolai kirándulások: Olyan természetkutató tábor tervezése, ahol nem csak ismereteket szereznek a tanulók, hanem konkrét gyakorlati problémát is megoldhatnak (pl. monitorozás, térképezés, mérések stb.). Kirándulásokat

szervezzünk, egy- vagy többnapos tanulmányutat egy-egy konkrét téma részletesebb megismerésére, egy-egy terület, táj megismerése céljából. Ellátogatunk osztállyal, napközis csoporttal, szakkörösökkel a sóstói tanösvényre. Kirándulás, erdei iskola programja: látogatás nemzeti parkokba, természetvédelmi területekre, vadasparkokba, botanikus kertekbe, állatkertbe, múzeumokba.

felelős: osztályfőnökök

- bekapcsolódás a települési környezet szépítésébe felelős: technika szakosok
- Kiállítások rendezése: nyitott, a nagyközönség által is látogatható környezetvédelmi kiállításokat is rendezhetünk (pl. szemétszobrászat, természeti értékeket, helyi problémákat bemutató kiállítás). (Lehetőség a környező iskolákkal való kapcsolattartásra). felelős: technika és rajz szakosok
- az egész iskolai életre ható, átfogó környezeti nevelési projektek szervezése: egy-egy környezetvédelmi problémát, témakört dolgozzanak fel önállóan a tanulók. egy tanár vezetése mellett. Pl.: tanulók felmérést végezhetnek az iskolai víz-, fűtés-, világításrendszerrel, az ezzel kapcsolatos költségekről, elkészíthetik a csepegtető csapok térképét, kutathatják a hulladék kezelési módjait. A megszületett eredmény rögzítésének formája sokféle lehet (szakmai dolgozat, rajz, fotó, irodalmi alkotás), amelyet kiállításon mutathatunk be, vagy sajtóban közölhetünk felelős: alsós munkaközösség-vezető, természettudományi munkaközösség-vezető
- Kapcsolattartás külső segítő partnerekkel – Találkozók a tanulók a Gaja környezet- és természetvédő szervezettel, a Herosz állatvédő egyesülettel. Segítségükkel szervezzünk a gyerekeknek természetvédelmi akadályversenyt. A környezetvédelmi cégek bevonásával műszeres vizsgálatokat is végezhetünk (pl. zajszint, talaj-, víz-, levegőtisztaság). felelős: alsós munkaközösség-vezető, természettudományi munkaközösség-vezető

Feladatok, módszerek:

- az iskola udvarán és az osztályokban lévő növények ápolása,
- vizsgálódások, kutatások lakóhelyük és az iskola környékén,
- előadások, mérések készítése,
- versenyek
- problémahelyzeteket tartalmazó feladatok alkalmazása – lehetőség a vitára, állásfoglalásra

Tananyagok

A környezeti neveléshez szükséges alapvető eszközök közül könyvekkel, néhány CD-vel és videoval rendelkezünk. Ezek bővítésére, frissítésére folyamatosan szükség van. Biztosítani kell, hogy a környezeti nevelési tanórák és programok számára a megfelelő audiovizuális ill. multimédiás eszközök álljanak a tanulók és tanárok rendelkezésére. Egy projektor nagyban megkönnyítené a munkát, mivel a számítógépek használata jelenleg inkább csak a számítástechnika órákon lehetséges.

Kommunikáció

Legyenek képesek a tanulók eligazodni a szakirodalomban, a médiákban látott, hallott híreket kritikusan mérlegelve tudják feldolgozni, legyenek képesek a szerzett értékes információkat átadni írásban és szóban egyaránt.

Iskolán belüli kommunikáció

- kiselőadások tartása, házi dolgozatok készítése
- gyűjtőmunka, beszámolók, képek, rajzok megjelenítése faliújságon, évente egy-egy alkalommal - a világnapokon - kiállítás szervezése

Iskolán kívüli kommunikáció

- környezetvédelmi cikkek feldolgozása újságokból
- közvetlen környezet problémáinak felmérése, értékelése, együttműködés civil szervezetekkel, önkormányzattal

Minőségfejlesztés

A környezeti nevelési munka mérése, értékelése több szempontból eltér az iskola életének más területén alkalmazottaktól., mivel a környezeti nevelés szakmai ismeretek mellett – a többi tantárgyhoz képest – markánsabban közvetít egy viselkedési módot és értékrendet az embernek a világban elfoglalt helyéről.

A tantárgyi ismeretek mérése a tananyag, a viselkedése az osztályfőnöki órák keretében történhet.

Továbbképzés

Ebben a tanévben két tanár és két tanító vett részt környezetvédelmi továbbképzésen.

Az iskolai továbbképzési programba beépítve, évente legalább egy tanító, ill. tanár vegyen részt környezetvédelmi nevelési továbbképzésen.

VI. Az iskolai fogyasztóvédelemmel kapcsolatos feladatok végrehajtása

A fogyasztóvédelmi oktatása célja:

A fogyasztóvédelmi oktatás célja a fogyasztói kultúra fejlesztése, és a tudatos, kritikus fogyasztói magatartás kialakítása és fejlesztése a tanulóknban.

A cél elérését a fenntarthatóság, azon belül a fenntartható fogyasztás fogalmának kialakítása, elterjesztése és a fenntarthatóságnak a mindennapi életünkben fogyasztóként való képviselése jelenti.

A fogyasztóvédelmi oktatás tartalmi elemei:

- a társadalmi és állampolgári kompetenciák kialakításának elősegítése,
- a szociális és társadalmi kompetenciák fejlesztése,
- a cselekvési kompetenciák fejlesztése.

A fogyasztói mintáknak a fenntarthatóság irányába történő fejlődése szempontjából a gyermekkorban elkezdett fejlesztés döntő hatású.

A fogyasztás elemei meghatározója a család. A fogyasztói szokások tekintetében az otthonról hozott hatások a legélénkebbek, ezért fontos a szülők, a családok bevonása a nevelési folyamatba.

Az iskolai programokban a pszichológiai mozgatókra és a helyes értékrend alakítására kell a hangsúlyt fektetni.

Az értékek formálásában lényeges:

- a kívánság és a szükséglet fogalmának tisztázása és elkülönítése,
- az egyéni és társadalmi jogok tiszteletben tartása,
- a természeti értékek védelme,
- a tájékozódás képessége,
- a döntési helyzet felismerése,
- a döntésre való felkészülés.

Meg kell ismertetni a következő fogalmakat:

- piac, marketing, reklám, minőség, biztonság, gazdaságosság, takarékoság.

Értsék, és a saját életükre alkalmazni tudják a következő fogalmakat:

- tudatos, kritikus fogyasztói magatartás,
- ökológiai fogyasztóvédelem,
- környezettudatos fogyasztás,
- fenntartható fogyasztás,
- preventív, vagyis megelőző fogyasztóvédelem.

A fogyasztóvédelmi oktatás színterei az oktatásban

Az egyes tantárgyak tanórai foglalkozásai.

Tanórán kívüli elemek (vetélkedők, versenyek, rendezvények)

Iskolán kívüli helyszínek (piaci séta, üzletek, bankok látogatása)

Az iskola fogyasztóvédelmi működése (az iskola mint fogyasztó és mint piac) ezzel kapcsolatos foglalkozások.

Módszertani elemek:

Tartalmazni kell: az egyén és társadalom viszonyáról szóló információgyűjtés, információfeldolgozás, ezek feldolgozása után való döntés, a döntés alapján eltervezett cselekvés végrehajtásának módszereit.

- Interjúk, felmérések készítése az emberek vásárlási szokásairól,
- helyi, országos és EU-szabályozások tanulmányozása,
- adatgyűjtés, feldolgozás, információ rögzítése,
- problémamegoldó gyakorlat, ötletbörzével, értékeléssel,
- viták, szituációs játékok, eladói és vásárlói érdekek összehangolása, fogyasztói kosár készítése,
- érveléstechnikai gyakorlat (hatékony érdekérvényesítés)

A fogyasztóvédelmi oktatáshoz a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium és a Székesfehérvári Megyei jogú Város támogatásával készített „Fogyasztóvédelmi ismeretek” c. kiadványát használjuk.

VII. A tankönyvválasztás elvei

- Legyen tartós,
- betűméret legyen megfelelő,
- a színhatás áttekinthetőség, rendezettség megfelelő legyen,
- bűvárkodásra ösztönözzön,
- szöveganyaga életkornak megfelelő legyen,
- tartalmazzon koncentrációt az egyes műveltségi területekkel,
- a nyelvi kifejezések a tantervi követelményeknek feleljenek meg,
- fejlessze a szép magyar beszédet,
- a feladatok optimális mennyiségűek, célszerűek, motiváló hatásúak legyenek
- megfigyelések irányítása legyen következetes,
- a tankönyv épüljön a gyermeki megismerésre,
- hangsúlyozza a személyes tapasztalatszerzést,
- a kreativitást fejlessze,
- képanyaga legyen bő, elhelyezése szemléletes és hangulatos, a tartalom és a forma alkotson egységet,
- állítsa probléma elé a gyermeket,
- feladatai legyenek változatosak,
- érvényesüljön a fokozatosság elve,
- differenciálásra adjon lehetőséget,
- legyen alkalmas önálló feladatvégzésre,
- alsóban folytatassa az óvodai környezeti nevelést,
- matematikában fejlessze a számolási készséget,
- tartalmazzon közmondásokat, szólásokat a magyar könyvben,
- egyezzen a szülők véleményével

VIII. Taneszközök (Eszköz- és felszerelés jegyzék a mellékletben)

Az oktató-nevelő munkához szükséges legalapvetőbb eszközök, felszerelések rendelkezésre állnak (eszközök a mellékletben részletezve).

Ezek közül azonban némelyek régiek, ezért már korszerűtlenek, elhasználódtak, pótlásuk folyamatos, cseréire szorulnak.

Ezek a következők: írásvetítők (1 kivétel), tanulói asztalok és padok egy része, a technika tanításához használt szerszámok, saválló mosogatók, törpefeszültség a fizika, kémia szaktanteremben, vegyifülke bekötése.

Az oktatás színvonalának emelése indokolja a folyamatosan megjelenő új oktatási segédletek (oktató szoftverek, CD-k) használatát, illetve beszerzését.

IX. Székesfehérvár történelmi város a helyi tantervben

Székesfehérvár történelmi város. István király óta királyi koronázó város, egyúttal temetkező hely is volt. A középkorban a törvénytadó napok színhelye.

Ma jelentős ipari centrum, a szülőföldhöz, a városhoz kötődésben fontos szerepe van a város történelmi emlékei, nevezetességei megismerésének.

1. osztály

Séta a belvárosban

2. osztály

Romkert meglátogatása

3. osztály

Kirándulás a Bory-várhoz, Aranybulla emlékműhöz.
A város műemlékei

4. osztály

Kirándulás a Velencei-tóhoz, a Pákozdi csata emlékművének megtekintése.

5. osztály

Ókori emlékek: A római kori Gorsium
Fekete Sas patika

6. osztály

török fürdő

Középkori emlékek: Romkert, Szent Anna kápolna, Szent István Székesegyház,

7. osztály

Székesfehérvár szobrai: Vörösmarty-szobor, Nepomuki Szent János szobra, Hiemen-ház, Tízhuszárak emlékműve, Vattay, Varkocs-szobor, Géza, László, István király szobra, Püspökkút, Királykút.

8. osztály

Stílusirányzatok-épületek, Oskola utcai barokk ház,
Rác templom,
Püspöki palota, copfstílus,
Megyei Önkormányzat, klasszicista,
Nepomuki Szent János templom, rokokó sekrestye

X. Vörösmarty Mihály a helyi tantervben

Iskolánk névadója Vörösmarty Mihály, a magyar romantika és az egész hazai irodalom egyik legjelentősebb alakja. Ez kötelez bennünket, hogy minden tanulónk megismerje életét, munkásságát és a 8. osztály befejezése után is őrizze és ápolja eszméit.

Vörösmarty Mihály 7. osztályban tananyag, azonban hogy folyamatosan ébren tartsuk emlékét, fokozatosan bővítjük a vele kapcsolatos ismereteket.

Az életkori sajátosságoknak megfelelően minden évben, minden évfolyamon foglalkozunk Vörösmarty Mihállyal.

1. osztály: Az iskolánkba érkező kisdíjakok megismerik az aulában álló Vörösmarty-szobrot.
Megtanulják a Szózat 1-2. versszakát, a nemzeti jelképeket és az ezekhez kapcsolódó viselkedési normákat.
2. osztály: Felkeresik a Vörösmarty téren álló szobrot, és kirándulást tesznek Kápolnásnyékre.
3. osztály: Vörösmarty: A Szózatot - végig megtanulják.
4. osztály: Megismerkednek Vörösmarty megyénkhez, városunkhoz kötődő életrajzával.
5. osztály: Vörösmarty: Szép Ilonka című művének elemzése.
10-15 sor memoriter
6. osztály: A bűvár Kund című ballada elemzése.
Kirándulás Kápolnásnyékre, ha alsó tagozatban nem voltak.
7. osztály: Vörösmarty élete és munkássága.
Vörösmarty emlékhelyek az országban
(Lukács-Gelencsér: Vörösmarty emlékhelyek)
Memoriter: Szózat + három szabadon választott vers
8. osztály: Vörösmarty: Csongor és Tünde című drámájának értelmezése
Memoriter: 20-25 sor

December elsején minden évben ünnepi műsorral tisztelgünk iskolánk névadója előtt.

XI. Kompetenciák a helyi tantervben

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

Bevezető és kezdő szakasz (1–4. évfolyam)

ALAPELVEK, CÉLOK

Az anyanyelvi nevelésnek alapvető szerepe van a kulcskompetenciák kialakításában, fejlesztésében, mert erre építve válik lehetővé a kultúra aktív befogadása, a társas-társadalmi érintkezés, valamint az önálló ismeretszerzés és tanulás.

Az anyanyelvi nevelés elsődleges feladata a szóbeli és az írásbeli kommunikáció önálló és kreatív használatának elsajátításához szükséges alapvető képességek intenzív fejlesztése, a modern társadalom különféle színterein gyakorolt nyelvhasználati módok tanítása, illetve a nyelvhasználat változatos tanulói tevékenységekre épülő, folyamatos gyakoroltatása.

Az irodalmi nevelés elsődleges feladata az olvasás megszerettetése, az olvasási kedv felkeltése és megerősítése. Az irodalmi műveltség megalapozásához kisiskolás korban a szövegolvasáshoz kapcsolódó szövegelemző és értelmező együttgondolkodás, egymás véleményének megismerése, a saját gondolatok kifejtése, valamint az irodalmi szövegekkel kapcsolatos tapasztalatszerzés, az esztétikai, erkölcsi értékek felfedezése, érzelmileg is megalapozott befogadása nyit utat.

A különféle kommunikációs helyzetekhez kapcsolódó tevékenységek kedvező feltételeket teremtenek az önálló tanulás képességeinek célirányos fejlesztéséhez, az ismeretfeldolgozás kulturális technikáinak megismeréséhez és gyakorlásához.

A FEJLESZTÉS TERÜLETEI

Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása: megalapozza a társas együttműködés nyelvi képességeit és a kulturált nyelvi magatartást.

Olvasás-szövegértés; bevezetés az irodalmi kultúrába: az olvasás jelrendszerének elsajátításával és az olvasástechnika eszközzé fejlesztésével feltételt teremt az írott szövegek önálló megértéséhez. A szövegek értelmezésével és feldolgozásával felkészít az alapvető szövegműveletek önálló alkalmazására. *Az önálló tanulás képességének fejlesztése:* feladata az olvasás-szövegértés képességének fejlesztésébe ágyazva az ismeretszerző képességek intenzív fejlesztése, tanulási szokások és technikák tanulása, az összehasonlítás és a kritikai feldolgozás képességének fejlesztése.

Írás-helyesírás: az életkornak és az oktatás igényeinek megfelelő írástechnika differenciált kialakítása, a tanulást és az írásos önkifejezést szolgáló eszközzé fejlesztése az olvashatóság, a rendezettség és a helyesség igényével.

Írásbeli szövegek alkotása: a tanulók a gyakorlatban sajátítják el az írásbeli nyelvhasználat néhány alapvető műfajának normáit. Az önálló vélemény kifejezése különféle szövegformákban történik, s lehetőség nyílik az átírás, a kiegészítés és a kreatív írás alkalmazására.

Ismeretek az anyanyelvről: a tapasztalati megalapozottságú, elemi szintű grammatikai ismeretek megszerzésével elkezdődik a tudatos nyelvszemlélet kialakulásának folyamata. Fejlődésnek indul a nyelvi kifejezésre irányuló figyelem, az önértékelő képesség, a kritikai érzék és az igényes, változatos és kifejező nyelvhasználatra való törekvés különféle kommunikációs helyzetekben.

Kulcskompetenciák

Az anyanyelvi kommunikáció

A bevezető szakasz legfontosabb feladata az olvasás és az írás megtanítása, mely egyben a további anyanyelvi nevelés alapja is. Az olvasás és az írás életkornak megfelelő tudása nélkül elképzelhetetlen a tudományokban való továbbhaladás.

A kezdő szakasz anyanyelvi nevelésének több területe van, melyeket arányosan kell fejleszteni. Kiemelt feladat a szókincs gyarapítása és a használt szavak jelentésrétegeinek, stílusértékének és különféle használatainak a megismerése és tudatosítása. Másik fontos terület a nyelvtan tanítása, mert ez tudatosabbá teszi az ösztönös nyelvhasználatot, s így megalapozza a szövegértés és szövegalkotás összetettebb műveleteit. A gyermeki spontán alkotóképességre és a játék örömeire alapozva kell a legkülönbözőbb tevékenységformákban a hétköznapi életben gyakori szövegműfajok tudatos és kreatív használatára nevelni.

Az idegen nyelvi kommunikáció

Az idegen nyelvi kommunikáció alapvető feladata az anyanyelvi kommunikációhoz hasonlóan a szövegértési és szövegalkotási kompetencia fejlesztése változatos tevékenységformák, különféle kommunikációs helyzetek révén.

Digitális kompetencia

A számítógép és a mobil kommunikációs eszközök használata során az iskolában a tudatosságra, a kritikai attitűdre, a szelekció képességére, az értelmes és ésszerű felhasználásra kell nevelni. A digitális médiumok révén elérhető információtömeg kezelése, szűrése, kritikája és az ezekre épülő használat elképzelhetetlen az anyanyelvi kompetenciák, a tudatos nyelvhasználat, a kritikai és morális érzék nélkül, ezek elsődlegesek a technikai kezelhetőséggel szemben.

A hatékony, önálló tanulás

Az önálló tanulás képességének megalapozásához szükséges a tanulók önálló, kreatív és magabiztos feladatvégzésének kialakítása és bátorítása. Ennek legfőbb eszköze a folyamatos, egymásra épülő és differenciált egyéni vagy csoportos tevékenység típusok bevonása a pedagógiai folyamatba.

Ugyancsak fontos az önálló tanulás technikai ismereteinek bővítése, az egyéni tanulási stílus alakulásának támogatása, a hatékony tanulási szokások megerősítése.

Ösztönözni kell a tanulókat arra, hogy a tanórán és azon kívül egyaránt igényük és képességük legyen a legkülönbözőbb források kreatív használatára, összehasonlítására és kritikájára.

Fokozni kell a különböző nyelvi tevékenységekben a tanulók tudatosságát, a kitartását és az igényességét, segíteni kell őket, hogy a tanulási tevékenységüket fokozatosan növekvő időtartamban és mind önállóbb tájékozódással legyenek képesek irányítani.

Szociális és állampolgári kompetencia

Fontos, hogy a tanító elfogadó, pozitív légkört biztosítson az anyanyelvi munkához, amelyben a tanulók magabiztosan és örömmel vesznek részt a tevékenységekben. Konstruktív légkörben kell szervezni, folytatni az anyanyelvi tevékenységeket, hogy a tanulók elsajátíthassák a konstruktív kritika gyakorlatát és a konfliktuskezelés alapjait. Erre építve alakítható ki a nyelvi kifejezéshez szükséges igényesség és magabiztosság.

Alapozó és fejlesztő szakasz
(5–8. évfolyam)

MAGYAR IRODALOM

Célok és feladatok

⇒ Az anyanyelvi és irodalmi nevelés egységet alkotva szolgálja az anyanyelvi kompetencia fejlesztését.

- ⇒ Az irodalmi nevelés megérteni, beszélni, írni, gondolkodni tanít, ezzel valamennyi tantárgy tanulását segíti. Az anyanyelvi kompetencia valamennyi műveltségi terület feladata.
- ⇒ Az 5–6. évfolyam folytatja és továbbfejleszti az első szakaszban (1–4. osztály) kialakult szóbeli és írásbeli képességeket.
- ⇒ A 7–8. évfolyam már a következő iskolafokozat tanulmányaira készít elő.

Kulcskompetenciák

Anyanyelvi kommunikáció

- ⇒ a gondolatok, érzések és érzelmek kifejezése és értelmezése szóban és írásban, valamint a helyes és kreatív nyelvhasználat
- ⇒ a szókincs gyarapítása

Az idegen nyelvi kommunikáció

- ⇒ az anyanyelvi kompetenciák tudatos és magas szintű birtoklása nélkül nem valósulhat meg
- ⇒ magában foglalja a kulturális sokféleség tiszteletben tartását, a nyelvek és kultúrák iránti érdeklődést és kíváncsiságot

Digitális kompetencia

- ⇒ felöleli az információs társadalom technológiáinak magabiztos és kritikus használatát a tanulás, a képzés, a munka, a kommunikáció és a szabadidő terén

A hatékony, önálló tanulás

- ⇒ helyes tanulási stratégiák elsajátítása a motiváció fenntartása,
- ⇒ az új ismeretek szintetizálásának képessége, az idővel és az információval való hatékony gazdálkodás

Szociális és állampolgári kompetencia

- ⇒ hatékony kommunikáció, a különböző nézőpontok megértésének és figyelembevételének képessége, a környezet problémái iránti érzékenység
- ⇒ a normatudat, a viselkedési és magatartási szabályok megértése
- ⇒ magában foglalja az irodalmi tanulmányok során elsajátítható humanista értékeket, az emberi, társadalmi problémák iránt érzékenységet és együttérzést

Fejlesztési feladatok

Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása

- ⇒ az artikulált nyelvi magatartás kialakítása, és a társas-társadalmi együttműködéshez szükséges szóbeli nyelvi képességek fejlesztése.
- ⇒ a verbális és a nem verbális kifejezőeszközök összehangolása, a beszédkultúra fejlesztésére
- ⇒ memoriterek szöveghű, értő és megértető tolmácsolása.

Olvasás, írott szöveg megértése

- ⇒ az életkornak megfelelő hangos és néma olvasás fejlesztése mind az alapozó, mind a fejlesztő szakaszban
- ⇒ a szövegekben megformált értékek felfogása, elfogadása, kritikája, az aktív és passzív szókincs folyamatos gazdagítása
- ⇒ művészi szövegek metaforikus jelentéseinek megértése

Írás, szövegalkotás

- ⇒ a köznyelvi normához alkalmazkodó szabatos kifejezőmód kialakítása
- ⇒ az anyanyelvű írásbeliség normáinak megismerése, a kreatív írás, az önkifejezés, az egyéni

stílus fejlesztése

- ⇒ az életkornak megfelelő írástechnika, olvasható betűformák, rendezett, esztétikus íráskép kialakítása
- ⇒ az anyanyelvi normákat követő helyesírás
- ⇒ önálló véleménynyilvánítás mindennapi helyzetekről, olvasmányélményekről

A tanulási képesség fejlesztése

- ⇒ a különböző információhordozók, a könyvtári munka ismerete
- ⇒ a különböző tanulási stratégiák és módszerek megismerése

Ismeretek az anyanyelvről

- ⇒ az egyéni nyelvhasználat, a nyelvi kultúra fejlesztése
- ⇒ a tudatos nyelvszemlélet kialakítása

Ismeretek az irodalomról

- ⇒ a költői nyelv sajátosságainak megfigyelése, megértésének megalapozása és fejlesztése
- ⇒ a magyar és az európai, valamint a világirodalom egy-egy kiemelkedő korszakának, néhány alkotójának és művének befogadása és értelmezése
- ⇒ a különböző műfajok tartalmi és formai sajátosságainak megismerése

Az ítélőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése

- ⇒ önálló gondolkodás, az önkifejezés kulturáltsága, a kulturális másság felismerése, megértése, és erre épülő tisztelete
- ⇒ a műalkotások aktív befogadása, igény és fogékonyság a műélvezetre
- ⇒ a tanulók érzelmeinek és élettapasztalatainak gazdagítása, erkölcsi ítéletalkotásra való ösztönzése
- ⇒ érzelmek, gondolatok megjelenítésének megfigyelése irodalmi művek

MAGYAR NYELV

Célok és feladatok

Az anyanyelv az emberi kommunikáció, a gondolkodás és a tanulás előfeltétele és legfőbb közege. Ebből következik, hogy az anyanyelv tanításának alapvető célja és feladata:

- ⇒ a jövőbeni tanulmányokhoz szükséges és a felnőtt életben használandó olvasni és írni tudás (szövegértés, szövegalkotás) gondozása és továbbfejlesztése,
- ⇒ az anyanyelvi szókészlet és a nyelvtan alapos megismertetése a tudatos és kreatív nyelvhasználat érdekében,
- ⇒ a biztos kommunikációs készség elsajátítása.

Kulcskompetenciák

Anyanyelvi kommunikáció

- ⇒ magában foglalja a gondolatok, érzések és érzelmek kifejezését és értelmezését szóban és írásban, valamint a helyes és kreatív nyelvhasználatot az élet minden területén

Idegen nyelvi kommunikáció

- ⇒ feltételezi az adott idegen nyelv szókincsének, funkcionális nyelvtanának, a szóbeli interakciók főbb típusainak és a nyelvi stílusoknak ismeretét

- ⇒ az anyanyelv szókincsének megfelelő mélységű birtoklása, nyelvtani szerkezetének és rendszerének ismerete nagymértékben megkönnyíti az idegen nyelvi kommunikáció képességének fejlesztését

Digitális kompetencia

- ⇒ felöleli az információs társadalom technológiáinak magabiztos és kritikus használatát
- ⇒ a főbb számítógépes ismeretek – szövegszerkesztés, információkeresés- és kezelés, az internet által kínált lehetőségek és az elektronikus média útján történő kommunikáció (e-mail, hálózati eszközök) birtoklása
- ⇒ hatékony, önálló tanulás

Szociális és állampolgári kompetencia

- ⇒ alapja a különböző területeken folyó hatékony kommunikáció, a különböző nézőpontok megértésének és figyelembe vételének képessége, az empátia
- ⇒ képessé teszi az egyént arra, hogy aktívan vegyen részt a közügyekben

Fejlesztési feladatok

Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása

- ⇒ a társas-társadalmi együttműködéshez szükséges szóbeli nyelvi képességek fejlesztése
- ⇒ a szöveg jelentésére és stílusára vonatkozó ismeretek alkalmazása szóbeli szövegalkotásban, a szöveg megértésében, elemzésében
- ⇒ az életkornak megfelelő tájékozottság a médiumok szerepéről

Olvasás, írott szövegek megértése

- ⇒ az életkornak megfelelő tempójú, minél teljesebb megértést biztosító hangos és néma olvasás kifejlesztése
- ⇒ az aktív és passzív szókincs folyamatos gazdagítása, az alapvető helyesírási szabályok készségszintű alkalmazása

Írás, szövegalkotás

- ⇒ az írástechnika továbbfejlesztése a szöveg jelentésére és stílusára vonatkozó ismeretek alkalmazása írásbeli szövegalkotásban

A tanulási képesség fejlesztése

- ⇒ az alpműveltség elsajátításához szükséges információk megszerzésének megismerése és használatuk
- ⇒ a könyvtári munka, a modern technológián alapuló információhordozók megismerése különböző tanulási stratégiák és módszerek megismerése

Ismeretek az anyanyelvről

- ⇒ a mai magyar nyelv árnyalt és igényes használatához szükséges nyelvtani ismeretek megszilárdítása
- ⇒ nyelv rendszerére vonatkozó tudás önálló, biztonságos alkalmazásának fejlesztése az írásbeli és a szóbeli megnyilatkozásokban
- ⇒ az egyéni nyelvhasználat továbbfejlesztése az irodalmi művek jobb megértése, valamint az idegen nyelvek tanulásának könnyebbé tétele végett
- ⇒ a nyelvszemlélet gazdagítása
- ⇒ a nyelvi kultúra fejlesztése

Ismeretek az irodalomról

- ⇒ a költői nyelv sajátosságainak megfigyelése, megértése, összevetése különféle köznyelvi, nem irodalmi formákkal

- ⇒ a tanulók aktuális életproblémáival, érdeklődésével rokon kérdéseket tárgyaló művek közös értelmezése, megvitatása
- ⇒ az olvasott művekben megjelenített érzelmekhez, emberi kapcsolatokhoz fűződő véleményalkotás és véleménynyilvánítás elősegítése.

Az ítéloképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése

- ⇒ tájékozottság a magyar nyelv életére vonatkozó alapvető nyelvtörténeti tényekről, a magyar nyelv jellemző sajátosságairól

ÉLŐ IDEGEN NYELV ANGOL, NÉMET

Bevezető és kezdő szakasz (1–4. évfolyam)

CÉLOK ÉS FELADATOK

Magyarországon az élő idegen nyelvet a közoktatásban részt vevő minden diáknak kötelező tanulnia a negyedik évfolyamtól a tankötelezettség végéig. Az idegen nyelv tanításának és tanulásának alapvető célja a **használható nyelvtudás megszerzése**.

A kerettantervben szereplő gondolatokra utalva a következők lehetőséget kínálnak egy szóbeli bevezető szakasz vagy előkészítő időszak bevezetésére:

- ⇒ A kisgyermekkorú idegennyelv-oktatás alapvető célja lélektani és nyelvi: egyrészt kedvet ébreszteni a nyelvek tanulása iránt, sikerélményhez juttatni a diákokat, másrészt megalapozni a későbbi nyelvtanulást.
- ⇒ Gyermekkorban a nyelvtanulás a természetes nyelvszajátítás folyamataira épül. A gyerekek számukra érdekes, értelmes, önmagukban motiváló és kognitív szintjüknek megfelelő kihívást jelentő tevékenységekben vesznek részt, bepillantanak egy másik nép kultúrájába.
- ⇒ A célnyelvet hallva, a szituációt, kontextust értve haladnak előre a nyelv elsajátításában. Ez a folyamat lassú, az idősebb korosztályra jellemző látványos nyelvi eredményt nem várhatunk. Egyik tipikus jellemzője a csendes szakasz, melynek során egyes diákok akár hónapokig nemigen szólalnak meg, de a játékos tevékenységekbe szívesen bekapcsolódnak.
- ⇒ Az idegen nyelvi órákon a gyerekek az ismeretlen nyelven hallottakat a világról kialakult ismereteik alapján értelmezik, ezért elengedhetetlen, hogy a tananyag általuk ismert tartalmakra épüljön. Ez egyrészt a konkrét helyzet kihasználásával, szemléltetéssel, másrészt már ismert tantárgyak anyagának integrálásával érhető el. Így válik az ismeretlen célnyelvi tanári beszéd érthetővé a diákok számára.
- ⇒ Ha az életkori sajátosságoknak megfelelő anyagot biztosítunk a tanulóknak, olyan eredményt érhetünk el, amely a későbbi nyelvvoktatást segíti.
- ⇒ A sok információ elraktározásának kulcsa a *játék*. Játékokkal izgalmasan, érdekesen, gyorsan kötődik az információ. Az a szó, kifejezés, dal vagy vers marad meg emlékezetükben, amelyhez valamilyen *élmény, érzelem* kapcsolódik. Az így tanult szavak jól rögzülnek, könnyen felidézhetőek. Ezekhez lehet a későbbiekben további ismereteket kapcsolni.
- ⇒ Adjunk *mintákat*! A gyakorlatban ezek segítségével fejezzék ki magukat! Így a helyes mód vésődik be. Javítsunk! Ne zavaróan, korholón, de mondjuk el utánuk jól, hogy ez maradjon a fülükben! Ha megszokják a gyerekek, hogy a tanár folyamatos háttér-hibajavítással mondja a helyes alakokat, nem zavarja meg őket a játékban, a jelenet előadásában.

- ⇒ Sok szót, kifejezést ismernek meg a gyerekek a *dalokon* keresztül. Aktív és passzív szókincsük is gyarapodik, nyelvtani fordulatokat kapnak készen, és könnyedén jön nyelvükre sok életszerű, sokat használt kifejezés.
- ⇒ A mesékben előforduló sok ismétlődés nagyon megkönnyíti a megtanulásukat. Folyamatos beszédre készíti a gyerekeket. Élő, eredeti nyelvtani fordulatokat tartalmazó mondatokból állnak. Ezek a mondatok az élőbeszédben is felhasználhatók.
- ⇒ Az írás-olvasás előtti bevezető szakaszban is megfigyelhetjük, hogy a gyerekek szavakat, mondatokat képesek az írott szöveg után elmondani. Az előzőleg hallás után megismert és megtanult szöveget könnyen idézik fel a jól megfigyelt sorokról.
- ⇒ Nyelvet tanulni nem ugyanaz, mint egy hagyományos tantárgyat. Itt beszélni tanítunk. Saját gondolatok kifejezésére kell használniuk majd az idegen nyelvet. A kisgyermek világ a játék, ezen keresztül ismerik meg a nagyvilágot is.

FEJLESZTÉSI FELADATOK

- ⇒ Az idegen nyelv tanulásának megszerettetése játékos megközelítéssel.
- ⇒ A nyelv hangzásvilágának, zenéjének megismerése.
- ⇒ Az artikulációs bázis fejlesztése, a speciális hangzók, hanglejtés, szóhangsúly megfigyelése.
- ⇒ Az idegen nyelven való önkifejezés megismerése.
- ⇒ Bepillantás más nép életébe, kultúrájába, szokásaiba.
- ⇒ A főbb nyelvtani alapegységek tanulásának alapozása, illetve megkezdése. A továbbiakban erre koncentrikusan bővülve épülhet a tananyag.
- ⇒ Dalok, versek megismerése, amelyek tematikusan segítik a beszélt nyelv és nyelvtan elsajátítását.
- ⇒ Aktív és passzív szókincs gyűjtése a dalokon, a játékokon keresztül is.
- ⇒ Az utasítások megértése és végrehajtása.
- ⇒ Mondatok átalakítása szócserevel, használatuk élő helyzetekben is.
- ⇒ Cselekvéssel összekötött szövegek, rímek, szerepjátékok tanulása.
- ⇒ Az együttműködési készség fejlesztése. (A tanuló tudjon részt venni pár- és csoportmunkában.)
- ⇒ Néhány alapvető nyelvtanulási stratégia megismerése.

KULCSKOMPETENCIÁK MEGJELENÉSE

- ⇒ Az *idegen nyelvi kommunikáció* az **anyanyelvi kommunikáció** elemeivel jellemezhető: fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények megértése, kifejezése és értelmezése szóban és írásban (hallott és olvasott szöveg értése, szövegalkotás).
- ⇒ A fentiekén kívül a nyelvtanítás és -tanulás lehetőleg járuljon hozzá a gyermek személyiségének alakításához a holisztikus, vagyis az egész személyiséget figyelembe vevő általános nevelési célok szem előtt tartásával. A nyelvi nevelés csupán egy területe a személyiségfejlesztésnek, a nyelvórán azonban gondot kell fordítanunk a *testi, érzelmi, társas fejlesztésre* is.
- ⇒ Ha a tanulói tevékenységekből indulunk ki, fontos szerephez jut az *esztétikai-művészeti tudatosság és (főként) kifejezőkészség kompetencia*, pl. projektmunka, daltanulás, szerepjátékok során.
- ⇒ A nyelvoktatás alkalmas terep egyéb általános készségek és kompetenciák (például: *gondolkodási, szövegértési készségek, a koncentráció képességének alapozása, az önismeret elmélyítése*) elsajátítására és begyakorlására is:
- ⇒ A nyelvek iránti fokozott fogékonyság pozitívan hat *anyanyelvi fejlődésére* is.

Alapozó és fejlesztő szakasz (5–8. évfolyam)

Célok és feladatok

Az élő idegen nyelv műveltségi terület céljai és tartalma összhangban vannak az alaptanterv többi műveltségi területének céljaival és tartalmával, valamint az Európa Tanács ajánlásaival:

„Európa népei sok, egymástól különböző nemzetből, közösségből, kultúrából és nyelvi csoportból egy egységes uniót alakítanak ki. El kell sajátítanunk az egymással való eredményes kommunikációhoz és egymás megértéséhez szükséges készségeket. *Más nyelvek megértésének és kommunikációban való használatának a képessége minden európai polgár számára alapvető készség.*

A nyelvi kompetencia azok közé az alapvető készségek közé tartozik, melyekre mindenkinek szüksége van a képzésben, a foglalkoztatásban, a kultúrák találkozása során és az önmegvalósításhoz. *A hangsúly a hatékony kommunikáció képességére, azaz az aktív készségekre, és ne a passzív tudásra helyeződjön.* A cél nem az anyanyelvi szint elérése, hanem a megfelelő szintű olvasási, szövegértési, írás- és beszédképesség elsajátítása.

A négy tanév céljai között első helyen áll a motiváció fenntartása, a gyerekek sikerélményhez juttatása.

A nyolcadik osztály végére nyelvtudásuk eléri azt a mérhető szintet, amellyel képesek ismert témakörökben idegen nyelvű információt megérteni és adni, interakciókban sikerrel részt venni, amely cél megegyezik az A1-es szint elérésével .

A fejlesztési feladatok szerkezete

A fejlesztési feladatok minden nyelvsajátítási szinten a következő egységekből állnak:

- beszédértés (*listening*)
- beszédképesség (*speaking*)
- olvasásértés (*reading*)
- írás (*writing*)

Fejlesztési feladatok

A kommunikatív nyelvi kompetencia fejlesztése a következőket jelenti:

1. A kötelező oktatás végére a tanulók képesek lesznek egy vagy két idegen nyelvet személyes, oktatási, közéleti és szakmai kontextusban megfelelően használni.
2. A nyelvtanulás során a tanulóknak kialakul a nyelvtanulás, a tanult nyelv, az azt beszélő emberek és kultúrájuk, valamint általában más nyelvek és kultúrák megismerése iránti kedvező attitűd és motiváció.
3. Nyelvtudásukat egész életükben képesek lesznek önállóan fenntartani, fejleszteni, emellett újabb idegen nyelveket hatékonyan és sikeresen elsajátítani.

Az alaptantervi követelmények az általános iskola végére minden diák számára legalább egy élő idegen nyelvből az A1-es szint elérését tűzik ki célul.

Ezen belül a nyelvtanulás az első öt évfolyamon elsősorban játékos ismerkedést jelent az idegen nyelvvel, de az a cél, hogy a tanulók a 6. osztály végére ériék el az A1-szintet, amely az európai minimumszint fele (részletesebben ld. a 6. évfolyam továbbhaladási feltételeinél).

Az európai minimumszint: A1

Ezen a szinten a diák megérti és használja a gyakoribb mindennapi kifejezéseket és a nagyon alapvető fordulatokat, amelyeknek célja a mindennapi szükségletek konkrét kielégítése. Be tud mutatkozni, és be tud mutatni másokat, meg tud válaszolni és fel tud tenni személyes jellegű kérdéseket (pl.: hogy hol lakik) ismerős emberekre és dolgokra vonatkozóan. Képes egyszerű interakcióra, amennyiben a másik személy lassan, világosan beszél és segítőkész.

Beszédértés

- Megérti az ismerős szavakat, fordulatokat, amelyek személyére, családjára, közvetlen környezetére vonatkoznak.

Beszédkézség

Képes egyszerű beszélgetésben részt venni, amennyiben a partner lassan, jól artikulálva beszél. Képes feltenni és megválaszolni egyszerű kérdéseket ismerős témára és helyzetre vonatkozóan. Lakóhelyét, ismerőseit képes egyszerű fordulatokkal leírni.

Olvasásértés

- Megérti az ismerős szavakat, egyszerű mondatokat feliratokon, reklámokban, katalógusokban.

Írás

- Képes egyszerű nyomtatványt kitölteni, rövid üdvözetet megírni.

Minimum, ill. optimum szókészlet az A1 eléréséhez, teljesítéséhez az 5 – 8. évfolyamon évente minimálisan 300 szó, optimálisan 400 szó. (Részletezve ld. az egyes témaköröknél.)

Az európai alapszint: A2

Ezen a szinten a diák megért olyan mondatokat és gyakrabban használt kifejezéseket, amelyek az őt közvetlenül érintő területekhez kapcsolódnak (pl. nagyon alapvető személyes és családdal kapcsolatos információk, vásárlás, helyismeret, állás). Az egyszerű és begyakorolt nyelvi helyzetekben tud kommunikálni úgy, hogy egyszerű és direkt módon információt cserél családi vagy mindennapi dolgokról. Tud egyszerű nyelvi eszközöket használva beszélni saját háttéréről, szűkebb környezetéről és a közvetlen szükségleteivel kapcsolatos dolgokról.

Beszédértés

- Megérti a leggyakoribb fordulatokat és szókinccset, ha számára ismert, közvetlen dologról van szó.
- Megérti a rövid, világos és egyszerű üzenetek, bejelentések, egyéb gyakori szövegek lényegét.

Beszédkézség

- Részt vesz egyszerű, begyakorolt, hétköznapi témáról szóló beszélgetésben, amely közvetlen információcserét igényel ismert tevékenységgel kapcsolatban.
- Megérteti magát a társasági beszélgetésben.
- Röviden le tudja írni például a családját, lakóhelyét, tanulmányait.

Olvasásértés

- Megérti rövid, egyszerű szövegek, köztük történetek lényegét. A kért információt ki tudja keresni.

Írás

- Rövid feljegyzéseket, üzeneteket, magánlevelet tud írni.

Kulcskompetenciák megjelenése

Az idegen nyelvi kommunikáció az anyanyelvi kommunikáció elemeivel jellemezhető

szociális és állampolgári kompetencia

Az idegen nyelvi kommunikáció olyan képességeket is igényel, mint például a közvetítés, más kultúrák megértése

digitális kompetencia

hatékony, önálló tanulás kompetenciája

Az egyénnek képesnek kell lennie az egész életen át tartó tanulás részeként a nyelv nem formális keretekben történő elsajátítására is

esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség-kompetencia

alapvető kompetenciák a természettudományok és azok alkalmazása terén

Az idegen nyelv tanításakor a tanári és tanulói tevékenységformák között első helyen a kommunikatív feladatok állnak.

MATEMATIKA

Bevezető és kezdő szakasz (1–4. évfolyam)

ALAPELVEK ÉS CÉLOK

- ⇒ A **műveltségi terület** a matematika különböző témaköreinek szerves összeépülésével a matematikai fogalmak, összefüggések és a gondolkodásmód kialakítását az egyre emelkedő szintű spirális felépítéssel kívánja elérni az életkori, egyéni fejlődési és érdeklődési sajátosságoknak megfelelően, differenciálással.
- ⇒ A matematikai **nevelés célja** azoknak a képességeknek fejlesztése, amelyekkel a tanulók felkészülnek az önálló ismeretszerzésre., tapasztalaton nyugvó megismerési módszerekkel.
- ⇒ *A matematika tanulásának alapja az induktív megismerés*
- ⇒ A **matematika tanulása** alapozó jellegű, a kognitív képességek fejlesztésére szolgál, és a tanulási szokások kiépülését segíti. Rendszerességre, tudatosságra, a megismerési módszerek önálló alkalmazására, önellenőrzésre nevel, kutatásokra sarkall. Játékos tevékenységekkel, a fokozatosság elvének betartásával alapozhatjuk meg a konstruktív gondolkodás kialakítását, mely gyakorlatra váltható tudást eredményez.
- ⇒ A **nevelési-oktatási feladatok** sorában a kezdő szakasz alapvető feladata a matematikai tevékenységek megszerettetése, a matematikai szemlélet formálása. Fontos a mennyiségi és minőségi differenciálás, és a változatos kooperatív munkaformák alkalmazása is.
- ⇒ A matematikai szövegértő képesség alapozása és fejlesztése összetett feladat, fokozatosan kell kialakítani. A megoldásban a próbálgatásnak, következtetésnek, logikus gondolkodásnak elsődleges szerepet tulajdonítunk. Csak ezután következhet az algebrai úton történő megoldás alkalmazása. A mérés témakörének tanításakor kiemelt szerepet tulajdonítunk a konkrét mérési tevékenységben való jártasságnak.
- ⇒ *A matematikai kompetencia* olyan ismereteket, készségeket, képességeket, attitűdöket jelent amelyek az alkalmazható, gyakorlatra váltható tudás megszerzéséhez szükségesek./ A matematikai *tudás* magába foglalja a következőket: számlálás, számolás, mennyiségi

- következtetés, valószínűségi következtetés, becslés, mérés, mértékegységváltás, szöveges feladatok megoldása, problémamegoldás, rendszerezés, kombinativitás, következtetések.
- ⇒ Az egyénnek rendelkeznie kell az alkalmazni tudás *készségével*. Képesnek kell lennie arra, hogy indokoljon, megértse a matematikai bizonyítást és a matematika nyelvén kommunikáljon.
 - ⇒ Fontos a pozitív *hozzáállás*.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KOMPETENCIÁK

Tájékozódás

- ⇒ Tájékozódás a térben
- ⇒ Tájékozódás az időben
- ⇒ Tájékozódás a világ mennyiségi viszonyaiban

Megismerés

- ⇒ Tapasztalatszerzés
- ⇒ Képzelet
- ⇒ Emlékezés
- ⇒ Gondolkodás
- ⇒ Ismeretek rendszerezése
- ⇒ Ismerethordozók használata

Ismeretek alkalmazása

Problémakezelés és -megoldás

Alkotás és kreativitás:

- ⇒ alkotás öntevékenyen, saját tervek szerint; alkotások adott feltételeknek megfelelően; átstrukturálás

Akarati, érzelmi, önfejlesztő képességek és együttéléssel kapcsolatos értékek

- ⇒ Kommunikáció
- ⇒ Együttműködés
- ⇒ Motiváltság
- ⇒ Önismeret, önértékelés, reflektálás, önszabályozás

A matematika épülésének elvei

A MATEMATIKAI KOMPETENCIÁK FOLYAMATOS FEJLESZTÉSE

- ⇒ számlálás, számolás
- ⇒ mennyiségi következtetés, valószínűségi következtetés
- ⇒ becslés, mérés
- ⇒ problémamegoldás,
- ⇒ rendszerezés, kombinativitás
- ⇒ induktív következtetés

- ⇒ A tanulók értelmi képességeinek - logikai készségeinek, problémamegoldó, helyzetfelismerő képességeinek – folyamatos fejlesztése
- ⇒ A tanulók képzelőerejének, ötletességének fejlesztése
- ⇒ A tanulók önellenőrzésének fejlesztése
- ⇒ A tervszerű és célirányos feladat-megoldási készség alapozása
- ⇒ A kreatív gondolkodás fejlesztése

A helyes tanulási szokások

- ⇒ a pontos munkavégzés, a fegyelmezett számjegy- és jelírás, a rendezett írásbeli munka és értelmes, rendezett szóbeli megfogalmazás.

A kognitív képességek együttes fejlesztéséhez elengedhetetlen a tantárgyi koncentráció, s ehhez a matematika a következő területeken járulhat hozzá:

- ⇒ az anyanyelv és a szaknyelv adott szinten elvárható, megfelelő pontosságú használata;
- ⇒ a megértett és megtanult fogalmak, az eljárások eszközként való használata;
- ⇒ megoldási tervek készítése;
- ⇒ kellő pontosságú becslések, számítások a mérések előtt, feladatmegoldások helyességének ellenőrzése;
- ⇒ indoklások, érvelések, kérdésfeltevések, kételkedések, igazolás keresése;
- ⇒ a megértés igénye;
- ⇒ tapasztalatok gyűjtése a matematika érdekességeiről;
- ⇒ tankönyvek, feladatlapok önálló használata.

Alapozó és fejlesztő szakasz (5–8. évfolyam)

ÁLTALÁNOS CÉLOK ÉS FELADATOK

Az általános iskola 5–8. évfolyamán a matematikaoktatás megismerteti a tanulókat az őket körülvevő világ konkrét mennyiségi és térbeli viszonyaival, megalapozza a korszerű, alkalmazásra képes matematikai műveltségüket és az életkoruknak megfelelő szinten biztosítja a többi tantárgy tanulásához szükséges matematikai ismereteket és eszközöket. Alapvető célunk a gondolkodás képességének folyamatos fejlesztése és a kompetenciák kialakítása. A fejlesztő munkát a matematikai tevékenységek rendszerébe kell beépíteni.

Fejlesztendő a tanulók kommunikációs képessége, saját gondolataik szabatos megfogalmazása szóban és írásban; mások gondolatainak megértése, a vitákban érvek és ellenérvek logikus használata.

Fontos, hogy a valóságban előforduló problémákra a tanulók meg tudják találni a megfelelő matematikai modellt, azokat helyesen tudják alkalmazni. Ezért nagy hangsúlyt kell fektetni a szövegértő, elemző olvasásra. Ugyanakkor azt is el kell érni, hogy a matematikában tanult ismereteket a tanulók alkalmazni tudják más műveltségi területeken is.

Az általános iskolai matematikaoktatás alapvető célja, hogy a megszerzett tudás az élet minden területén, a gyakorlati problémák megoldásában is alkalmazható legyen.

FEJLESZTÉSI CÉLOK

1. Tájékozódás

- ⇒ Tájékozódás a térben
- ⇒ Tájékozódás az időben
- ⇒ Tájékozódás a világ mennyiségi viszonyaiban

2. Megismerés

- ⇒ Tapasztalatszerzés
- ⇒ Képzelet
- ⇒ Emlékezés
- ⇒ Gondolkodás
- ⇒ Ismeretek rendszerezése
- ⇒ Ismerethordozók használata

3. Ismeretek alkalmazása

4. Problémakezelés és - megoldás

- 5. Alkotás és kreativitás: alkotás öntevékenyen, saját tervek szerint; alkotások adott feltételeknek megfelelően; átstrukturálás**
- 6. Akarati, érzelmi, önfejlesztő képességek és együttéléssel kapcsolatos értékek**
- ⇒ Kommunikáció
 - ⇒ Együttműködés
 - ⇒ Motiváltság
 - ⇒ Önismeret, önértékelés, reflektálás, önszabályozás
- 7. A matematika épülésének elvei**

KULCSKOMPETENCIÁK

- ⇒ A matematikai kulcskompetenciák folyamatos fejlesztése:
 - számlálás, számolás
 - mennyiségi következtetés, valószínűségi következtetés
 - becslés, mérés
 - problémamegoldás, metakogníció
 - rendszerezés, kombinativitás
 - deduktív és induktív következtetés
- ⇒ A tanulók értelmi képességeinek - logikai készségek, problémamegoldó, helyzetfelismerő képességek - folyamatos fejlesztése
- ⇒ A tanulók képzelőerejének, ötletességének fejlesztése
- ⇒ A tanulók önellenőrzésének fejlesztése
- ⇒ A gyors és helyes döntés képességének kialakítása
- ⇒ A problémák, egyértelmű és egzakt megfogalmazása, megoldása
- ⇒ A tervszerű és célirányos feladatmegoldási készség fejlesztése
- ⇒ A kreatív gondolkodás fejlesztése
- ⇒ A világról alkotott egyre pontosabb kép kialakítása
- ⇒ A tanult ismeretek alkotó alkalmazása más tudományokban, a mindennapi életben

A helyes tanulási szokások, attitűdök kialakítása

A tanulók

- ⇒ a számítások, mérések előtt becsléseket végezzenek
- ⇒ a feladatmegoldások helyességét ellenőrizzék
- ⇒ a feladatok megoldása előtt megoldási tervet készítsenek
- ⇒ a geometriai szerkesztések elkészítése előtt vázlatrajzot készítsenek, a szöveges feladatok megoldásánál a szöveget pontosan értelmezzék, és a választ valamint az ellenőrzést szabatosan írják le.
- ⇒ gondolataikat pontosan, életkoruknak megfelelően a szaknyelv használatával tudják elmondani
- ⇒ a számolási készség kialakulása után használják a zsebszámológépet,
- ⇒ szakirodalomból, internetről, egyéb ismerethordozókból önállóan is gyarapítsák tudásukat,
- ⇒ tájékozódjanak a korosztálynak megfelelő újságok, folyóiratok és szaklapok körében,
- ⇒ ismerjék a tananyaghoz kapcsolódó matematikatörténeti érdekességeket

A négy év során tudatosan kell fejleszteni a tanulók lényegkiemelő képességét, analízis és diszkussziós készségét, átfogó, nagyobb összefüggések felfedezésére is képes gondolkodását. Erre irányul a matematikaoktatásban a sokféle logikai feladat, a felfedeztető tanítás, az ismétlés, a rendszerezés, a szövegelemzés, a megoldások vizsgálata, a matematikai tartalmú játékok, és a tanár egyéniségétől, igényeitől függő, változatos módszertani megoldás. Kiemelt cél a *matematikai kompetenciák* megszerzése, amelyeket új módszerek bevezetésével lehet elősegíteni. Ilyenek például a *csoport-, illetve*

a projektmunkák. A közösen, csoportban (vagy párban) végzett munka során ki kell alakítani a tanulók közötti együttműködést, a helyes munkamegosztást, az egyéni és a közösségi felelősségvállalást. A közös eredmény érdekében előtérbe kerül egymás személyének tiszteletben tartása, a szolidaritás, a tolerancia, a segítőkészség. Ebben a szocializációs folyamatban könnyebben fejleszthetők a tanulók egyéni képességei, könnyebben kialakul az intenzív érdeklődés és a kíváncsiság, ami elősegíti a hatékonyabb tanulást.

TÖRTÉNELEM

Alapozó és fejlesztő szakasz (5–8. évfolyam)

Alapelvek, célok

Az *Ember és társadalom* műveltségi terület középpontjában az emberiség története áll. Ennek az alapvető műveltségi területnek három fontos eleme van: a *történelem*, az *emberismeret* és a *társadalomismeret* (jelenismeret).

A *történelem* tanításának célja a történelmi műveltség elsajátítása, amely a közös kommunikációs alapot biztosít a szűkebb és tágabb közösség (a lakóhelyünkötől a nemzetünkön és európai közösségünkön át az emberiségig) számára.

Az *emberismeret*, az *etika*, az *antropológia* és a *pszichológia* alapfogalmainak bemutatásával hozzájárul önismeretünk elmélyítéséhez.

A *társadalomismeret* tájékozódásunkat segíti korunk társadalmi, gazdasági és politikai jelenségei között.

FEJLESZTÉSI FELADATOK

1. Ismeretszerzés, tanulás

5–6. évfolyam

- ⇒ Ismeretszerzés beszélgetésekből, tárgyak, épületek, képek megfigyeléséből, hallott és olvasott szövegekből, animációs és oktató filmekből.
- ⇒ Emberi magatartásformák és élethelyzetek megfigyelése.
- ⇒ A műveltségi területhez kapcsolódó szövegek értő olvasása.
- ⇒ Információk gyűjtése könyvtárban, médiatárban, múzeumokban.
- ⇒ Segédkönyvek, atlaszok, gyermeklexikonok használata.

7–8. évfolyam

- ⇒ Ismeretszerzés ismeretterjesztő-, játék- és dokumentumfilmekből és egyéb tömegkommunikációs eszközökből.
- ⇒ Információk gyűjtése könyvtárban, médiatárban, múzeumokban, interneten.
- ⇒ Kézikönyv, atlasz, lexikon használata.

2. Kritikai gondolkodás

5–6. évfolyam

- ⇒ Kérdések fogalmazása a tárgyalt témával kapcsolatban.
- ⇒ A lényeg kiemelése írott és hallott szövegekből.
- ⇒ A fikció megkülönböztetése az igaz történettől.
- ⇒ Híres emberek, történelmi személyiségek jellemzése.
- ⇒ Feltevések megfogalmazása a történelmi személyiségek cselekedeteinek, viselkedésének mozgatórugóiról, cselekedeteik és következményeik.
- ⇒ Történelmi jelenetek elbeszélése, eljátszása.

- ⇒ Véleményalkotás társadalmi, történelmi eseményekről, jelenségekről és személyekről.
- ⇒ Érvek és ellenérvek gyűjtése a saját vélemény alátámasztására.
- ⇒ A különbségek felismerése, a változások nyomon követése történelmi jelenségek kapcsán.
- ⇒ Tapasztalatok szerzése a valós, a lehetséges és a lehetetlen megítéléséről.

7–8. évfolyam

- ⇒ A lényeg kiemelése írott és hallott szövegekből, szövegtömörítés, szöveg átfogalmazása adott szempont szerint.
- ⇒ Adott történetben a valós és a fiktív elemek megkülönböztetése.
- ⇒ Híres emberek, történelmi személyiségek jellemzése.
- ⇒ Feltevések megfogalmazása a történelmi személyiségek cselekedeteinek mozgatórugóiról. A cselekvés következményeinek felismerése.
- ⇒ Történelmi jelenetek elbeszélése, eljátszása.
- ⇒ Érvek gyűjtése a saját vélemény alátámasztására, vita.
- ⇒ Feltevések megfogalmazása társadalmi-történelmi jelenségek háttéréről, feltételeiről, okairól.

3. Kommunikáció

5–6. évfolyam

- ⇒ Beszélgetés és vita egy-egy emberismereti, társadalmi, történelmi témáról.
- ⇒ A tárgyilagos érvelés és a személyeskedés megkülönböztetése.
- ⇒ Saját vélemény érthető megfogalmazása.
- ⇒ Mások véleményének meghallgatása és figyelembevétele.
- ⇒ Események, történetek elbeszélése emlékezetből.
- ⇒ Szóbeli beszámoló gyűjtő-, illetve kutatómunkáról.
- ⇒ Fogalmazás írása valamely történelmi-társadalmi témáról.
- ⇒ Rajz, rajzos vázlat készítése történelmi vagy társadalmi témáról.
- ⇒ Modellek, makettek, tárgymásolatok készítése.
- ⇒ Tárgyak készítése hagyományos kézművestechnikákkal.
- ⇒ Események, történetek, jelenségek dramatikus megjelenítése.

7–8. évfolyam

- ⇒ A tárgyilagos érvelés a saját vélemény érthető, logikus alátámasztására.
- ⇒ Mások véleményének meghallgatása, figyelembevétele, s beépítése a saját érvrendszerünkbe.
- ⇒ Események, történetek elbeszélése olvasott szövegből, emlékezetből.
- ⇒ Szóbeli és írásbeli beszámoló önálló gyűjtőmunkáról. Rajz, ábra, diagram készítése történelmi vagy társadalmi témáról, adatokról.
- ⇒ Modellek, makettek, tárgymásolatok készítése.

4. Tájékozódás térben-időben

5–6. évfolyam

- ⇒ Az idő pontos tagolása, ábrázolása, meghatározása.
- ⇒ Kiemelt esemény, jelenség időpontjának ismerete, elhelyezése, viszonyítása
- ⇒ Egyszerű kronológiai számítások. Események, jelenségek időrendbe állítása.
- ⇒ Egyszerű térképek másolása, legfontosabb elemeinek felismerése.
- ⇒ Események leolvasása történelmi térképekről, kapcsolásuk földrajzi helyekhez.
- ⇒ Távolságok becslése és számítása történelmi térképeken.
- ⇒ Egyszerű alaprajzok készítése, történelmi helyszínek modellezése.
- ⇒ Események kapcsolása a tanult helyekhez.

7–8. évfolyam

- ⇒ Az idő tagolása, pontos meghatározása, ábrázolása.
- ⇒ Események, jelenségek, személyiségek tetteinek ismerete, elhelyezése időben.
- ⇒ Egyszerű kronológiai számítások, események időrendbe állítása.
- ⇒ Térképek másolása, vaktérképek kitöltése, alaprajzok készítése.

5. A tartalom kulcselemei

5–6. évfolyam

Legyen alkalmuk a tanulóknak arra, hogy

- ⇒ ismereteket szerezzenek a helyi hagyományokról; a lakóhely múltjáról, természeti értékeiről, a fenyegető veszélyekről és a megóvásukra tett erőfeszítésekről;
- ⇒ megismerjenek néhány mondat, elsősorban a magyar történelemből.
- ⇒ ismereteket szerezzenek a magyar állam és a magyar nép történetének legfontosabb fordulópontjairól, személyiségiről és az emberek mindennapjairól.
- ⇒ Szerezzenek ismereteket a magyar és nemzetiségi népszokásokról, a nemzeti és etnikai kisebbség életéről, kultúrájáról.
- ⇒ Folytassanak kommunikációt: hogyan élnek napjainkban az emberek; az emberek közti különbségekről; az egyén és a közösség viszonyáról; gazdálkodás kérdéseiről.

7–8. évfolyam

Legyen alkalmuk a tanulóknak arra,

- ⇒ hogy további ismereteket szerezzenek a helyi hagyományokról, a tágabb lakóhely múltjáról, természeti értékeiről, a fenyegető veszélyekről és a megóvásukra tett erőfeszítésekről;
- ⇒ szerezzenek ismereteket a magyar állam és a magyar nép történetének fordulópontjairól, kiemelkedő személyiségeiről, az európai történelem jelentős állomásairól, és egy Európán kívüli civilizációról;
- ⇒ szerezzenek ismereteket az emberek hétköznapijairól a különböző korokban és kultúrákban; a politikai konfliktusokról, azok emberi, erkölcsi vonatkozásairól;
- ⇒ értelmezzenek történeteket a múltból egyes szereplők nézőpontja szerint.
- ⇒ ismerkedjenek meg lakóhelyen élő nemzeti és etnikai kisebbségek életével, kultúrájával, folytassanak kommunikációt az emberek közötti különbségekről, a nemek közötti kapcsolatról, az egyén és a közösség viszonyáról, a gazdálkodás kérdéseiről, a demokráciáról és az emberi jogokról.
- ⇒ ismerkedjenek meg kiélezett élethelyzetekkel, konfliktusokkal, amelyek rávilágítanak emberi helyzetállás jelentőségére.

6. A reflexiót irányító kérdések

5–6. évfolyam

Legyen alkalmuk a tanulóknak arra, hogy választ keressenek olyan kérdésekre, mint a következők:

- ⇒ Mi az ember? Miben különbözik az állatoktól?
- ⇒ Miben hasonlítunk mindannyian? Honnan erednek az emberek közötti különbségek? Miért gondolkodnak másként a különböző életkorú emberek?
- ⇒ Mi mindentől függhet a döntések és tettek megítélése?
- ⇒ Miért vannak szegények és gazdagok? Milyen mértékben határozza meg a természeti környezet az emberek mindennapi kultúráját?

7–8. évfolyam

A tanulók keressenek választ olyan kérdésekre, mint a következők:

- ⇒ Mit jelent az, hogy minden embert egyenlő méltóság illet meg?
- ⇒ Mit tehet az egyes ember másokért, a közösségért, a rászorulókéért?
- ⇒ Van-e fejlődés a történelemben?
- ⇒ Miért vannak háborúk?
- ⇒ Milyen szerepet játszik a természeti környezet az egyes országok, civilizációk életében? Miért vannak gazdag és szegény országok?
- ⇒ Mitől függhnek az egyes emberek, embercsoportok érdekei?
- ⇒ Milyen mértékben hatnak a „nagy emberek” a történelmi folyamatokra?
- ⇒ Mi a hit, a vallás szerepe az egyes ember és a társadalmak életében?
- ⇒ Van-e célja az emberi életnek, illetve az emberi történelemnek?
- ⇒ Miért élik az emberek különbözőképpen át ugyanazt a történelmi eseményt vagy jelenséget?

KULCSKOMPETENCIÁK ÉRVÉNYESÜLÉSE

Anyanyelvi kommunikáció

Tárgyaink elsőrendű közvetítő közege az *anyanyelv*. Az Ember és társadalom igényli a magyarázatot, a vitát, a véleménynyilvánítást, az olvasást, vázlatkészítést, dolgozatok, előadások lejegyzetelését. A nyelvhasználat tárgyunk esetében valóban kulcskérdés.

Idegen nyelvi kommunikáció

Az európai történelem tanítása a latin nyelvre támaszkodik. Az 5–8. évfolyamon előfordulnak olyan szavak, fogalmak, amelyek az idegen nyelv alapjainak ismeretét feltételezik.

Matematikai kompetencia

Műveltségi területünk alapkövetelménye az idő fogalmának megértése, az idő számítása. Szükséges ez a kompetencia pl.: egy földterület kiszámításakor, az oszlop- és kördiagramok megrajzolásához, táblázatok kitöltéséhez, értelmezéséhez.

Természettudományok és azok alkalmazásának kompetenciája

A történelem egészen végighúzódik a természeti jelenségeknek, a természeti világ alkotóelemeinek hatása és kölcsönhatása. A történelem választ ad arra, hogy az emberi tevékenység az évezredek során miképpen változtatta meg a természetet, a világot. A történelem tárgya lehet az is, hogy a tudomány, a technológiai módszerek, találmányok alkalmazása hogyan köti össze a társadalmi és természeti folyamatokat.

Digitális kompetencia

Információs társadalmunkban a digitális technológiák alkalmazása nélkülözhetetlen.

A történelemhez készült CD-s interaktív játékok, a tankönyvek gazdag képanyagából készült prezentációk, valamint az internetről levehető számos információ segíti az tanítást – tanulást.

Hatékony, önálló tanulás

A tanulónak képesnek kell lennie a kitartó, önálló tanulásra, meg kell tanulnia gazdálkodni idejével, energiájával. Meg kell érteni az új ismereteket, fel kell dolgozni és az eddigiek mellé beépíteni. Ehhez szükséges az információs kommunikációs technológiák (IKT) biztos kezelése, illetve azok segítségével a kreativitás fejlesztése.

Szociális és állampolgári kompetencia

A személyes, a személyek közötti, továbbá az emberek kulturális igényei és életszínvonala mentén történő közösségi beilleszkedés, a harmonikus életvitel mind része annak, hogy az egyén hogyan tud érvényesülni társadalmunkban. A történelem és az etika foglalkozik a szociális és állampolgári kompetencia kérdéseivel. A történelmet az egyének és a csoportok tevékenysége viszi előre, s a demokráciát az állampolgárok egymáshoz való viszonya alakítja, fejleszti.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

A tudás, a kreativitás, a kockázatvállalás, az újítás korunkban egyre nagyobb hangsúlyt kap. Azok a speciális ismeretek, amelyek kialakíthatják a vállalkozói képességet, kiemelt hangsúlyt kapnak. Ebben a folyamatban a gazdasági ismeretek elsajátítása a felnövekvő nemzedék életének alapjait jelenthetik. A történelem erre a kompetenciára is választ ad.

Eszztétikai – művészeti tudatosság és kifejezőképeség

A művészetek, stílusok, az ember mindennapjait kísérő dolgok, a hagyományok a történelem révén közvetíthetők az egyén felé. Ezáltal a tanuló megtanulja az információözből kiválasztani az értékeset, esztétikusot, a művészi értékeket.

KIEMELT FEJLESZTÉSI FELADATOK

- ⇒ Nemzeti kulturánk megismerése.
- ⇒ Az egyetemes emberi civilizáció megismerése.
- ⇒ Demokráciára, aktív állampolgárságra nevelés.
- ⇒ Tudatos fogyasztóvá válásra és környezettudatosságra nevelés.

ALAPOZÓ SZAKASZ (5-6.oszt.)

Az alapozó szakasz a 10-12 éves korosztály, az 5–6. évfolyam tanulóinak fejlesztését, a továbbképzéshez szükséges képességek megszerzését tűzi ki célul. A helyi tantervek átdolgozásakor kiemelt figyelmet kell fordítani az alábbiakra:

- ⇒ önálló tanulás, jegyzetelési technikák tanítása 10-12 éves korban,
- ⇒ információszerezés és feldolgozás
- ⇒ kommunikációs képességek
- ⇒ szociális kompetenciák fejlesztése,
- ⇒ térbeli, időbeli, mennyiségi viszonyokban való tájékozódás.

Az 5. és 6. évfolyamokon megfontolt, jól megszervezett és előkészített differenciálást érdemes megvalósítani.

FEJLESZTŐ SZAKASZ (7– 8.oszt.)

Feladata, a változó és az egyre összetettebb tudástartalmakat rendszerbe foglalja. Célja, hogy a már megalapozott kompetenciákat fejlessze, megerősítse, finomítsa, bővítse, tehát hatékonyabbá tegye.

ETIKA

Fejlesztő szakasz 7-8. évfolyam

ÁLTALÁNOS IRÁNYELVEK ÉS CÉLKITŰZÉSEK

Az **aktív állampolgári** létre való felkészülés-felkészítés igen fontos feladat.

Kiemelten fejlesztendő ismeretek, képességek és attitűdök:

- ⇒ a személyiség és az emberi jogok tiszteletére nevelés,
- ⇒ a nemzeti identitás, a történelmi és állampolgári tudat erősítése,
- ⇒ a szociális érzékenység, az életkornak megfelelő társadalmi problémák iránti nyitottság,
- ⇒ a környezetért érzett felelősség,
- ⇒ más kultúrák megismerése és elfogadása,
- ⇒ a humánus, értékeket védő magatartás,
- ⇒ a demokratikus intézményrendszer használatához szükséges ismeretek és képességek fejlesztése.

Megjelenik az aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés és a Gazdasági nevelés. A szociális és állampolgári kompetencia, az aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés és a gazdasági nevelés igénye a közoktatásban kiváltképp a fejlesztő szakaszra és az általános műveltséget elmélyítő, pályaválasztási szakaszra ró ki újabb feladatokat.

- ⇒ A személyes, értékorientációs, interperszonális, interkulturális, szociális és állampolgári kompetenciák a harmonikus életvitel és a közösségi beilleszkedés feltételei – az egyén hatékony és építő módon vehet részt a társadalmi és szakmai életben, az egyre sokszínűbb társadalomban, továbbá ha szükséges, konfliktusokat is meg tud oldani
- ⇒ Az állampolgári kompetencia képessé teszi az egyént arra, hogy a társadalmi folyamatokról, struktúrákról és a demokráciáról kialakult tudását felhasználva, aktívan vegyen részt a közügyekben.
- ⇒ A demokratikus jogállamban a társadalom fejlődésének és az egyén sikerességének, boldogulásának s nem ritkán boldogságának is egyik fontos feltétele az egyén részvétele a civil társadalom, a lakóhelyi, a szakmai, kulturális közösség életében és/vagy a politikai életben
- ⇒ alapvető feladat olyan formális, nem formális és informális tanulási lehetőségek biztosítása, amelyek elősegítik a tanulók *aktív állampolgárrá válását*.
- ⇒ A gazdaság alapvető összefüggéseit értő és a javaikkal okosan gazdálkodni képes egyének nélkül nem képzelhető el sem működő demokrácia, sem életképes piacgazdaság. Ezért fontos, hogy az iskolai nevelés során kellő figyelmet fordítsunk a gazdálkodással és a pénzügyekkel kapcsolatos kérdésekre, és a személyiségnevelés fontos részének tekintsük az okos gazdálkodás képességének a kialakítását.
- ⇒ A végzősök a klasszikusan nagybetűs életbe kilépésük előtt a még a felnőttek által is kevésbé tapasztalt demokrácia építésének ismeretekkel, képességekkel és megfelelő attitűdökkel már valamilyen szinten rendelkező alkotóivá váljanak.

ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK

Ismeretszerzés, tanulás

Kritikai gondolkodás

- ⇒ tételmondat meghatározása, szövegtömörítés, szöveg átfogalmazása adott szempont szerint.
- ⇒ a valós és a fiktív elemek megkülönböztetése.
- ⇒ Emberi magatartásformák és élethelyzetek megfigyelése.
- ⇒ Feltevések megfogalmazása egyes társadalmi jelenségek háttéréről, feltételeiről, okairól. Érvek gyűjtése a feltevések mellett és ellen.
- ⇒ Tapasztalatok szerzése a valós, a lehetséges, a lehetetlen és a valószínű élethelyzetek megítéléséről

Kommunikáció

- ⇒ Beszélgetés és vita Az érvelés és a személyeskedés megkülönböztetése. Saját vélemény érthető megfogalmazása. Mások véleményének türelmes meghallgatása
- ⇒ Fogalmazás írása valamely társadalmi témáról.

Tájékozódás térben és időben

A tartalom kulcselemei:

- ⇒ szerezzenek további ismereteket a helyi hagyományokról, a lakóhely múltjáról, továbbá a környék, a lakóhely természeti értékeiről, az azokat fenyegető veszélyekről és a megóvásukra tett erőfeszítésekről;
- ⇒ szerezzenek ismereteket arról, milyenek voltak az emberek hétköznapijai a különböző korokban és kultúrákban;
- ⇒ szerezzenek ismereteket a politikai konfliktusokról (forradalmakról, háborúkról), különösen azok hétköznapi, emberi, erkölcsi vonatkozásairól;
- ⇒ értelmezzenek különbözőképpen egyes történeteket a múltból aszerint, hogy melyik szereplő nézőpontját fogadják el;
- ⇒ ismerkedjenek a lakóhelyen élő nemzeti és etnikai kisebbségek életével, kultúrájával, közös múltunkkal;

- ⇒ folytassanak kommunikációt felkészültségüknek megfelelő szinten olyan témakörökről, mint az emberek közötti különbségek, a nemek közötti kapcsolatok, az egyén és a közösség viszonya, a gazdálkodás kérdései, a demokrácia és az emberi jogok;
- ⇒ szembesüljenek a szabadság és a felelősség emberi dimenzióival a magán- és a közélet különböző területein;
- ⇒ ismerkedjenek olyan köznapi és kiélezett élethelyzetekkel, konfliktusokkal, amelyek rávilágítanak az erkölcsi értékminőségek és az emberi helytállás jelentőségére, illetve az azokkal kapcsolatos problémákra.

KULCSKOMPETENCIÁK

Anyanyelvi kommunikáció

Életszerű helyzetek elemzésével törekszünk a gondolkodási képességek, elsősorban a rendszerezés, a szimulált kísérleteken alapuló tapasztalás, a következtetés és a problémamegoldás fejlesztésére, különös tekintettel az analízis, szintézis, összehasonlítás, általánosítás és konkretizálás erősítésére, és ezeknek a mindennapokban történő felhasználására. Fontos kiemelni a vitakultúra fejlesztését, kiváltképp a konszenzuskereső problémamegoldásokhoz felhasználandó érvelési eljárások gyakorlását.

Idegen nyelvi kommunikáció

A kulturális sokféleség tiszteletben tartásának tudatosításával és a nyelvek, kultúrák közötti kommunikáció iránti érdeklődés felkeltésével a pozitív attitűd elsajátításához járulunk hozzá.

Matematikai kompetencia

Mind a logikailag helyes következtetések alkalmazása az érvelésekben, mind a statisztikai számítások, táblázatok olvasása, feldolgozása erősíti a matematikai kompetenciát. A kreatív és a kritikai gondolkodás technikáinak alkalmazása a vitákban lesz hasznos eszköz.

Természettudományok és azok alkalmazásának kompetenciája

A környezet ismeretén és a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartás is mint meghatározó erkölcsi alapelv bekerült a megvitandó témák közé.

Digitális kompetencia

Azoknak a képességeknek a fejlesztése, amelyek felölelik az információ megkeresését, összegyűjtését és feldolgozását, a kritikus alkalmazást, a valós és a virtuális kapcsolatok megkülönböztetését, a tantervi témaválasztásban elhagyhatatlan.

Hatékony, önálló tanulás

Az előzetes tudás és tapasztalat mozgósítása nem céltalan, a többiekkel elvégzendő közös munkában fontos értéket képvisel minden egyes diák alkalmazott ismerete.

Esztétikai – művészeti tudatosság és kifejezőképesség

A nemzeti, az európai és az egyetemes kultúra értékeinek befogadására való képesség fejlesztését támogatja az erkölcsi, a gazdasági, a környezeti témájú képek, reklámfilmek, plakátok bemutatása. Az esztétikai befogadóképesség fejlesztése egyes, a környezetet ábrázoló műalkotások erkölcsi tartalmú elemzésével valósul meg.

KÖRNYEZETISMERET

Bevezető és kezdő szakasz
(1–4. évfolyam)

ALAPELVEK, CÉLOK

Az *Ember a természetben* műveltségterületen az oktatás-nevelés a természeti folyamatok, az összefüggések és az ember ezekkel való kapcsolatára, megértésére épül.

Ebben a témakörben az átfogó személyiségfejlődést szolgáló pedagógiát kell előtérbe helyezni.

Az 1–4. évfolyam feladata a természeti világ elemi megismerése.

Az alábbi **módszerekkel** a tanulók elsajátíthatják a tudományos megismerés legegyszerűbb módjait és a megismeréssel kapcsolatos tudásrendszereket, illetve műveleteket:

- ⇒ megfigyelések, kísérletek tervezése – hipotézisalkotás;
- ⇒ a környezetben szerzett tapasztalatok megfogalmazása szóban és írásban, rögzítésük rajzban;
- ⇒ a problémamegoldás elemi műveletei;
- ⇒ a tájékozódás és ismeretszerzés kisiskoláskorban elérhető és gyakorolható módszerei;
- ⇒ az ökológiai gondolkodás kialakítása és fejlesztése;
- ⇒ ;
- ⇒ a tanulók rendszerben, kölcsönhatásban, kapcsolatokban történő gondolkodásának erősítése;
- ⇒ a tudomány, a tudományos kutatás, mint társadalmi tevékenység bemutatása.

KULCSKOMPETENCIÁK

Anyanyelvi kompetencia

A hallott és olvasott szöveg megértése, szövegalkotás, helyes és kreatív nyelvhasználat.

Matematikai kompetencia

A gondolkodás fejlesztésének, alkalmazásának képessége, felkészülés a mindennapok problémáira.

Természettudományos kompetencia

Készséget, képességet jelent arra, hogy a különböző ismeretekkel, módszerekkel magyarázatokat, előrejelzéseket alkossunk a természetben. Magyarázatot adjunk az ember és a természeti világ kölcsönhatása között lezajló folyamatokra, és irányítsuk tevékenységünket.

Digitális kompetencia

Használata a munkában, kommunikációban, szabadidőben.

A következő készségeken alapul: információ felismerése, visszakeresése, értékelése, tárolása, előállítás, bemutatása, cseréje. Kommunikáció az interneten keresztül.

Szociális, állampolgári kompetencia

Felöleli a magatartás minden olyan formáját, amelyek segítségével hatékony és építő módon vehet részt a tanuló a társadalmi életben. Tudását felhasználva kreatívan, aktívan lehet részese a közügyeknek. A személyes, interperszonális, interkulturális, szociális és állampolgári kompetenciák a harmonikus életvitel, a közösségi beilleszkedés feltételei.

A hatékony, önálló tanulás

A tanuló képes kitartóan tanulni, saját tanulását megszervezni egyénileg és csoportosan.

Hatékonyan gazdálkodik az idővel és az információval. Előzetes tanulási, illetve élettapasztalataira építve tudását és képességeit aktívan használja az életben. Fontos a motiváció és a magabiztosság, az új ismeretek szerzése, feldolgozása, beépülése, útmutatások keresése, alkalmazása.

FEJLESZTÉSI FELADATOK

Énkép, önismeret

Az önismeret folyamatos fejlesztése a társak, a pedagógusok és a szülők segítségével. Ebben az életkorban a kisiskolások önismerete naiv önismeret. Ne hagyjuk ebben magukra őket! Az önismeret az önfejlesztés a *Hon- és népismeret*

A városi és vidéki élet hagyományainak megismerése, tisztelete. Néhányuk feldolgozása játékos formában (pl.: szüreti multság összeállítása, eljátszása).

Magyar és más népek tudósainak, feltalálójának munkássága, információk az életükről.

Európai azonosságtudat, egyetemes kultúra

Nyitottság, elfogadás más népek és más kultúrák iránt. Lehetőségek: nemzetközi gyermektalálkozók, táborok, kulturális rendezvények, csereüdültetés, testvériskolák, testvértelepülések kapcsolatainak ápolása.

Aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés

A társadalmi együttélés szabályainak kölcsönös betartása. Részvétel a lakóhely életének kulturális és egyéb rendezvényein. (fesztivál, falunap, ünnepi hetek, népművészeti vásárok).

Részvétel a környezetvédelmi akciókban, azok megszervezésében. A lakóhely öröm- és bánattérképének elkészítése, a problémák megfogalmazása, elküldése az önkormányzathoz. A lakóhely cselekvő szerete. (Aki akar valamit, az módszert keres, aki nem, az kifogást.)

Gazdasági nevelés

A tanulók váljanak tudatos fogyasztókká. Ebben legyen szempont és érvényesüljön a környezet védelme. Fogalmazzanak meg kritikákat a reklámokról. Nem csak a mának, a jövőnek is kell élnünk.

Hon- és népismeret

A városi és vidéki élet hagyományainak megismerése, tisztelete. Néhányuk feldolgozása játékos formában (pl.: szüreti multság összeállítása, eljátszása).

Magyar és más népek tudósainak, feltalálójának munkássága, információk az életükről.

Környezettudatosságra nevelés

A tanulók legyenek képesek úgy élni, hogy ne veszélyeztessék a természet megóvását és a társadalom fenntartható fejlődését. Szükséges az egy életen át tartó tanulás, a kreatív gondolkodás, felelősségvállalás az egyéni és közös tettekért.

A tanulás tanítása

A hatékony tanulás módszereinek és technikáinak elsajátítása, az önművelés igényének kialakítása. Valamennyi értelmi képesség fejlesztése iskolán belül és kívül.

A tanulási stratégia tanítható. Az általános tanulási stratégiák – mint például az összehasonlítás, részletezés, problémamegoldás stb. – megtanulhatók és használhatók. A tanulási stratégiák fejlesztik a tanulók információfeldolgozó képességét, alkalmasabbá teszik őket az összetettebb gondolkodásra.

A tevékenységi formák kialakítása és tervezése során tartsuk szem előtt a vezetés és önállóság helyes arányát. Szervezzünk minél differenciáltabban, személyre szabottabban!

Tevékenységi formák:

- ⇒ figyelés (tanári magyarázat, szemléltetés figyelemmel kísérése)
- ⇒ szóbeli munka (válaszadás a tanár kérdéseire, előzetes felkészülés alapján beszámoló az osztálynak, megbeszélés kis csoportban, gyakorlat vagy feladatmegoldás közben)
- ⇒ írásbeli munka (jegyzetelés a tanórán, feladatlapok kitöltése, fogalmazás készítése a megadott témában, gyakorlati munkanapló készítése (pl. az időjárásról, állatok-növények megfigyeléséről))
- ⇒ látványfeldolgozás (képek-rajzok elemzése, értelmezése, fotózás, rajzolás)
- ⇒ konstrukció (modellek készítése, gyűjtemények összeállítása /nem növénygyűjtemény/)
- ⇒ kísérletek (csoportos és egyéni kísérletek a tanteremben)

- ⇒ terepmunka (élményszerzés, megfigyelések, kirándulások, látogatások, erdei iskola, folyamatos megfigyelés, méréssorozat)
- ⇒ információszerzés (könyvtárhasználat, internet, televízió, ismeretterjesztő folyóiratok, napi sajtó, kérdezés, véleménykutatás, meghívott vendég segítségével)
- ⇒ számítás, mérés, adatfeldolgozás (mérések elvégzése, adatrögzítés írásban vagy a számítógép adatbázisában, számítási gyakorlófeladatok megoldása)
- ⇒ ismeretfeldolgozás, gondolkodás (új tapasztalatok, megszerzett ismeretek és a belső modell összevetése, módosítás, új modell állítása, a modellek összekapcsolása, tudásrendszerre szervezésük)
- ⇒ művelődés, tájékozódás (olvasás, televízió, internetes honlapok, rádióból szerzett információk és multimédiás CD-k segítségével)
- ⇒ játék, az igazi gyermeknyelv (csoportos és szerepjátékok, utánzások, egyéni és csoportos játékos fejtörők, versenyek)
- ⇒ bemutatás (tabló, poszter összeállítása, kiállítások rendezése, bemutatása másoknak, videofilm-készítés)
- ⇒ projektmunka (aktív részvétel, feladat-végrehajtás, szervezés, irányítás).

Testi és lelki egészség

A harmonikus, egészséges életre való törekvés, és ennek értéként való tisztelete. Egészséges életvitel és magatartás a mindennapi életben, amelyet elősegít a pedagógusok példamutató életvitele. Az emberi kapcsolatok, a barátság, a szeretet fontossága. Az értelmi és érzelmi nevelés egyensúlya. (Amihez érzelmekkel kötődünk, jobban hat ránk, és jobban meg is marad bennünk.)

Az oktatás-nevelés során mindig vegyük figyelembe a gyermek személyiségének meghatározó tényezőit:

- ⇒ belső tényezők: öröklött és veleszületett sajátosságok (adottságok)
- ⇒ külső tényezők: környezeti-társadalmi hatások (család, iskola, kortárs csoport).

TERMÉSZETISMERET

Alapozó szakasz (5-6. évfolyam)

KULCSKOMPETENCIÁK

Anyanyelvi kommunikáció

A természetismeret tanításában az alábbi konkrét lehetőségek adódnak a fejlesztésére:

- ⇒ tanórákon a tények, fogalmak, gondolatok, érzések, vélemények felfogása, értelmezése, kifejezése, vagyis a szövegalkotás és a szövegértés az anyanyelv használatával történik,
- ⇒ az anyanyelv használatához kapcsolódó nyelvhelyességi szabályok gyakorlati alkalmazása alapvető képességfejlesztési feladat,
- ⇒ a tananyag feldolgozása során bővül az általános és speciális szókincsük, fejlődik szóbeli és írásbeli kommunikációs képességük,
- ⇒ a természetismeret művelődési anyaga lehetőséget biztosít, hogy ismeretterjesztő irodalomból, digitális információhordozókból gyakoroltassuk a tananyaghoz kapcsolódó leírások, képek, ábrák szempontok szerinti összegyűjtését, azok feldolgozását és értékelését.

Matematikai kompetencia

- ⇒ Matematikai képletek felidézésével, az élőlények szervezettani struktúráinak, azok szabályszerűségeinek felismertetésével fejleszthetjük a matematikai tudás alkalmazási képességeit.

- ⇒ Számos lehetőség adódik, pl. a térképeken való mérések, becslések elvégzésére, növekedési és fejlődési folyamatokat bemutató grafikonok elemzésére, továbbá táplálkozási, tápanyag-összetételi táblázatok értékelésére, matematikai számítások végzésére (pl. pulzus, légzésszám, tömeg, térfogat, sűrűség).
- ⇒ A kapott eredményeket a matematikai kompetenciák segítségével indokolják és értékelik a tanulók.

A természettudományokhoz és azok alkalmazásához kapcsolódó kompetenciák

- ⇒ A természettudományok iránti megismerő tevékenységben a 10-12 éves korosztály számára meghatározó erejű a motiváció. A természetismeret órák feladata olyan attitűdök kialakítása, amelyek biztosítják a folyamatos érdeklődést és az aktivitás magas szintjét a természetben zajló folyamatok megismerésére.
- ⇒ A természettudományos szemléletet és gondolkodásmódot a természeti, ill. a gazdasági-társadalmi folyamatok kölcsönhatásainak bemutatásával és értelmezésével alapozhatjuk meg.
- ⇒ A kompetencia fejlesztése során olyan ismeretek, képességek, készségek kialakítása is szükséges, amelyek birtokában a tanulók elemi magyarázatokat és előrejelzéseket képesek adni a természeti folyamatokról.
- ⇒ A tárgy tanulása során ismerjék meg az alapvető természettudományos fogalmakat, az emberi beavatkozások különböző formáit, azok hatásait a bioszférára. Mindezek birtokában értsék meg a beavatkozások kockázatait, és tudjanak véleményt mondani a különböző döntéshozatalokról és azok erkölcsi kérdéseiről.
- ⇒ A természetismeret tanítása során ismerjék meg az emberi tevékenység negatív hatásait a természeti környezetre, és szerezzenek elemi ismereteket a fenntartható fejlődés lényegéről, az emberi felelősségtudatról.
- ⇒ A természettudományos műveltségüknek alkalmasnak kell lennie arra, hogy segítse az eligazodást a hétköznapi élet problémáiban. A kompetenciáknak biztosítani kell, hogy a tanulók segítségével felismerjék a tudományellenes megnyilvánulásokat és az áltudományos nézeteket.

Digitális kompetencia

- ⇒ A természetismeret tanítása-tanulása számos lehetőséget nyújt a digitális kompetencia fejlesztésére. A tanulók legyenek képesek a digitális eszközöket (számítógép, tv, fényképezőgép, kamera, digitális táblák) magabiztosan használni, és a művelődési anyaghoz kapcsolódó információkat összegyűjteni, ill. ismeretforrásként tanári segítséggel, majd egyre nagyobb önállósággal felhasználni.
- ⇒ A digitális technikák alkalmazásához szükséges képességek (az információk felismerése, értékelése, tárolása, bemutatása) birtokában a diákok legyenek képesek a tananyaghoz információkat összeállítani. A digitális technikák kompetenciái a tanulók számítógép-alkalmazási képességeit (szövegszerkesztés, információtárolás, internethasználat) és kreativitásuk fejlesztését is segítik. Mindezzel megalapozzuk az egyéni érdeklődés szerinti tanulás képességeit is.

A hatékony, önálló tanulás

- ⇒ A természetismeret tanítása-tanulása – a többi tantárgyhoz hasonlóan – fejleszti a hatékony és az önálló tanuláshoz szükséges alapképességeket (írás, olvasás, szövegértés, lényegkiemelés, informatikai eszközök használata), amelyekre az új ismeretek elsajátítása, feldolgozása épül.
- ⇒ A tanórákon fejleszteni kell az önálló tanuláshoz (tanulási stratégiák kidolgozása, motiváció, a figyelem, kitartás, nehézségek leküzdése, a saját munkájuk értékelése) és a közös (páros vagy csoport) munkához szükséges képességeket (együttműködés, feladatmegosztás, felelősségtudat stb.).
- ⇒ A hatékony tanulás képességeinek – így a természetismeret tanulási képességeinek is – biztosítani kell, hogy a tanulók ismereteiket alkalmazzák, segítve ezzel a mindennapi élet problémáinak, akadályainak leküzdését.

FEJLESZTÉSI FELADATOK

A természettudomány feladatával és szerepével kapcsolatos fejlesztési feladatok

- ⇒ Ismerjék meg a tudományos vizsgálódások jelentőségét, céljait, eredményeit a technikai, a társadalmi és a természeti folyamatokban.
- ⇒ Szerezzenek tapasztalatokat a természettudományok szerepéről a különböző problémák feltárásában, kérdések megfogalmazásában, az emberiség problémáinak megoldásában.
- ⇒ Az összetartozó tudásrendszerek, az általános fogalmak megismertetésével (pl. anyagmegmaradás, energiaáramlás, gravitáció, szerves és szervetlen anyagok, stb.) értsék meg a természeti folyamatok egységét, az egyetemes törvényszerűségeket.
- ⇒ Szerezzenek ismereteket a természettudomány történetének néhány kimagasló személyiségéről és munkásságukról.

Fejlesztési feladatok a motiváció és az értelmi képességek fejlesztése területén

- ⇒ A természetismeret tanításának-tanulásának alapfeladata a motiváció megteremtése, mely az értelmes, aktív tanuláshoz megfelelő pszichés hátteret biztosít. Ezért a hatékony tanulás érdekében magas szinten kell tartani az érdeklődést a tananyag iránt.
- ⇒ A természetismeret tanítása a maga sajátos eszközeivel fejlessze pozitív irányba a tanulók személyiségét. Ezen belül kiemelt feladat az értelmi képességek (figyelem, megfigyelés, emlékezet, képzelet, gondolkodás) fejlesztése, és a tantárgy tanításához szorosan kötődő képességek kialakítása (pl.: a kísérletezés, a mérés, összehasonlítás, következtetés, ítéletalkotás).

Az anyagok tulajdonságainak megismerésével kapcsolatos fejlesztési feladatok

- ⇒ A korábbi évek tapasztalatait bővítve ismerjék meg a fontosabb anyagok tulajdonságait, tudják a tulajdonságokat értelmezni és csoportosítani. Ismerjék meg az anyagokat jellemző mennyiségeket.
- ⇒ Legyenek képesek az anyagok körforgásának elemi szintű értelmezésére. Tudják a tömeg és a súly fogalmát egymástól elválasztani, értsék meg, hogy a gázoknak (levegőnek) is van tömege és súlya. Vizsgálatok, mérések alapján legyenek képesek a tömeg és a súly fogalmát elválasztani a szilárdság és a keménység fogalmától.
- ⇒ Kísérletek révén szerezzenek tapasztalatokat a halmazállapot-változásokról, és mindezeket tudják konkretizálni az időjárási jelenségekre.
- ⇒ Kísérletekből, gyakorlati helyzetek példáiból kiindulva ismerkedjenek meg az oldódás, a lassú és gyors égés folyamataival, a hőtágulással, a testek folyadékban történő úszásával, lebegésével és elmerülésével.
- ⇒ Egyszerű, játékos kísérletekkel szerezzenek tapasztalatokat a hang, a hő és a fény terjedéséről.

A megfigyelésekhez, vizsgálatokhoz, mérésekhez szükséges képességek fejlesztése

- ⇒ Ismerjék meg a természetismeret tanulásához szükséges egyszerűbb vizsgálati eszközöket. Legyen gyakorlatuk azok biztonságos használatában.
- ⇒ A sokoldalú érzéki tapasztalatszerzés érdekében tudjanak egyszerű vizsgálatokat, megfigyeléseket, kísérleteket, méréseket végezni, a kapott eredményeket elemezni, értékelni, csoportosítani, egymással összehasonlítani, rendszerezni és következtetéseket levonni.
- ⇒ Szerezzenek gyakorlatot, a mindennapi életben előforduló mérésekben (hosszúság, tömeg, térfogat, úrtartalom, hőmérséklet, idő). Az ilyen jellegű képességfejlesztés során legyenek képesek a matematika tanulása során megismert mértékegységek alkalmazására.

- ⇒ A megfigyeléseiket, tapasztalataikat legyenek képesek saját szavaikkal elmondani, törekedve a szakkifejezések, a szaknyelv egyre pontosabb alkalmazására. Tudják a lényeges elemeket írásban is kifejezni és rajzokkal ábrázolni.
- ⇒ A megfigyelések, vizsgálatok, kísérletek, mérések tapasztalatai alapján legyenek képesek a lényeges elemeket kiemelni, a konkrétól elvonatkoztatva általánosításokat végezni, a természeti jelenségek okait megmagyarázni.
- ⇒ A vizsgálati módszerek készségszintű alkalmazása során ismerjék fel az élő és élettelen környezetben megfigyelhető kölcsönhatásokat.

Képességek fejlesztése az információforrások felhasználása és az ismeretek feldolgozása során

- ⇒ A tárgy tanulása fejlessze a szövegértési és kommunikációs képességüket! Az emlékezet fejlesztésével biztosítani kell, hogy a tanultak lényegét minél pontosabban felidézzék szóban és írásban.
- ⇒ Legyenek képesek tanári segítséggel, a megadott szempontok alapján, az ismeretterjesztő irodalom, a lexikonok, az elektronikus információforrások anyagait ismeretforrásként, tudásuk bővítésére felhasználni. Tudják a képi és a szöveges információkat értelmezni; azok lényegét, néhány mondatban, írásban vagy szóban kifejezni. Legyenek képesek az ismereteiket összehasonlítani, a lényeges elemeket csoportosítani, rendszerezni. Szerezzenek gyakorlatot a magyarázó rajzok, folyamatábrák, képek megfigyelésében, elemzésében is (összehasonlítások, azonosságok és különbségek keresése).
- ⇒ Fontos a pozitív attitűdök fejlesztése az önálló tanuláshoz, a folyamatos ismeretszerzés, önművelődés igényének felkeltésére. A forrásmunkák, számítógépek, multimédiás eszközök használatával alakuljon ki a tanulóknál az önálló ismeretszerzés képessége. Egyéni érdeklődésüknek megfelelően is tudják felhasználni az információforrásokat, és legyenek képesek írásban vagy szóban, nyelvtanilag helyes megfogalmazásban szemléletes beszámolókat tartani. Az ismeretalkalmazások során tudjanak egyszerű, lényegkiemelő vázlatrajzokat készíteni.
- ⇒ Tudjanak, önállóan is, a környezetükre vonatkozó problémákat megfogalmazni.

A képességfejlesztés általános feladatai az élőlények testfelépítésével kapcsolatban

- ⇒ Legyenek képesek az élőlények testfelépítését, életmódját és az élettelen környezethez való alkalmazkodásukat megfigyelni, a lényeges elemeket kiemelni és a kommunikáció szabályainak megfelelően bemutatni.
- ⇒ Pontos megfigyelőképesség birtokában tudjanak példákat mondani az élőlények alkalmazkodásának különböző formáira.
- ⇒ A növények és az állatok életfolyamatainak megfigyelésével értsék meg az anyagcsere-folyamatok lényegét. A termesztett növények, tenyésztett állatok példáin ismerjék meg az öröklődés és a szaporodás közötti kapcsolat alapjelenségeit.

Főbb fejlesztési feladatok az ember testfelépítése témakör tanításában

- ⇒ Tudják az ember szervezetének felépítését, a szervrendszerek működésének alapfolyamatait és az egészségmegőrzés általános szabályait. Ismerjék az egyes szervek leggyakoribb betegségeit, a betegségmegelőzés különböző formáit. Legyenek tisztában az alkohol, a drog, a kábítószeres és a dohányzás káros hatásaival.
- ⇒ Az emberi szervezet alapműködésének ismeretében alakuljon ki az igényük a testi és lelki egészségük megóvására, az egészséges életmód követelményeinek a betartására.
- ⇒ Az alapműveltség része, hogy ismerjék a környezet- és természetvédelem céljait, és lássák be, hogy a környezetvédelem az ember egészségének megőrzését is jelenti.

Képességek fejlesztése a környezeti kultúra kialakítása területén

- ⇒ Szerezzenek tapasztalatokat lakóhelyük környékén a talaj, a víz, a levegő szennyezéséről, a szennyező forrásokról. Tanulmányi kirándulásokon fedezzék fel lakóhelyük környékén a természetes környezet változását, az emberi tevékenység hatását a természetes környezetre.
- ⇒ Tudatosítani kell, hogy a környezet állapota saját egészségükre is hatással van. Az emberi test főbb életműködéseinek megismerésével párhuzamosan kell tudatosítani az egészséges életkörülmények összetevőit is.
- ⇒ A környezet- és természet védelme váljék magatartásuk szerves részévé. Becsüljék meg az élő és élettelen természeti értékeket, a földi élet sokféleségét.
- ⇒ Legyenek nyitottak a környezeti problémák iránt. Lássák be, hogy a környezet- és természetvédelem célja a bioszféra sokféleségének megőrzése, ami egyben az ember életfeltételeinek megőrzését is jelenti a Földön.
- ⇒ Ismerjék meg az energiatakarékos emberi magatartás lehetőségeit, törekedjenek ennek érvényesítésére. Szerezzenek elemi ismereteket a fenntartható fejlődés lényegéről, értsék meg ennek szükségességét. Vállaljanak aktív szerepet mikrokörnyezetükben az anyag- és energiatakarékos szemlélet érvényesítésében.
- ⇒ A természetismeret tanításának fontos szerepe van a fenntartható fejlődés feltételeinek megismertetésében. Ennek érdekében kell fejleszteni a tanulók gondolkodását és a természethez való viszonyukat is. Meg kell érteniük, hogy az ember is része a természetnek, ezért kell kialakítani a környezettudatos magatartást, a környezet és a természetvédelem attitűdjét, a Föld iránti felelősségtudatot.

Az energiateljesítményekkel és emberi felelősségtudattal kapcsolatos fejlesztési feladatok

- ⇒ A természetismeret tanítása során ismerjék meg a hétköznapi életben használt energiatípusokat és az energiahordozókat. Tapasztalataikat feldolgozva tudatosítani kell az energiahordozók fontosságát és jelentőségét a mindennapi életben.
- ⇒ Tudják, hogy az energiára az embereknek szüksége van. Lássák meg az összefüggést az energiaszükséglet kielégítése és az energiaforrások kitermelése során keletkező környezeti károk között. Értsék meg, hogy a szén, a kőolaj és földgáz felhasználása további súlyos környezeti károkat okoz (klímaváltozás, levegőszennyezés, szmog, savas esők).

Fejlesztési feladatok a hazáról és a közvetlen lakókörnyezetről szóló témakörök tanítása-tanulása során

- ⇒ Ismerjék Magyarország földrajzi elhelyezkedését Európában és a Földön. Ismerjék hazánk nagytájait és felszíni formáit.
- ⇒ Ismerjék meg a hazai tájak és a tágabb lakókörnyezet természeti és társadalmi-gazdasági értékeit a hazához való kötődés kialakítása érdekében.
- ⇒ Ismerjék hazánk nemzetközi hírű a jelentős személyiségek, szellemi és gazdasági termékek, hungarikumok által.
- ⇒ Érzékeljék a társadalmi-gazdasági élet és a természeti adottságok kapcsolatát a lakóhelyről vagy környékéről vett példák alapján.
- ⇒ Tudjanak tájékozódni lakóhelyükön és környékén.

A fejlesztés feladatai a hazai életközösségek tanítása-tanulása során

- ⇒ A hazai életközösségek megismerése során tudjanak összefüggéseket keresni az élettelen környezeti tényezők és az élővilág jellegzetességei között. Tanulmányi kirándulásokon gyakorolják az életközösségek leírására vonatkozó alapvető módszereket.
- ⇒ Szerezzenek elemi ismereteket az életközösségekben az élőlények és környezetük között kialakult egyensúlyról. Az egyensúly fogalmából tudjanak következtetéseket levonni a termelő, fogyasztó (csúcsragadozó) és a lebontó szervezetek jelentőségére vonatkozóan.

- ⇒ Tudjanak példákat mondani arra, hogy a különböző emberi beavatkozásoknak milyen káros hatásai vannak az életközösségekre.
- ⇒ Ismereteik alapján értsék meg, hogy az élőlények a környezetük változásait csak tűrőképességük határain belül képesek elviselni. Legyenek képesek összefüggéseket keresni az élőlények tűrőképessége és a környezet szennyezése között.

Fejlesztési feladatok a tájékozódási alapismeretek elsajátítása során

- ⇒ Értsék a térkép és a valóság közötti kapcsolatot, tudják összevetni a valóságban lévő dolgok és a térképek adta információkat.
- ⇒ Tudjanak eligazodni különböző térképeken (domborzati, közigazgatási és tematikus), ismerjék az elemi térképi információk leolvasásának technikáját. Képesek legyenek térkép alapján tájékozódni mind a természeti, mind az épített környezetben.

FÖLDRAJZ

Fejlesztő szakasz
(7–8. évfolyam)

BEVEZETÉS

- ⇒ Megismerteti a tanulókat a szűkebb és tágabb környezet természeti és társadalmi-gazdasági jellemzőivel, folyamataival. Vizsgálódásának középpontjában a természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti folyamatok, jelenségek, valamint napjaink eseményei állnak, melyeket változásaiban, kölcsönhatásaiban és fejlődésében mutat be, és komplexen, a természet-, a társadalom- és a környezettudományok szempontjából dolgoz fel.
- ⇒ A globalizálódó gazdasági, társadalmi és környezeti folyamatok értékelésével lehetővé válik, hogy a tanulók megismerjék az emberiség egész bolygónkra kiterjedő természetátalakító tevékenységét, valamint az ebből fakadó – szintén világméretű – természeti és társadalmi problémákat.
- ⇒ Tartalmainak feldolgozása során fejlődik a tanulók földrajzi-környezeti gondolkodása, helyi, regionális és globális szemlélete, fokozatosan kialakul a felelős magatartásuk a szűkebb és a tágabb természeti, illetve társadalmi környezetük iránt.
- ⇒ Elősegíti, hogy reális kép alakuljon ki a tanulóknak nemzeti értékeinkről, a magyarság világban elfoglalt helyéről, hazánk kedvező és kedvezőtlen természeti, társadalmi-gazdasági adottságairól, jellemző társadalmi-gazdasági folyamatairól, valamint az európai integrációban betöltött szerepéről.
- ⇒ Megismerteti – lehetőség szerint a gyakorlatban – a szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezetben való tájékozódás, eligazodás alapvető eszközeit és módszereit.
- ⇒ Fontos azoknak a kulcskompetenciáknak a birtoklása, amelyek biztosítják **az állandóan változó modern világhoz való gyors és hatékony alkalmazkodást**. Ezért nagyon fontos a kulcskompetenciákkal kapcsolatos alapkészségek fejlesztése. A földrajz tantárgy tartalmi elemeinek feldolgozása nagymértékben hozzájárul ezek megszerzéséhez.
- ⇒ Nagyon fontos elem az **anyanyelvi kommunikáció fejlődése**, melyet különféle szóbeli és írásbeli ismeretközvetítő, illetve értékelési módszerek alkalmazásával segíthetünk a földrajzi tartalmak elsajátítása során.
- ⇒ A tantárgy keretei lehetőséget biztosítanak a **matematikai kompetencia** fejlesztésére is. Az a cél, hogy a tanulók alkalmazni tudják az alapvető matematikai elveket és folyamatokat az ismeretszerzésben és a problémák megoldásában, főként az adatfeldolgozások, megfigyelések során és a térképen való mérések, becslések végzése közben.

- ⇒ A természeti, a társadalmi-gazdasági és a környezeti folyamatokban megfigyelhető kölcsönhatások feltárásával hozzájárul a **természettudományi szemlélet és gondolkodásmód** kialakulásához.
- ⇒ Az állandóan változó világunk természeti, környezeti és társadalmi-gazdasági folyamatainak megismeréséhez és megértéséhez nélkülözhetetlen a folyamatos tájékozódás és információszerzés. Az ismeretek elsajátítása szempontjából fontos a tanulók kezdetben még irányított, majd egyre önállóbbá váló információszerző tevékenysége. Ezért a tanítási-tanulási folyamat egészében nagy hangsúlyt kap az **információszerzés és információfeldolgozás képességének fejlesztése**, különös tekintettel a digitális világ nyújtotta lehetőségek felhasználására.
- ⇒ A tanítási-tanulási folyamat kiemelt célja a folyamatos önképzés iránti igény, valamint az élethosszig tartó tanulás képességének kialakítása, melyre e tantárgy keretein belül is törekedni kell.
- ⇒ Hazánk társadalom-földrajzi jellemzőinek bemutatásával a tantárgy hozzájárul a **szociális és állampolgári kompetencia fejlődéséhez**.
- ⇒ Napjaink társadalmi-gazdasági folyamatainak megismertetése elősegíti a tanulónak a gazdasági élet eseményeiben eligazodó, aktív, kreatív, rugalmas és vállalkozóképes állampolgárrá válását.
- ⇒ A Földünk–környezetünk műveltségi terület szervesen kapcsolódik az Ember a természetben és az Ember és társadalom műveltségi terület megfelelő fejlesztési területeihez. Ezek a kapcsolatok is alátámasztják a Földünk–környezetünk műveltségi terület integrált jellegét, valamint a természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti jelenségek, folyamatok összefüggéseinek megvilágításában és kölcsönhatásainak feltárásában betöltött alapvető szerepét.

- ⇒ 7-8. évfolyamon a földrajz tantárgy feladata, hogy az életkori sajátosságoknak megfelelően magasabb szinten továbbfejlessze, elmélyítse és differenciálja a tanulók alapozó szakaszban megszerzett tudását és képességeit.
- ⇒ A tanulás olyan fejlesztési stratégiákra épüljön, amelyek minden szinten a tanulók különböző fejlettségi állapotából indulnak ki, figyelembe veszik az egyéni sajátosságokat, és a differenciált oktatás elveinek alkalmazásával, egyéni ütemben fejlesztik azt tovább. Törekedjen mind a mennyiségi (korrekció, felzárkóztatás), mind a minőségi differenciálás megvalósítására (tehetséggondozás).
- ⇒ A tanulási stratégiák fejlesztése során fontos a figyelem, a megértés, az emlékezet, valamint a problémamegoldó képesség fejlesztése. Ezért helyezi előtérbe a tananyag problémacentrikus feldolgozását olyan új módszerek alkalmazásával, mint pl. a projekt módszer.
- ⇒ Fontos a tapasztaláson alapuló ismeretszerzés előtérbe helyezése. Nyíljon lehetőség minél több megfigyelésre, vizsgálódásra.
- ⇒ Szükséges a sikerélmény-centrikus módszerek minél szélesebb körű alkalmazása.

A tantárgy oktatásának célja

- ⇒ szilárd földrajzi ismeretrendszer nyújtása, és az ezen alapuló tudatos földrajzi-környezeti gondolkodás kialakítása
- ⇒ a tanulók ismerjék meg a természeti környezet, a társadalom és a gazdasági élet kölcsönös kapcsolatát, a földrajzi környezet szerepét – szerezzenek átfogó ismereteket a kontinensek természeti, társadalom- és gazdaságföldrajzi jellemzőiről, általános és regionális sajátosságairól, különbségeiről;
- ⇒ hazánk természeti, társadalmi, kulturális és tudományos értékeinek megismertetésével járuljon hozzá a reális alapokon nyugvó nemzettudat kialakításához, a hazához való kötődéshez;
- ⇒ a tanulók ismerjék meg Európa országainak, országcsoportjainak és tipikus tájainak legfontosabb természeti, társadalmi és gazdasági jellemzőit, az országok, térségek

- együttműködését – az európai kultúra, életmód, szokások, hagyományok megismertetésével pozitív viszony kialakítása a közös európai értékekhez;
- ⇒ ismerjék meg a kontinensek népeit, a népesedési folyamatokat, a természeti környezet és a települések, az életmód és gazdasági tevékenység összefüggéseit;
 - ⇒ más népek megismertetése révén alakuljon ki a tanulóknál az eltérő életfelfogású, életmódú és kultúrájú emberek iránti tisztelet és megbecsülés;
 - ⇒ a korszerű természettudományos műveltség fokozatos elmélyítése, hozzájárulva ezzel a természettudományos világkép alakításához;
 - ⇒ a tanulók érdeklődésének felkeltése a természeti környezetben lezajló jelenségek, folyamatok megfigyelése és magyarázata iránt;
 - ⇒ a tanulók megértsék azt, hogy a természet egységes egész, a Föld egységes, de állandóan változó rendszer, amelyben az ember természeti és társadalmi lényként él, és ez megköveteli az erőforrásokkal való ésszerű gazdálkodást;
 - ⇒ a tanulók megismerjék az emberi tevékenységek környezetkárosító hatásait, azok megelőzésének és megszüntetésének lehetőségét – a konkrét ismereteken nyugvó környezettudatos magatartás formálása;
 - ⇒ ismerjék meg a szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezetben való tájékozódás, eligazodás alapvető eszközeit és módszereit;
 - ⇒ váljanak képessé az információszerzésre, azok értelmezésére és feldolgozására, valamint megfelelő kommunikálásukra;
 - ⇒ sajátítsák el a földrajzi információk előállítására szolgáló eszközök használatát, az internetalapú szolgáltatások elérésének módját;
 - ⇒ a tanulók váljanak képessé a korosztálynak megfelelő reális értékelésre és önértékelésre;
 - ⇒ a földrajzi ismeretek megszerzése közben fejlődjenek a tanulók kulcskompetenciákkal kapcsolatos alapképességei.;

BIOLÓGIA

Fejlesztő szakasz
(7-8. évfolyam)

KULCSKOMPETENCIÁK A BIOLÓGIA TÁRGY TANÍTÁSÁBAN

A biológiai műveltség tartalmát alapvetően a társadalmi elvárások, a gazdaság, a versenyképesség igényei, és a globalizáció kihívásai határozzák meg.

A kulcskompetenciák birtoklása biztosítja a gyors és hatékony alkalmazkodást a világhoz.

Anyanyelvi kommunikáció

- ⇒ Az ismeretszerzés folyamatában, a felfogás és az alkalmazás során értelmezik a szöveget, és szöveget alkotnak a tanulók. A biológiai műveltséggel kapcsolatos tények, fogalmak, gondolatok, képzetek, vélemények, érzések kifejezése számos *szövegalkotási és szövegértési feladatot* jelent. Utóbbi különösen fontos, hiszen a szövegértés a feltétele az értelmes tanulásnak.
- ⇒ A biológia órákon az *anyanyelv használata* során lehetőség van a nyelvhelyesség szabályainak gyakorlati alkalmazására, az *általános és a speciális szókincs* (a biológia fogalomrendszere) bővítésére.
- ⇒ A tanórák nagy részén szóbeli és írásbeli kommunikáció folyik, amely jó alkalom az egyéni kommunikációs képességek fejlesztésére.
- ⇒ A biológiai művelődési anyag különösen jó lehetőséget biztosít arra, hogy ismeretterjesztő irodalomból, digitális információhordozókból gyakoroljuk, a tananyaghoz kapcsolódó *szöveges*

és vizuális információk szempontok szerinti összegyűjtését, elrendezését, azok feldolgozását és értékelését.

Matematikai kompetenciák

- ⇒ Az egyes témakörök tanítása során felidézünk és alkalmazzuk az egyszerűbb kémiai és matematikai képleteket.
- ⇒ Az élőlények szervezeti struktúráinak és azok szabályszerűségeinek felismertetése szintén fejleszti a *matematikai tudásuk alkalmazási képességeit*. Számos lehetőség adódik pl. a növekedési, fejlődési és az életfolyamatok szabályozását bemutató *grafikonok* adatainak elemzésére, továbbá a táplálkozási, tápanyag-összetéti *táblázatok értékelésére, matematikai számítások végzésére* (pl. pulzus, légzésszám, vérnyomás, az úszó, lebegő, aljzatra süllyedő vízi élőlények felszíne, tömege, térfogata, sűrűsége stb.). A kapott adatokat, a számítások eredményeit a matematikai kompetenciák segítségével értékelik és indokolják.

A természettudományokhoz és azok alkalmazásához kapcsolódó kompetenciák

- ⇒ A természettudományos kompetenciák fejlesztésének alapfeladata a természettudományos tantárgyak tanulásához szükséges az *attitűdök (érdeklődések, értékek, érzelmek, magatartási, konkrét cselekvési elemek) folyamatos fejlesztése*. Ez megfelelő pszichés hátteret, kellő motivációt biztosít az értelmes tanuláshoz.
- ⇒ A természettudományos megismerés módszereinek elsajátításakor, olyan készségeket, képességeket kell kialakítani, amelyek birtokában *magyarázatokat* tudnak adni a biológiai folyamatokra, *előrejelzéseket* készíthetnek bizonyos biológiai folyamatokról, és ezek birtokában a *cselekvéseiket* tudatosan irányítani tudják.
- ⇒ Meg kell ismerniük az alapvető természettudományos fogalmakat, folyamatokat, hogy megértsék az *emberi beavatkozások* különböző formáit, azok *hatásait a bioszférára*. Mindezek birtokában képesek csak elgondolkodni, és hipotéziseket felállítani a beavatkozások kockázatairól. Az alapfogalmak ismeretének birtokában tudnak csak véleményt mondani a különböző döntéshozatalokról, azok erkölcsi vonatkozásairól.
- ⇒ A biológia tanítása során olyan képességeket is fejleszteni kell, amelyek birtokában nemcsak megértik az emberi tevékenységek hatását, hanem felbresztik az egyéni és a közösségi felelősségtudatot a fenntartható fejlődés iránt. A fenntartható fejlődés érdekében legyenek képesek az életük során lokálisan és globálisan cselekedni.
- ⇒ A *természettudományos műveltségüknek* ki kell terjednie a hétköznapi életben jelentkező, *biológiai problémák* megértésére és a különböző *megoldások* felismerésére. A műveltségük tartalmának része olyan ismeretek és képességek fejlesztése is, amelyek segítségével felismerhetik a *tudományellenes megnyilvánulásokat*, és az *áltudományos nézeteket*.

Digitális kompetencia

- ⇒ A biológia tanítása-tanulása során a digitális kompetencia fejlesztésének célja, hogy a tanulók legyenek képesek a *digitális eszközöket* (számítógép, tv, fényképezőgép, kamera, digitális táblák) magabiztosan *használni* és a művelődési anyaghoz kapcsolódó *információkat összegyűjteni*, ismeretforrásként – kellő tanári segítséggel – *felhasználni*.
- ⇒ Ehhez az alábbi készségeket kell fejleszteni: információk felismerése, értékelése, tárolása, bemutatása. A digitális képességek birtokában tudjanak önállóan is a tananyaghoz, vagy annak kiegészítésére szöveges és vizuális információkat összeállítani, azokat szemléletesen bemutatni. Mindezekkel hozzájárulhatunk a számítógépes alkalmazások (szövegszerkesztés, információtárolás, internethasználat) képességeinek kialakításához, a tanulók kreativitásának fejlesztéséhez és az egyéni érdeklődés szerinti tanulás motiválásához.

A hatékony, önálló tanulás

- ⇒ A biológia tanításának is feladata hogy fejlessze az önálló tanuláshoz szükséges *alapképességeket* (írás, olvasás, szövegértés, lényegkiemelés, informatikai eszközök használata

- stb.). Bármely tantárgy hatékony tanulása csak az alapképességek magas színvonalán valósítható meg.
- ⇒ Az *önálló tanuláshoz* szükséges képesség (egyéni tanulási stratégiák kidolgozása, motiváció, figyelem, a munka értékelése) fejlesztése minden tanóra feladta.

FEJLESZTÉSI FELADATOK

- ⇒ A tanulási folyamat a *tanulók aktív, értelmező tevékenységére* épüljön; az új ismereteket, a már *meglévő tanulói elképzelések* keretei között kell feldolgozni;
- ⇒ A tanulás során létrejövő *tudásrendszernek* alkalmasnak kell lenni arra, hogy a környezetük jelenségeit előre jelezzék, azokat magyarázni *tudják*, és alkalmazhassák a mindennapi tevékenységek során.
- ⇒ Ismerjék meg a biológiai tudományát, a tudományos eredmények jelentőségét a technikai és a társadalmi folyamatokban.
- ⇒ Ismerjék meg a biológia tudományának folyamatos fejlődését, az aktuális eredményeket. Szerezzenek ismereteket a biológia tudománytörténetének néhány kimagasló személyiségéről és munkásságáról.
- ⇒ Az összetartozó tudásrendszerek, és az általános fogalmak megismertetésével (pl.: anyagmegmaradás, energiaáramlás, gravitáció, szerves és szervetlen anyagok, diffúzió, ozmózis stb.) értsék meg a természeti folyamatok egységét, és az egyetemleges törvényszerűségeket.
- ⇒ A biológia tanításának-tanulásának alapfeladata, a *motiváció megteremtése*, amely az értelmes tanuláshoz megfelelő pszichés háttérrel biztosítja. Folyamatosan fel kell kelteni, és magas szinten kell tartani a tanuló érdeklődését a növény- és állatvilág, saját testfelépítésük és életműködéseik, a környezet- és természetvédelem feladatainak megismerése iránt.
- ⇒ A biológia tanítása, a maga sajátos eszközeivel *fejlessze pozitív irányba a tanulók személyiségét*. Ezen belül a tanulók legfontosabb *értelmi képességeit* (figyelem, megfigyelés, emlékezet, képzelet, gondolkodás), továbbá azokat a mindennapi életben gyakran alkalmazott képességeket, amelyek a biológia tanítása során különösen jól fejleszthetők (pl.: a kísérletezés, a mérés, összehasonlítás, következtetés, ítéletalkotás).
- ⇒ Legyenek képesek a biológiai jelenségeket, folyamatokat *önállóan megfigyelni*, egyszerűbb vizsgálódásokat, *kísérleteket végezni*.
- ⇒ Az *önálló munka* mellett legyenek képesek kisebb *közösségek, csoportok munkájába* beilleszkedve, együttes megfigyeléseket végezni, kísérleteket megtervezni, elvégezni, értékelni, következtetéseket levonni, és az így megszerzett ismereteikről, tapasztalataikról *önállóan beszámolni és következtetéseket levonni*. A feladatok jellegétől függően tudják a kapott adatokat *vázlatrajzokon, grafikonokon, diagramokon* ábrázolni.
- ⇒ Legyenek képesek a biológiai ismeretszerzésben diagramokat, grafikonokat, folyamatábrákat megfigyelni, az összefüggéseket feltárni, *elemezni és értékelni*.
- ⇒ Tudják a biológiai ismeretszerzési folyamatban, a *nyomtatott és elektronikus információhordozókat* használni. Legyenek képesek megadott szempontok alapján az információkat összegyűjteni, azokat értelmezni és feldolgozni, *szemléletes beszámolókat* tartani.
- ⇒ Legyenek képesek a biológiai ismeretszerzés folyamatában a lényeges és lényegtelen információkat egymástól elkülöníteni.
- ⇒ A forrásmunkák, számítógépek, multimédiás eszközök használatával alakuljon ki a tanulóknak az *önálló ismeretszerzés képessége*, tudják az *információforrásokat önállóan használni*.
- ⇒ A tárgy tanulása fejlessze a *szövegértési és kommunikációs képességüket*. Az emlékezet fejlesztésével biztosítsa, hogy a tanultak lényegét minél pontosabban, szóban és írásban felidézzék.
- ⇒ Tudják az ismereteiket szabatosan megfogalmazni, nyelvileg helyesen elmondani vagy leírni. Legyenek képesek a biológiai folyamatokról egyszerűbb, lényegkiemelő *vázlatrajzokat* is készíteni.

- ⇒ Tudják az *ismereteiket összehasonlítani*, a lényeges elemeket *csoportosítani, rendszerezni*. A mindennapi élet problémáinak megoldása során legyenek képesek a biológiai ismereteiket felhasználni.
- ⇒ Szerezzenek információikat arról, hogy a bioszférát sokféle környezeti hatás veszélyezteti. A különböző emberi tevékenységek lényegesen megváltoztatják az életközösségek összetételét. Tudatosítsuk, hogy a *környezet szennyezése* már sok helyen az ember egészségét is veszélyezteti.
- ⇒ Ismerjék meg, hogy a Föld globális problémáinak megoldásában, a biológia tudományának nagy szerepe van.
- ⇒ A biológia tanításának fontos szerepe van abban, hogy bemutassa a *fenntartható fejlődés* feltételeit. Ennek szellemében formálja a tanulók gondolkodását, a természethez való viszonyát. Ki kell alakítani a *bioszféra iránti felelősségtudatot*, ami környezettudatos magatartásban, a természet kincseit védő, óvó magatartásban nyilvánul meg.
- ⇒ Ismerjék fel, hogy az ember része a természetnek, azzal szoros kapcsolatban van. Egyéni és társadalmi tevékenységei a természet folyamatainak részét képezik. Az egyénnek és az emberiség egészének közös a felelőssége.

- ⇒ Ismerjék meg a Föld nagy életközösségeit, az ökológiai rendszerek működésének alapelveit. Az ökológiai ismereteik birtokában értsék meg, hogy az anyagmegmaradás törvénye az életközösségekben zajló anyagforgalomra is igaz. Ismerjék meg az élő anyag jellemzőit, tudják, hogy az élőlények testét *szerves és szervetlen anyagok* építik fel.
- ⇒ A konkrét ismeretektől elvonatkoztatva értsék meg, hogy az *életközösségekben* természetes szabályozó folyamatok működnek, amelyek az *egyensúly* kialakítását biztosítják. Szerezzenek ismereteket arról, hogy az életközösségekben a zavartalan *anyag- és energiaáramlást*, a *biológiai egyensúlyt* a globális méretű környezetszennyezések és természetkárosítások veszélyeztetik.
- ⇒ Tudatosítsuk, hogy a biológiai jelenségek alapvető jellemzője az *idő*. Az idő múlásával az élőlények is változnak. Az evolúció nem lezárt folyamat, napjainkban is tart.
- ⇒ A biológia tanítása-tanulása során, a tanulók szerezenek ismereteket a földi élővilág *sokféleségéről*. Tudják, hogy az élővilág mai arculatát kb. 3,5 milliárd éves fejlődés (evolúció) során érte el. Kiegészítő információforrások használatával legyenek képesek az evolúció főbb szakaszairól, csoportosan és önállóan ismereteket szerezni.
- ⇒ Ismerjék meg az *élőlények fejlődéstörténeti rendszerezésének alapjait*, az *elővilág evolúciójának* legfontosabb időbeli állomásait.
- ⇒ Tudják a megismert élőlényeket a főbb rendszertani egységekbe csoportosítani. Tanulmányi kirándulásokon legyenek képesek ismeretterjesztő irodalom felhasználásával a *fajismereteiket* bővíteni.
- ⇒ Értsék meg a *környezet- és természetvédelem* alapelveit. Szerezzenek ismereteket a globális környezeti problémákról, a bioszféra nemzetközi védelmének szükségességéről.
- ⇒ Ismerjék meg a „fenntartható fejlődés” alapelveit, és azokat a lehetőségeket, amelyekkel az alapelvek érvényesítése biztosítható. Vállaljanak aktív szerepet mikrokörnyezetükben, az *anyag- és energiatakarékos szemlélet* érvényesítésében.
- ⇒ Lássák be, hogy a *környezet- és természetvédelem* célja a bioszféra sokféleségének a megőrzése, ami egyben az ember életfeltételeinek is a megőrzését jelenti a Földön.
- ⇒ Értsék az *ökológiai környezet* fogalmát, az *élettelen és élő környezeti tényezők* hatását az élőlényekre. A hazai és távoli tájak életközösségeinek megismerése során, értsék meg, hogy az élettelen és élő környezeti tényezők határozzák meg az élőlények életfolyamatait.
- ⇒ Tudják, hogy az élőlények a környezet változásait csak a tűrőképességük határain belül képesek elviselni. Lássák az összefüggést a környezet szennyezésének a mértéke és az élőlények tűrőképessége között.
- ⇒ A különböző életközösségek megismerése során mutassuk be azt a „rendszer”, amelyben az élőlény él, mindezzel alapozzuk meg az *ökológiai szemléletet*. Ismerjék meg az *élőlények* és az *élettelen környezet szoros kapcsolatát*, az élőlények alkalmazkodását, a testfelépítés és az életmód közötti összefüggéseket.

- ⇒ Ismerjék meg az ember testfelépítését és a legfontosabb szervrendszerek életműködéseit. Tudják, hogy az ember teste szervrendszerekből, szervekből, szövetekből és sejtekből épül fel. A sejteket különböző molekulák, a molekulákat atomok építik fel.
- ⇒ Tudják a kémiai, fizikai ismereteiket az ember életműködéseire alkalmazni.
- ⇒ Ismerjék meg az ember szaporodásának biológiáját és a szexuális viselkedés alapszabályait. *Az ember szaporodása témakörben* példákkal mutassuk be a biológiai információ tényét és jelentőségét az öröklődésben. Értsék meg az emberi szexualitás biológiai jelentőségét.
- ⇒ Szerezzenek alapismereteket az *öröklődésről*, az örökítő anyag elhelyezkedéséről és továbbadásáról. Néhány példán keresztül értsék meg, hogy bizonyos környezeti ártalmak megváltoztatják az örökítő anyagot, káros mutációk keletkeznek, amelyek betegségek kialakulását okozhatják az utódokban.
- ⇒ Ismerjék meg az ember főbb életkori szakaszait és azok jellemzőit. Tudják, hogy az életfolyamatok visszafordíthatatlanok.
- ⇒ Az emberi szervezetre vonatkozó ismeretek megszerzésével párhuzamosan alakuljon ki az igényük a testi és lelki egészségük megővására.
- ⇒ A tantárgy feladata, hogy megismerjék saját testük felépítését, a szervrendszerek és a legfontosabb szervek működését. Alakítsuk ki az igényt arra, hogy az *egészséges életmód* követelményeit a mindennapi életben is érvényesítsék.
- ⇒ Ismerjék meg, hogy a *lelki egészség* megőrzésében fontos az emberek egymás közötti kapcsolatainak a minősége, az együttélési szabályok betartása.
- ⇒ Tudják az egyes szervrendszerek főbb betegségeit, az *egészségmegőrzés* általános szabályait. Ennek érdekében szerezzenek ismereteket, az emberi szervezetet veszélyeztető anyagokról, a környezeti ártalmakról, az alkohol, a drog, a kábítószer, a dohányzás káros hatásairól.

FIZIKA

Fejlesztő szakasz (7-8. évfolyam)

CÉLOK ÉS FELADATOK

1. **A természettudományos világkép kialakítása:** Csak a természettudományos ismeretek megszerzésével válhatnak képessé a tanulók arra, hogy felismerjék a tudomány és az áltudomány közötti különbséget. Ehhez a fizikai ismeretek megfelelő háttérrel biztosítanak.
2. **A fizika tárgy tanításában támaszkodunk az 5–6. osztályban, a természetismeret tárgy keretein belül már megszerzett fizikai ismeretekre és kompetenciákra** Támaszkodunk arra, hogy a természetismeret órán a tanulók már találkoztak a természettudományos megismerés két, fontos módszerével: a megfigyeléssel és a kísérlettel.
3. **A kísérletek és mérések** elvégzésével a tanulók tapasztalatokat szerezhetnek, és értelmezhetik azokat. A számszerű összefüggések rávilágítanak az anyagi világ törvényszerűségeire. A fizika segít a tanulók mindennapi környezeti, technikai, életviteli problémáinak megoldásában is.
4. **Kapcsolat más tantárgyakkal:** A fizika tanulása elengedhetetlen más tantárgyak (például földrajz, biológia, technikai ismeretek) anyagának mélyebb megértéséhez. A kísérletek és mérések elvégzése közben fejlődik a tanulók manuális készsége. Megismerik az alpmérésekhez használatos legfontosabb mérőeszközöket. A kísérlet pontosságra, alaposságra nevel. Megtanulják, hogy munka közben figyelniük kell társaikra, azok testi épségére, a balesetek megelőzésére. A kísérlet és a mérés hatékonyan segíti a tananyag jobb megértését.

5. **A számítógép alapszintű használata:** lehetőséget ad a számítógép célszerű használatára, egyszerűbb önálló feladatok elvégzésére.
6. **Önálló, hatékony tanulás:** Tanulja meg beosztani a rendelkezésre álló időt, tudjon a tanulásához segítséget keresni a könyvtárban vagy az internetalapú szolgáltatásokban.
7. **A testi-lelki egészség, a harmonikus személyiség kialakítása:** Ehhez elengedhetetlen a saját, belső környezet és a külső környezet iránti érdeklődés és igényesség. A természeti és a társadalmi környezet egymásra hatásának megismertetésével is ösztönözzük a tanulót a tudatos környezeti magatartásra, az energiaforrások ésszerű felhasználására. El akarjuk érni azt is, hogy legyenek nyitottak és kritikusak a médiában, a sajtóban megjelenő környezeti gondok iránt, értsék a megoldások keresésének fontosságát. Szűkebb környezetük védelme váljon természetes igénnyé. Környezettudatos magatartásukkal óvják a természetet, saját környezetükben legyenek képviselői a környezettudatos magatartásnak.

KULCSKOMPETENCIÁK

1. Anyanyelvi kommunikáció

A tanulóktól a fizikaórákon is elvárjuk a helyes és kreatív nyelvhasználatot. Arra kell törekednünk, hogy a tanulók értsék az olvasott és hallott szöveget; ismerjék a szakkifejezéseket, és legyenek képesek gondolataikat szóban és írásban is – a szaknyelv helyes használatával – szabatosan előadni. Legyenek képesek egyszerű gyűjtőmunkát végezni: különböző célokból megfelelő típusú szövegeket összegyűjteni, értelmezni és feldolgozni.

2. Idegen nyelvi kommunikáció

Legyenek képesek a tanulók az idegen szakszavak helyes olvasására, írására; a különböző nemzetiségű tudósok, feltalálók nevének helyes olvasása, kiejtése, írására.

3. Matematikai kompetencia

A fizikai számítások során fejlődik a tanulók problémamegoldó gondolkodása és feladatmegoldó készsége. Cél, hogy tudják alkalmazni a tanult matematikai ismereteket a fizikai problémák megoldására. Tudjanak táblázatokat és grafikonokat elemezni, illetve mérési eredményeket grafikonon ábrázolni.

4. Alapvető kompetenciák a természettudományok és azok alkalmazása terén

Szerezzenek a tanulók olyan fizikai ismereteket, amelyeket képesek mozgósítani a mindennapi életben felmerülő problémák megoldása során. Ismerjék fel a természettudományok különböző területei közötti szoros kapcsolatokat. Legyenek kritikusak az áltudományos, illetve a tudomány- és technikaellenes megnyilatkozásokkal szemben. Tanúsítsanak érdeklődést a természettudományok – így a fizika – fejlődésének az egyénre, a társadalomra és az egész Földre gyakorolt hatásaival kapcsolatban.

5. Digitális kompetencia

A tanulók tudják használni a számítógépet. Legyenek képesek az interaktív média felelősségteljes használatára; információk megkeresésére, összegyűjtésére és feldolgozására.

6. Hatékony, önálló tanulás

A tanulók legyenek képesek a kitűzött cél érdekében kitartóan tanulni; saját tanulásukat megszervezni, a rendelkezésre álló idővel és információval helyesen gazdálkodni. Tudjanak heterogén csoportban is hatékonyan, képességeiknek megfelelően dolgozni, tudásukat másokkal is megosztani.

7. Szociális és állampolgári kompetencia

Ismerjék fel a tanulók, hogy a fizikai kutatások, felfedezések és azok alkalmazásainak célja csak a közjó szolgálata lehet; tudjanak különbséget tenni a tudomány eredményeinek humánus és antihumánus alkalmazásai között (atomreaktor – atombomba; környezetkárosító és környezetbarát technológiák, stb.). Egyéni- és csoportmunka során alakuljon ki bennük az egyénnel, csoportokkal stb. való együttműködés készsége, a megkülönböztetés-mentesség. Legyenek képesek hatékony szakmai

kommunikációra. Fizikai ismereteik is szolgálják a különböző közösségi tevékenységek és a különböző szinteken hozott döntések kritikus elemzését.

8. Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

A tanulók ismerjék meg tágabb környezetüket, legyenek képesek a kínálkozó lehetőségek megragadására. Legyenek képesek fizikai ismereteik kreatív alkalmazására, álljanak készen az új ismeretek megszerzésére, vagy a meglévők bővítésére. Tudjanak tervet készíteni céljaik elérése érdekében.

9. Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség

A természeti jelenségek megfigyelése a céltudatos információszerzésen kívül esztétikai élményt is jelent. Ugyanígy alkalmas az esztétikai tudatosság és kifejezőképesség fejlesztésére a megfelelően összeállított és kivitelezett kísérlet is. Az eszközök alkalmazása céljának és formai megjelenésének (formatervezés) céltudatos összevetése fejleszti az önkifejezés képességét.

KÉMIA

Fejlesztő szakasz
(7-8. évfolyam)

FEJLESZTÉSI FELADATOK

- ⇒ A tanulók képessé váljanak a megfigyeléseiket szavakkal kifejezni
- ⇒ Észre kell venniük a közös sajátságokat, és csoportosítaniuk kell különböző szempontok szerint
- ⇒ Ismerniük kell a környezetünk és a természet leggyakoribb anyagainak jellemző sajátságait
- ⇒ Ismerniük kell a különféle, háztartásban is használt oldatok gyakorlati alkalmazását.
- ⇒ Végezzenek az oldatok összetételére vonatkozó egyszerű számításokat.
- ⇒ Képesek legyenek szemléltetni, hogy az anyag szerkezete meghatározza az anyag tulajdonságait.
- ⇒ Ismerjék fel a tanult veszélyes anyagokat környezetükben, és járjanak el körültekintően.
- ⇒ A tanulók ismerkedjenek meg
 - a legfontosabb szerves energiaforrásokkal (kőolaj, földgáz), ezek felhasználásával
 - élelmiszereink összetételével
 - a műanyagok tulajdonságaival
 - a szappanok, mosószeres mint szerves kémiai anyagok sajátságai
 - a drogokkal, mint kémiai anyagokkal, ezek hatásaival, veszélyeivel.
- ⇒ Gyakorlatot kell szerezniük a kísérletezésben, a precíz, balesetmentes laboratóriumi munka elsajátításában.
- ⇒ Ismerjék meg a veszélyes anyagok helyes kezelését, a laboratóriumi munka biztonságos követelményeit. Jártasságot kell szerezniük a tanulóknak a kémiai jelek felismerésében, alkalmazásában.
- ⇒ A legegyszerűbb kémiai reakciókat írják le egyenlettel is, ennek alapján végezzenek a mennyiségi viszonyokra vonatkozó egyszerű számításokat.
- ⇒ A jelenségeket és magyarázatukat a tanult szakkifejezésekkel kell leírniuk, elmondaniuk.
- ⇒ Egy feldolgozott témából szóban is és írásban is be kell tudniuk számolni. Ez több módon is történhet, pl. kiselőadás, poszter, iskolai újság, szóbeli felelet formájában.
- ⇒ Használjanak, készítsenek és értelmezzenek táblázatokat, grafikonokat.
- ⇒ A tananyag lehetőséget ad arra, hogy a tanulók egyszerű jelenségeket megismerjenek, vizsgáljanak, értelmezzenek, és szakkifejezésekkel leírják, így elvárható, hogy kialakuljon egy természettudományos gondolkodásmód, ami hosszabb távú tudást eredményezhet a kémiai ismeretek terén.

KULCSKOMPETENCIÁK JELLEMZÉSE

Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztése:

- ⇒ A megfigyelések saját szavakkal történő elmondása
- ⇒ A szakirodalomban, interneten, lexikonokban való kutató munka
- ⇒ A szóbeli felelés
- ⇒ Kiselőadások tartása
- ⇒ Írott formában poszterek, faliújságok készítése
- ⇒ Szakmai anyagok iskolai újságban történő megjelentetése.

Digitális írástudás kompetenciája

- ⇒ Az interneten való kutató munka

- ⇒ A különböző szakanyagokat (pl.: posztert, kiselőadás szövegét, iskolai újságcikket számítógép segítségével szerkesszék meg a megfelelő digitális eszközökkel és internet-hozzáféréssel.

A valóság „leképezése”, a modellalkotás.

Több készségüket, képességüket használniuk kell, valamint képzelőerőre, absztrakciós képességre és kreativitásra van szükség, hogy megértsék, hogy

- ⇒ egy részecskét ábrázoló tárgyi modell nem csak méretben különbözik egy valóságos részecskétől, és csak a számunkra lényeges jellemzőket ábrázolja.
⇒ a halmazban valójában számunkra felfoghatatlanul sok, parányi részecske van, amelyek különböző irányokban, sebességgel és energiával mozognak, és a részecskék között nincsen anyag.

Kialakíthatunk egy olyan természettudományos gondolkodásmódot (modellhasználatot), amelynek a segítségével a tanulók:

- ⇒ jelenségeket tudnak továbbgondolni, előre jelezni
⇒ jelenségeket tudnak értelmezni (pl.: kémiai és fizikai változások során a részecskék hogyan változnak meg, az egész halmaz hogyan változik meg, milyen energiaváltozások kísérik stb.),
⇒ értelmes cselekvésre képesek
⇒ értő módon tudnak a természet felé fordulni

Fontos, hogy

- ⇒ A modell és a gyakorlatban megfigyelhető jelenség között a tanulók kapcsolatot találjanak
⇒ A laboratóriumban elvégzett adott kísérlet és a természetben lejátszódó adott folyamat között összefüggést lássanak.

Matematikai kompetencia:

A kémiai számítási feladatok fejleszthetik a matematikai kompetenciát.

Előnyös, ha a feladatok tartalma a gyakorlati élettel kapcsolatos.

Előre megbecsülhetünk bizonyos várható mennyiségeket, *ez fejleszti a mennyiségi szemléletet.*

Önállóan kell a tanulóknak adatokat kikeresniük táblázatokból, grafikonokról, ezzel elősegíthetjük az *adatkezelés, táblázathasználat képességét, a számok halmazában való eligazodást.*

Állampolgári kompetenciák:

A kiscsoportos munka során fejleszthető a tanulók *kooperációs készsége, szociális érzékenysége; átélhetik a csoporthoz tartozás élményét, az együttgondolkodás hatékonyságát.* Fontos, hogy a csoporton belül mindig mindenkinek meghatározott feladata legyen, és érezze munkája fontosságát. Ezeket erősíthetjük környezetvédelmi, fogyasztóvédelmi témakörök feldolgozásával.

INFORMATIKA

Kezdő szakasz
(3–4. évfolyam)

Fejlesztési követelmények

- ⇒ A tanuló ismerje meg az informatikai eszközök használatának szabályait, tartsa be a számítógépes környezet, a gépteremben végzett munka előírásait!
⇒ A balesetek megelőzése érdekében a tanári utasításokat pontosan betartva, fegyelmezetten dolgozzon!
⇒ Sajátítsa el a számítógépnek és perifériáinak kezelési tudnivalóit:
 - a számítógép bekapcsolásának és kikapcsolásának helyes sorrendjét,
 - a hálózatba való bejelentkezés menetét (azonosító, jelszó) és a kilépés folyamatát.

- ⇒ Vegye észre a számítógép sokoldalú alkalmazhatóságát, és azt is, hogy hálózat esetén e lehetőségek kiszélesednek, új problémamegoldási lehetőséget nyújtanak a felhasználók számára.
- ⇒ Legyen képes játékos didaktikai szoftverek, a több érzékszervre ható, de egyszerű kezelésű, „felhasználóbarát”, gyermekeknek készített multimédia-programokon keresztül a számítógéppel való interaktív kapcsolattartásra.
- ⇒ Ismerjen meg számítógépes oktatójátékokat, olyan nyitott programok, amelyekkel alkotni lehet.
- ⇒ Törekedjen önálló számítógépes alkotások elkészítésére (szövegek, rajzok, animációk, dallamok, stb.)
- ⇒ Szerezzen jártasságot a megismert szoftverek kezelésében, ismerje meg annak kezelőfelületét, menürendszerét, legfontosabb funkcióit.
- ⇒ Tudjon minta után egyszerűbb dokumentumokat (pl. faliújság-szöveg, felirat, plakát, illusztráció) létrehozni. Legyen igénye az esztétikus külalak kialakítására
- ⇒ Gyűjtsön adatokat a mindennapi életből, törekedjen ezek megkülönböztetésére, lejegyzetelésére, adott szempont szerinti rendezésére.
- ⇒ Keressen a különböző tantárgyakhoz kapcsolódóan tematikusan adatokat, illetve szerezzen információkat az iskolában vagy otthon rendelkezésre álló dokumentumokból.
- ⇒ Legyen képes a különféle módon megjelenő információt felismerni (szöveg, ikon, kép, hang...), értelmezni, és szerezzen jártasságot az információk kezelésében. Lássza, hogy nem öncélúan gyűjtötte az adatokat, kereste az információkat, győződjön meg, hogy ezeket fölhasználják. Érezze az információszerzés és feldolgozás gyakorlati hasznát, előnyeit
- ⇒ Ismerjen fel és értelmezzen mindennapi algoritmusokat, és tudja annak adatait, folyamatát megfelelő eszközkészlettel rögzíteni, leírni. Vegye észre az algoritmusokban a sorrend fontosságát, értse meg az ismétlések szerepét és a változások mértékét. Törekedjen önállóan algoritmusok készítésére vagy ezek értelmezésére. Tudjon megfelelő fejlesztőrendszer használatával egyszerű algoritmusokat a számítógép számára megfogalmazni.
- ⇒ Ismerkedjen meg a világháló információszerzési lehetőségével. Keressen fel a rendelkezésre álló böngészőprogrammal olyan honlapokat, amelyeket érdekesnek, szórakoztatónak tart, illetve az egyes tantárgyak ismeretszerzésében segíti őt. Tudja önállóan elérni az iskola honlapját, keressen kapcsolatot a diák honlap fejlesztőkkel. Legyen tudomása a világhálón való szörfölés kockázatairól, veszélyeiről is, és óvakodjon a túlzott számítógép-használat káros hatásaitól!
- ⇒ Ismerkedjen meg valamilyen gyermekújság internetes változatával. Tájékozódjon a média szerepéről, esetenként használja a hagyományos és modern eszközöket a tanulási folyamatban és a szabadidőben.
- ⇒ Igazodjon el a könyvtár tereiben, állományrészeiben, tudja igénybe venni szolgáltatásait. Használja rendszeresen az iskolai könyvtárat. Ismerje és alkalmazza a könyvtárhasználat szabályait és kövesse a könyvtárban való viselkedés normáit!
- ⇒ Tapasztalatai alapján lássa a könyvtár szerepét az ismeretszerzésben, a szabadidő tartalmas eltöltésében. Az iskolai könyvtár rendszeres igénybevételén túl ismerje meg és használja a lakóhelyi közkönyvtárat is!

A tantárgy célja

- ⇒ Olyan tanulási környezet kialakítása, amely segíti a felfedezést, fejleszti a kreativitást, a multimédiás kommunikációt, a távoli partnerekkel való együttműködést, az egyéni vagy csoportos munkát, a megszerzett tapasztalatok adaptációját, ezáltal erősíti az ismeretszerzést, a tudásanyag elsajátítását és a képességfejlesztést.
- ⇒ Az ember időben hozzájusson a munkájához, életvitele alakításához szükséges információkhoz, hogy képes legyen azokat céljának megfelelően feldolgozni és alkalmazni.
- ⇒ A digitális kompetencia birtoklásával elérhető érdekérvényesítés a tantárgy másik alapvető célkitűzése.
- ⇒ A megfelelő információszerzési, -feldolgozási, adattárolási, -szervezési és -átadási technikáknak valamint az információkezelés jogi és etikai szabályainak elsajátítása

- ⇒ Figyelmet kell fordítani az informatikai ismeretek folyamatos megújítására, és ebben egyre nagyobb szerepet kell kapnia az intelligens és interaktív hálózati technológiának, valamint a vizuális kommunikációnak.
- ⇒ A földrajzi elhelyezkedésből, származásból és az anyagi lehetőségek különbözőségéből adódó esélyegyenlőtlenségek csökkenjenek, és az informatikai eszközök elterjedésével a nagyobb társadalmi nyilvánosság révén a demokratikus intézményrendszer működése erősödjék.

Alapozó és fejlesztő szakasz (5–8. évfolyam)

A mai iskolarendszer feladata a tanulók felkészítése az információs társadalom viszonyaira (kihívásaira). Nevelni kell a tanulókat az információs termékek és szolgáltatások kritikus, etikus és értő befogadására (fogyasztására), hogy az IKT (információs és kommunikációs technológia) használatával tudjanak tanulni, művelődni és szórakozni.

Törekedni kell az érdeklődés felkeltésére, a kreativitás fejlesztésére, hogy az informatika iránt különösen fogékony gyermekek megfelelő továbbtanulás után később az információs gazdaságban, mint alkotó munkaerő munkát vállalhassanak. Ennek érdekében meg kell tanítani a gyermekeket a korszerű eszközök kezelésére, az információszerzési, -tárolási, -feldolgozási és -átadási technikákra, valamint meg kell ismertetni velük az információkezelés jogi és etikai szabályait.

A tanulóknak ismerniük és használniuk kell az informatikai eszközöket a különböző órákon és a felkészülésük során is.

Az informatikai nevelésnek – amely közös követelmény – meg kell mutatnia, hogy a természeti és a technikai környezet mellett létezik a jelek, kódok, szoftverek virtuális környezete is (szöveg, kép, mozgókép, hang stb. – a jelentésükkel együtt), amely az emberiség praktikus, tudományos, művészi és sok másféle szempontú információit „hordozza” és jeleníti meg.

A jelek, szoftverek virtuális környezete különösen szemléletesen (vizuálisan) nyilvánul meg a digitális médiában.

Az oktatás célja, hogy a tanuló otthonosan mozogjon ebben az egyszerre valóságos és virtuális informatikai környezetben.

Az informatikai eszközök, a médiainformatika és az infokommunikáció lehetőségei új tanulási technikákat kínálnak minden tantárgyban a tanórákon és az órán kívüli felkészülésben. Az elektronikus oktatási anyagokat és a különböző elektronikus információforrásokat egyre gyakrabban alkalmazzák a tanulók. Az informatikai eszközök lehetőséget teremtenek az egyéni ütemű tanulásra, a tehetségekkel való speciális foglalkozásra. A számítógéppel végzett feladatok egy részének megoldása megköveteli a csoportmunkát, az ismeretek gyakorlati alkalmazását és a másokkal való kommunikációt is.

Az informatika tantárgy fontos szerepet vállal az alkotó munkára nevelésben; cél az algoritmikus gondolkodás fejlesztése is, amely a hétköznapi életben is alapvető fontosságú.

Az iskolai számítógépes hálózat, az internet és a könyvtár forrásközpontként történő felhasználásával fejleszteni kell az önműveléshez szükséges attitűdöket, képességeket és tanulási technikákat.

A tantárgy célja: megismertetni az informatika eszközeit, módszereit és fogalmait, amelyek lehetővé teszik a tanulók helyes informatikai szemléletének kialakítását, tudásuknak, készségeiknek és képességeiknek fejlesztését, alkalmazását más tantárgyakban, későbbi tanulmányaikban, a mindennapi életben, a szórakozásban és a munkában. Célkitűzés az is, hogy felhívjuk a tanulók figyelmét az informatika veszélyeire és ezek elkerülésének módjaira.

Fontos, hogy a tanulóknak sikerélményük legyen az informatikaórákon, és törekedjenek ismereteik folyamatos megújítására, hiszen ez egy rohamosan fejlődő terület.

ÉNEK-ZENE

Bevezető és kezdő szakasz (1-4. évfolyam)

Célok és feladatok

Az iskolai ének-zenei nevelés célja 1–4. évfolyamon, hogy *megalapozza* a zenei nevelést. A zenei nevelés általános és legfőbb célja az érzelmi, értelmi és jellemnevelés, vagyis a teljes személyiség fejlesztése.

A sokszínű, igényes és céltudatos zenei élmények alakítják az éneklés, az aktív muzsikálás igényét, a zenehallgatási szokásokat, valamint az igényt a tanulóknál arra, hogy *egyéni képességeik, lehetőségeik* figyelembevételével *egész életük során* bővítsék műveltségterületi és kulturális ismereteiket.

Az érzelmi-értelmi képességek alapozása mellett kiemelt fontosságúként kell kezelni a tanulói személyiség egészének fejlődését szolgáló tevékenységeket és a különféle műveltségterületekkel történő kapcsolódások keresését. A fejlesztés során nem csak a tantárgyi, hanem a képességterületi és a nevelési integrációs lehetőségekkel is foglalkozni kell.

Kiemelkedően fontos a zenei ízlésformálás

Nélkülözhetetlen a felszabadult alkotó légkör megteremtése, a közös éneklés és a zenehallgatás örömteli megélése, a tanulás-tanítás életkorhoz igazodó játékosságának biztosítása.

Az éneklés a zenei élmény elsődleges forrása és az ismeretszerzés tapasztalati alapja. A mozgással, táncsal, játékkal egybekötött csoportos éneklés a közös muzsikálás, az egymásra figyelés és a közösségformálás mással alig pótolható lehetőségét kínálja.

A ritmuskészség fejlődése segíti az esztétikus, jól koordinált mozgás, a szép testtartás, a jó légzés, a jó fizikai állóképesség kialakítását, illetve erősödését.

Az éneklési kultúra megalapozása az előadói készséget gazdagítja.

A zenei emlékezet, a belső hallás fejlesztése, a zenei ismeretek elsajátítása megteremti a játékos alkotás, a zenei improvizáció feltételét

A gyermekhangszerek használata fejleszti a hangszínhallást, és kedvet ébreszthet a rendszeres hangszertanuláshoz.

Fejlesztési feladatok

Zenei alkotóképesség

Interpretáció

Az *énekhangra alapozott tanítás* az átélt zenei tartalmak énekhanggal való kifejezésére nevel.

Az énekes tevékenységek a zenei foglalkozások alapját képezik. Az éneklés a zenei élmény elsődleges forrása és az ismeretszerzés tapasztalati alapja. A mozgással, táncsal, játékkal egybekötött csoportos éneklés a közös muzsikálás, az egymásra figyelés és a közösségformálás mással alig pótolható lehetőségét kínálja.

Ezt erősíti meg sajátos jelrendszere, a zenei olvasás-írás tudománya.

A zenei tevékenységek sorában az *éneklés* elsődlegességet élvez.

Improvizáció

Alapját a már megismert ritmikái, dallam-, tempó-, dinamikai és formai elemek képezik.

Megismerő- és befogadóképesség

Zenehallgatás

A zenehallgatás az auditív befogadóképesség fejlesztésének eszköze és a gyermeki élményvilág fontos része. A zeneértő és zeneérző képesség fejlesztésének eredményeképpen megvalósul a többször meghallgatott zeneművek tanári segítséggel történő felismerése, megnevezése, az emberi hangfajták, hangszerek hangszínének megkülönböztetése.

Zenei hallás és kottaismeret

A zenei hallásfejlesztés célja, hogy aktivizálja az emlékezetet, a zenei képzeletet és a gondolati tevékenységeket. A hangzó zene és a kottakép megfeleltetésének kétirányú kapcsolata a zenei műveleti képességek alapja. Ezt a kapcsolatot a zenei olvasás-írás elemi ismerete, a belső hallás fejlesztése teremti meg. A zenei élményből kiinduló elvonatkoztatás alapvetően a ritmikai és a dallami elemek megismerését, felismerését és csoportos megszólaltatását szolgálja.

A zenei olvasás-írás tanult eszközeit tanári irányítással/segítséggel, csoportosan alkalmazva végezzék a tanulók azért, hogy minden tanuló szert tehessen bizonyos fokú sikerélményre. Lehetőleg minden tanulóban kifejlesztendő a kottakép követési képessége.

A hangzó zene és a kottakép megfeleltetésének kétirányú kapcsolata a zenei műveleti képességek alapja. Ezt a kapcsolatot a zenei olvasás-írás elemi ismerete, a belső hallás fejlesztése teremti meg. Az 1–4. évfolyamon az alapritmusok, az ütemfajták és a dallamotívumok felismertetése, olvasása és lejegyzése tanári segítséggel lehetséges. Lehetőség van a ritmushangszerek megismertetésére, használatára, a ritmikai többszólamúság megalapozására. A dalok ritmikai sajátosságainak megjelenítése mozgással, táncal, kreatív játékokkal javasolt. A hangnevek meghatározása a vonalrendszerben a relatív szolmizáció alapján lehetséges.

Az általános iskola bevezető és kezdő szakaszában a vizuális kultúra tanulása alapvetően két célt szolgál: egyrészt a kezdeti motiváltság, az örömteli alkotás fenntartását, másrészt pedig a vizuális műveltség megalapozását.

A kisiskolások az iskolai tanulmányaik megkezdésekor általában már – életkoruknak megfelelő szinten – használják a vizuális kifejezés eszközeit. Az első iskolai években mégsem ezek tudatosítása a tanító kiemelt feladata, hanem a változatos és a tanulók érdeklődését felkeltő játékos feladatokkal, új technikákkal, kifejezési módokkal a kifejezőképesség fejlesztése, a vizuális kommunikáció alapját képező ismeretek szinte észrevétlen átadása a játékos gyakorlati feladatokon keresztül.

Az életünket jelentősen befolyásoló média a rajz és vizuális kultúra tantárgy megkerülhetetlen problémaköre. A médianevelést célszerű már a bevezető szakaszban elkezdeni, ugyanis a média hatásainak a gyerekek már születésüktől ki vannak téve. Ezek feldolgozásához segítséget kell nyújtani, amire a vizuális nevelés óráin különösen jó lehetőség nyílik.

A vizuális kultúra tanítása természetes módon kínálja az együttműködést más művészetekkel és a más (pl. nyelvi vagy természettudományos alapú) tantárgyakkal. Erre az alsó tagozatban különösen jó lehetőség kínálkozik.

A bevezető szakaszban (1-2. osztály) a gyerekek életkori sajátosságaihoz alkalmazkodva a belső képek kialakulását segítő kifejezés, alkotás, valamint a tárgy- és környezetkultúra, tárgykészítés kerüljön túlsúlyba!

A kezdő szakaszban (3-4. osztály) növekedhet az elvontabb vizuális kommunikációt igénylő, a megfigyelőképességet, forma- és arányérzéklet fejlesztendő feladatok aránya – az önkifejezés megőrzésének ösztönzése mellett –, ösztönözve az egyre céltudatosabb vizuális megismerést is.

Alapozó és fejlesztő szakasz
(5–8. évfolyam)

Célok és feladatok

- ⇒ Megszilárdítsa a zenei alpműveltséget
- ⇒ Segítse kialakítani az igényt a tanulóknál arra, hogy egyéni képességeik, lehetőségeik figyelembevételével egész életük során képezzék magukat, bővítsék műveltségterületi és kulturális ismereteiket.
- ⇒ A magyar népzene, mint a zenei anyanyelv megismertetése, megszerettetése, valamint a zenei értékek közvetítése, a tanulók érték szemléletének, hagyományőrző magatartásának formálása, a befogadó és reprodukáló képesség fejlesztése
- ⇒ Járuljon hozzá a zenei világnézet kialakításához, érvényesüljön érzelmi és értelmi vonatkozású hatása, jellemformáló ereje és szerepe.
- ⇒ A zenei ízlés formálása, a zenei ítélőképesség fejlesztése, mert ez teszi lehetővé az értékes műalkotások felismerésén keresztül azok elfogadását és a kritikai képesség kialakítását.

Fejlesztési feladatok

1. Zenei alkotóképesség

Interpretáció

- ⇒ Az éneklés elsődlegességet élvez. A csoportos énekléssel, a közösségi zenei tevékenységekkel szerezhetünk sikerélményt.
- ⇒ Az énekhangra alapozott tanítás az átélt zenei tartalmak énekhanggal való kifejezésére, a saját belső gondolati és érzelmi világ közvetítésére, az önkifejezésre, a múlt és a jelen, a magyar és az európai, illetve a világkultúrával való belső találkozásra, a kommunikációra nevel.
- ⇒ A zenei olvasás-írás tudománya.
- ⇒ Az éneklési tevékenység kiegészül a tánc vagy éppen a hangszerjáték élményével is.
- ⇒ Az éneklési készség fejlesztése az 5–8. évfolyamon az élményt adó, örömet hozó, szép és kifejező éneklés formálására, mint a zenei önkifejezés egyik alapvető formájának kialakítására, továbbfejlesztésére irányul.
- ⇒ Fejleszteni kell az ismeretszerzési, előadói képességet a magyar népdalok, a hazai nemzeti és etnikai kisebbségek, a szomszéd és más népek dalainak megismerésével, a műdalok éneklésével.
- ⇒ A zenei hallás fejlesztése
- ⇒ A közös éneklés a többszólamú éneklésbe fejlődve a többszólamú hallást, a hangközök tiszta intonálását, a *tonalitás iránti érzéket* erősíti.
- ⇒ Arra kell törekedni, hogy a kiválasztott dalanyag és maga a tevékenység is énkép- és önismeretfejlesztő hatású legyen, szem előtt tartva ennek célként való megjelenését.

Improvizáció

- ⇒ Feltételezi a személyiség nyitottságát, fejleszti a zenei fantáziát. Alapját a ritmikai, dallam-, tempó-, dinamikai és formai elemek képezik.
- ⇒ A rögtönzési készség fejlesztése segíti az *életre szóló tanulást* is.
- ⇒ A megtapasztalt saját, sikeres alkotás az önbizalmat erősíti, elősegíti a *problémamegoldó gondolkodáshoz* (a helyzet felismeréséhez, a megoldás kereséséhez és alternatív megoldásokhoz, az ismeretek alkotó alkalmazásához) szükséges képességek fejlesztését is.
- ⇒ A saját és mások rögtönzéseinek megítélése zenei eszközökkel járul hozzá a *kritikai gondolkodás fejlődéséhez*.

2. Megismerő- és befogadóképesség

Zenehallgatás

- ⇒ A zenei befogadóképesség fejlesztése a zenehallgatás segítségével
- ⇒ Mindez jól kiegészíti az éneklési készség formálását is.
- ⇒ A közös zenehallgatás a már meglévő ismeretek alkalmazásával és felhasználásával az ismeretlen zene tudatos megfigyelése felé irányuljon.
- ⇒ A zenehallgatás területén a zene összetevőinek felismerése és értelmezése az elérendő cél, amely egyrészt *önálló munkára alapozva*, másrészt kisebb műhelymunkát igénylő elemzésekkel érhető el.
- ⇒ A zeneértő- és érző képesség fejlesztéséhez tartozik a tanult zenei korszakokhoz kapcsolódó zenei formák, műfajok felismerése, illetve megkülönböztetése, továbbá a zenemű gondolati tartalmait közvetítő kifejezőeszközök, a tempó, a dinamika, a tonalitás, a karakter, a hangszerelés, az átélési és értelmezési képességek fejlesztése is.
- ⇒ A zenehallgatás a más műveltségi területekhez tartozó kapcsolódások felfedeztetésére, bemutatására (pl. irodalom, társművészetek stb.), az önálló ismeretszerző képesség fejlesztésére (felkészülés kiselőadásra könyvtárhasználattal, internet segítségével) is lehetőséget biztosít. Lehetőséget kell adni a nagyobb formák, a hangzás után jól követhető stílusjegyek felismerésére, a *társművészetekkel*, a felfedezhető hasonlóságokkal való összevetésre, valamint a többször meghallgatott zeneművek műfaji jellegzetességeinek megfigyelésére.

Zenei hallás és kottaismeret

- ⇒ A zenei hallásfejlesztés célja, hogy aktivizálja az emlékezetet, a zenei képzeletet és a gondolati tevékenységeket.
- ⇒ A diákok eljutnak az önálló zenei gondolkodás kifejlődéséig
- ⇒ A hangzó zene és a kottakép megfeleltetésének kétirányú kapcsolata a zenei műveleti képességek alapja. Ezt a kapcsolatot a zenei olvasás-írás elemi ismerete, a belső hallás fejlesztése teremti meg.

Önművelés

- ⇒ Megfelelő tanulási módszerek elsajátítása és azok tudatosítása.
- ⇒ A tanulók legyenek képesek a korszerű könyvtár- és informatikai ismeretek birtokában - kotta, szakkönyv, szótár, lexikon, hangzó anyag, CD (CD-ROM), internet felhasználásával - részfeladatok önálló feldolgozására segítséggel, irányítással, esetleg önállóan.
- ⇒ A zeneirodalmi alkotások megismerése hozzájárul más művészeti ágak formanyelvének megértéséhez.
- ⇒ A tömegkommunikáció zenei műsorkínálatának figyelemmel kísérése, a szelektálás képessége, a rendszeres hangverseny-látogatás, az iskola zenei életének megszervezése és működtetése fontos eszköz ahhoz, hogy az értékes zene a fiatalok életének szerves részévé váljon.

Kollektív művészi tevékenység

- ⇒ A kollektív művészi munka valamennyi szintere - énekkar, zenekar, néptáncgyűttes - fejleszti az előadói készséget és bővíti az önkifejezés eszköztárát.
- ⇒ A zene szeretete, a zenehallgatás szokásának kialakítása együtt jár az ízlésformálással, és elősegíti a tanórán kívüli zenei alkalmakba (énekkari közreműködés, hangverseny-látogatás stb.) való bekapcsolódást.

VIZUÁLIS KULTÚRA

Bevezető és kezdő szakasz (1–4. évfolyam)

CÉLOK ÉS FELADATOK

Törekedni kell a megfelelő arányok kialakítására a kultúra köznapi vizuális jelenségeinek kritikai feldolgozása, valamint a művészetet a gyerek nevelésének középpontjába állító művészeti nevelés között.

Kritikai gondolkodás fejlesztése, az esztétikai fogékonyság, a fantázia fokozása.

Az észlelés érzékenységének, a kifejezés árnyaltságának fejlesztése

Esztétikai nevelés: az érzékelés érzékenységének fokozása, a világ gazdagságának felfedeztetése

A mai élet értékeinek felismerése, megbecsülése, gyarapítása.

Egységben láttatja a múlt és a jelen értékeit, a hagyomány és az újítás kapcsolatáról a diákok gyakorlati, élményszerű tapasztalatokat szereznek.

A nemzeti kulturális identitás megerősödése, amelyben fontos szerepe van a hazai vizuális kultúránk mai és múltbéli értékei, népművészeti hagyományai ismeretének.

Önállóság, az alkotó magatartás kialakítása

Erősödhet önismeretük, önbecsülésük, problémamegoldó és koncentrációképességük.

Különös figyelmet kell fordítani arra, hogy rajzóra feladatok egyidejűleg minél több készség, képesség fejlesztését szolgálják, minél több ismeret átadását tegyék lehetővé.

FEJLESZTÉSI FELADATOK

Megismerő- és befogadóképesség

közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása

ismeretszerzés, tanulás, térbeli tájékozódás; kommunikációs képességek

Kreativitás (alkotóképesség; problémamegoldó képesség).

Önismeret, önértékelés, önszabályozás.

A fejlesztés a korábbi ismeretanyagokra épül (kifejezés, képzőművészet; tárgy- és környezetkultúra; vizuális kommunikáció), ezekre alapozva kerül sor a fent említett képességek fejlesztésére. A fő fejlesztési célok és a témakörök is minden évfolyamon azonosak, de korosztálytól függően más-más részletei kerülnek előtérbe, eltérő konkrét formában, eltérő szinten jelennek meg. Ezt a spirális jelleget a tanítási programok készítésénél figyelembe kell venni.

KOMPETENCIÁK

Anyanyelvi kompetencia

⇒ A vizuális kultúra tanulási tartalmainak feldolgozása a szókinccs gyarapodását szolgálja

⇒ Segíti az árnyaltabb, pontosabb fogalmazást.

⇒ A látvány, a kép, a téri helyzetek érzékletes leírására való törekvés, illetve a leírások visszafordítása a vizuális kifejezés, közlés „nyelvére”, különösen segíti a fogalmi és képi gondolkodás sajátosságainak megértését.

Szociális kompetencia

- ⇒ Az órai csoportos vagy projektfeladatok, a munkák közös értékelése ugyancsak fejlesztik a kommunikációs készséget, a *szocializációt*.

Önálló tanulás képessége

- ⇒ A vizuális alkotásokkal kapcsolatos ismeretfeldolgozás, a különféle manuális tevékenységekhez kapcsolódó feladatmegoldások, kedvező feltételeket teremtenek az *önálló tanulás képességeinek* fejlesztéséhez.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

- ⇒ A tantárgy, azon jellegzetessége, hogy a tanítás önállóságra készítető kreatív gyakorlati feladatokon keresztül történik
- ⇒ A feladatok komplexitása folytán pedig lehetőség nyílik a különböző helyekről származó élmények és ismeretek integrálására, nagyban segítheti a motiváció, a kialakulását.
- ⇒ A saját érdeklődésre építő vagy játékos feladatok ugyancsak fokozzák az aktivitást, a motivációt.

Matematikai kompetencia:

- ⇒ Az önállóan megoldott projektfeladatok a strukturált, logikus gondolkodást is fejlesztik
- ⇒ A vizuális kultúra tanítása során a tantárgy foglalkozik az alapvetően nem vizuális jelenségek, minőségek, mennyiségek vizuális megjelenítésével (grafikonok, táblázatok stb. alkalmazásával), valamint a sík- és térmértani alakzatok jellegzetességeinek megismertetésével.

Digitális kompetencia

- ⇒ A projektfeladatok során a tanulók használják a számítógépet információszerzésre, szövegszerkesztésre. A vizuális kommunikációs feladatok pedig gyakran kifejezetten számítógépes képszerkesztési, képalakítási alkalmazásokat kívánnak meg.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség

- ⇒ A kulturális értékek megbecsülésére nevelés kifejezett feladata a vizuális kultúra tanításának.
- ⇒ A művészeti ismeretek, a saját környezet vizuális kultúrájával való foglalkozás megalapozza és fejleszti a nemzeti és európai azonosságtudatot, a szociális érzékenységet, a toleranciát.

Énkép, az önismeret kialakulása

- ⇒ A kultúra értékeivel való találkozás, a különböző alkotási lehetőségek tevőleges kipróbálása jelentősen hozzájárul ennek kialakulásához, a koncentrációképesség, az önszabályozás megalapozásához.

Az általános iskola bevezető és kezdő szakaszában a vizuális kultúra tanulása alapvetően két célt szolgál: egyrészt a kezdeti motiváltság, az örömteli alkotás fenntartását, másrészt pedig a vizuális műveltség megalapozását.

A bevezető szakaszban (1-2. osztály) a gyerekek életkori sajátosságaihoz alkalmazkodva a belső képek kialakulását segítő kifejezés, alkotás, valamint a tárgy- és környezetkultúra, tárgykészítés kerüljön túlsúlyba!

A kezdő szakaszban (3-4. osztály) növekedhet az elvontabb vizuális kommunikációt igénylő, a megfigyelőképességet, forma- és arányérzéklet fejlesztendő feladatok aránya – az önkifejezés megőrzésének ösztönzése mellett –, ösztönözve az egyre céltudatosabb vizuális megismerést is.

Alapozó és fejlesztő szakasz (5–8. évfolyam)

CÉLOK ÉS FELADATOK

Alapozó szakasz (5-6. évfolyam)

- ⇒ a korábbi, közvetlen tapasztalás útján szerzett ismeretek rendszerezése, tudatosítása
- ⇒ a belső képekre épülő rajzi tevékenységet fokozatosan felváltja a látvány megfigyelésén alapuló, komolyabb koncentrációt igénylő rajzolás, festés
- ⇒ a játékosság, az örömteli tevékeny, alkotó légkör fenntartása.
- ⇒ Elkezdik a kronologikus művészettörténet tanulását.
- ⇒ Teret kell adni annak, hogy a más helyekről (pl. médiából) származó ismereteiket itt kamatoztathassák, hogy az órákon ne csupán passzív befogadóként üljenek.
- ⇒ sokkal inkább megértik, megőrzik azokat az ismereteket, amelyekhez „felfedezőként” jutnak el.
- ⇒ A mai vizuális kultúra jelenségeinek megértését is segítheti, ha a régi korok műalkotásait mai művekkel hasonlítják össze, ha a tanár rávezető kérdéseivel segít a tanulóknak felfedezni azok rokon, ill. eltérő vonásait és megérteni a különbségek okait.
- ⇒ Az önálló vagy csoportos tananyag-feldolgozás, a vázlatkészítés, jegyzetelés, bizonyos ismeretek vizuális megjelenítése pedig nagymértékben segítheti a más tantárgyak tanulása során is kulcsfontosságú önálló tanulási technikák elsajátítását.

Fejlesztő szakasz (7-8. évfolyam)

- ⇒ a pályaválasztás, a továbbtanulás kérdése, a pályaeorientáció kialakulásának segítése, hogy a tanulók ráébredjenek saját képességeikre, felismerjék saját értékeiket, hogy kialakuljon bennük egy pozitív jövőkép.
- ⇒ önálló tanulási technikák elsajátítása
- ⇒ ez a korosztály egyre inkább a konstruáló, tárgyalgó vagy technikai médiumokat alkalmazó tevékenységekhez vonzódik.
- ⇒ A rajzoló tevékenység inkább csak ezekhez kapcsolódó látvány utáni rajzolás, tervvázlat, tervrajz, magyarázó rajz, vagyis inkább a „gyakorlatiasabb hasznú” rajzi megnyilvánulások.
- ⇒ A tananyagban több a tervező vagy vizuális kommunikációs feladat, előtérbe kerülnek a vizualitás elvontabb kérdései is.
- ⇒ a korosztályban erősödik a szocializációs hajlandóság, a társak, a társaság iránti érdeklődés.
- ⇒ A páros vagy csoportos, kooperatív tanulási technikák, a közös tevékenységek növelik a motivációt, az alkalmazkodóképességet, a toleranciát, a kooperációs hajlandóságot és képességet.

MOZGÓKÉPKULTÚRA ÉS MÉDIAISMERET

Fejlesztő szakasz (8. évfolyam)

A mozgóképkultúra és médiaismeret tanításának legfőbb célja, hogy

- ⇒ hozzásegítse a tanulókat az őket körülvevő, mediatizált világban való eligazodáshoz
- ⇒ bátorítsa és fejlessze kreatív önkifejezésüket.

A tantárgy nagy hangsúlyt fektet a

- ⇒ Megismerésre
- ⇒ a kritikai attitűd kialakítására
- ⇒ a kérértlen befolyásolás elleni védekezőképesség kifejlesztésére
- ⇒ az önálló alkotásra.

KOMPETENCIÁK

szociális és állampolgári kompetencia

- ⇒ egyszerre mutathat az egyénnek utat és tévutat
- ⇒ a médiától való függés kiszolgáltatottságot jelent
- ⇒ az általa kínált lehetőségek kihasználása minden korábbinál nagyobb szabadságot biztosít
- ⇒ segítséget nyújthat a szociális és kulturális hátrányok ledolgozásában, az esélyek kiegyenlítésében
- ⇒ a térben és időben korlátozhatatlan kommunikáció és csatornáinak sokrétősége az információk hatalmas tárházát nyitja meg előttünk, amelynek révén a tudás és a műveltség sokkal könnyebben elérhetővé válik, mint bármikor korábban.
- ⇒ elültetheti bennük a kulturális sokféleség tiszteletben tartását, a különböző tradíciók, nyelvek, kultúrák közötti kommunikáció és párbeszéd iránti érdeklődést
- ⇒ A megfelelő műalkotások kiválasztása megalapozhatja a gyerekek állampolgári és normatudatát, toleranciáját és empátiáját az esetek iránt
- ⇒ lehetőség nyílik számos, a demokráciákat és a plurális, sokrétű társadalmakat jellemző probléma megvitatására és kreatív feldolgozására
- ⇒ szóba kerülhet például a tudományos és technológiai fejlődés hatása az egyénre, illetve annak szűkebb és tágabb közösségére, a fenntartható fejlődés és a környezettudatos élet kérdése, valamint a világban tapasztalható, mindenkire hatással lévő folyamatokért viselt egyéni és közösségi felelősség ügye
- ⇒ hozzájárulhat ahhoz, hogy majdan a társadalomnak minél több olyan tagja legyen, aki önállóan és felelősen tud dönteni, aki képes élni a számára is biztosított „adóí és vevői” szabadsággal, képes a társadalomba beilleszkedni, a közjóért tenni, a közügyekben aktívan részt venni

kezdeményező képessége és vállalkozói kompetenciája

- ⇒ a közösségi és egyéni alkotás megszerettetése
- ⇒ a gyerekek együttműködési készségének és döntési kompetenciájának fejlesztése.
- ⇒ a kritikai szellem felkeltésére
- ⇒ személyiségük fejlesztésére
- ⇒ kreativitásuk és alkotóvágyuk bátorítására
- ⇒ fejlődik a gyerekek önismerete
- ⇒ fokozza aktivitásukat és felelősségvállalásukat

- ⇒ épít a tanulók egyéni megfigyeléseire, saját kommunikációs és médiafogyasztói szokásaik felmérésére, a választási tudatosságuk önálló kutatására
- ⇒ az önmaguk és társaik megfigyelése, a közös alkotómunka során kapott visszacsatolások, reflexiók, a saját álláspont ütköztetése a viták során egyaránt alakítja a tanulók önmagukhoz való viszonyát és önkontrollját.

anyanyelvi kommunikáció

- ⇒ lehetőséget biztosít a gyerekek számára arra, hogy megfigyeljék a különböző kommunikációs aktusokat
- ⇒ hozzanak létre, és gyakorolják a különféle nyelvi stílusokat
- ⇒ kipróbálják kifejezőképességüket különböző helyzetekben
- ⇒ a gyerekek képesek legyenek a különféle típusú - például objektív és szubjektív tartalmú - szövegeket megkülönböztetni, adatokat gyűjteni, csoportosítani és rendszerezni, illetve vitákban érvelni, saját álláspontjukat tisztán és világosan kifejteni
- ⇒ ízelítőt kaphatnak abból, hogy a különböző stílusú szövegek milyen hatást váltanak ki, milyen a társadalmilag felelős nyelvhasználat, és ezek révén öntudatlanul is fejlesztik

digitális kompetencia

- ⇒ bevezet az információs társadalom eszközeinek használatába
- ⇒ megismerteti az információk és adatok felismerésének fontosságával, visszakeresésének módszereivel, az adatbázisok használatával, a hálózati kommunikáció általános gyakorlatával és szabályrendszerével
- ⇒ tudatosíthatja a világháló használatának írott és íratlan normáit, a jogkövető magatartás legfontosabb alapelveit, valamint a felhasználóra leselkedő veszélyeket.

esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlesztése

- ⇒ A filmművészet formanyelvének, alapelemeinek, a valóság és a reprodukció kapcsolatának bemutatása, az ábrázolás különböző módozatainak és stílusainak tanulmányozása, a történetmesélés lehetőségeinek, a tér és az idő kezelésének áttekintése hozzájárul a tanulók **önkifejezési képességeinek** kiteljesítéséhez, a filmek befogadásához, a művészi szándékok és értékek alaposabb megértéséhez, az
- ⇒ esztétikai, ízlésbeli kérdésekben választási lehetőséget kínál
- ⇒ nem mutat követendő irányt, csak orientál
- ⇒ célja, hogy kibontsa, elmélyítse a sikeres társadalmi beilleszkedéshez és alkalmazkodáshoz szükséges kompetenciákat és tudást
- ⇒ a terület szédítő tempójú változásain keresztül bemutassa, hogy világunkban milyen fontos szerepe van a folyamatos, *hatékony és önálló tanulásnak*.

TECHNIKA ÉS ÉLETVITEL

Bevezető és kezdő szakasz (1–4. évfolyam)

Célok és feladatok

A tanulók életkorának, érdeklődésének, beállítódásának, egyéni adottságainak megfelelő módon, mértékben és szinten szükséges:

- ⇒ A technikai felkészültséget kialakítani;

- ⇒ Felkészíteni a mesterséges környezetben való *tájékozódásra* (múlt, jelen, várható jövő, térbeli változások);
- ⇒ *Megismertetni* az ember alkotta környezet legfontosabb jellemzőit;
- ⇒ Bemutatni az emberi alkotásokban megtestesülő használati, esztétikai és etikai *értékeket*;
- ⇒ Fejlesztani az *alkotóképességet*, amellyel a közvetlen környezet alakítható;
- ⇒ Az alkotás élményének átélése, az alkotó munkatevékenység szellemi és fizikai folyamatának megismerése;
- ⇒ A megszerzett ismeretek alapján elérni, hogy a tanulók tudatos szemléletévé és magatartásává váljon az emberi környezet és a természet *védelme* a technika segítségével is;
- ⇒ A kritikus *fogyasztói magatartás* alakítása, fejlesztése;
- ⇒ *A szintetizációs* képesség megteremtése;
- ⇒ A megismertett emberi tevékenységek, *szakmák, életpályák*, az átélt alkotások, a technikai beállítódás egyúttal pályorientálók legyenek;
- ⇒ *Az egészséges életvitellel* kapcsolatos szemlélet és magatartás fejlesztése.

Fejlesztési feladatok, kompetenciák

A kisiskolások előzetes tudása, tapasztalása, természetes érdeklődése alapján, a környezetről szerzett információi segítségével fejlessze, alakítsa, szintetizálja

- ⇒ a technikai környezethez kapcsolódó ismereteket és magatartást;
- ⇒ a természettudományok és azok alkalmazására vonatkozó kompetenciákat;
- ⇒ az informatikai kompetenciát;
- ⇒ a kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetenciát;
- ⇒ az esztétikai-művészeti tudatosságot és kifejezőképeséget;
- ⇒ az anyanyelv és szaknyelv használatát.
- ⇒ A közvetlen mesterséges környezet megismerése (lakás, iskola, közlekedés), a saját élményből adódó problémák technikai oldalának felismerése. A technikai érdekességek, találmányok megfigyelése. Az ember, technika és természet kapcsolatának felfedezése, megértése. Információ gyűjtése, feldolgozása az alkotó munkához.
- ⇒ Az emberi alkotás folyamatának átélése, egyre önállóbb tudatos szervezése. Személyes igények, szükségletek megnevezése. Az egyéni indíttatású probléma felismerése megfogalmazása. Gondolati tervek, később vázlatok készítése. Adott funkcióra tervezett munkadarabhoz szerkezet, anyag, munkamenet kiválasztása majd alkalmazása.
- ⇒ Különböztesse meg a tanuló a természetes és emberi alkotással létrehozott tereket, formákat.
- ⇒ A munka tiszteletére és becsületes munkavégzésre nevelés, mivel a technikai környezetünk rendszerei, a tudatos emberi munka eredményei.
- ⇒ Műszaki kommunikáció alapjainak elsajátíttatása: a terv megjelenítése, szóban, írásban, rajzban, anyagban, tárgyban. Rajzi algoritmusok, munkamenet értése, olvasása. Tájékozódás rajzolvásás alapján, térszemlélet fejlesztése. A terv, elképzelés értékelése, megfeleltetése az igénynek és a lehetőségeknek.
- ⇒ A legegyszerűbb emberi szükségletek felismerése és a kapcsolódó technikai lehetőségek belátása, a funkció, forma, anyag, szerkezet, eljárás összefüggéseinek tapasztalati feltárása.
- ⇒ A rendeltetésnek, az anyagnak és szerkezetnek megfelelő egyszerű megoldás kiválasztása és elkészítése mintakövetéssel, majd egyre inkább önállóan. Technológiai rend kialakítása. Jártasság az eszköz nélküli anyagalakításban és a legegyszerűbb eszközök használatában.
- ⇒ Konstruálás, kivitelezés: tárgyak, modellek, szerkezetek és agrotechnikai eljárások, háztartás és egészségügyi eljárások irányított és önálló megvalósítása.
- ⇒ Az alkotói és befogadói munka során, a következményekért felelős magatartás tanúsítása. Más véleményének figyelembevétele. Az önellenőrzés, önértékelés fejlesztése.
- ⇒ Fontosak a munkavégzési és tanulási szokások. Ezekkel megelőzhetőek a gyermekbalesetek. Jó testtartás segítheti az egészséges fejlődést.

Tartalmi egységek

A mindennapi életben is hasznos ismeretek, tevékenységek, a természeti, a társadalmi és humán dimenziókkal rendelkező technikai kultúra fő területei:

Munkakultúra: anyagismeret, anyagmegmunkálás, eszköz, műveletek, alkotás folyamata, szervezés, gazdaságosság, ergonómia, baleset megelőzés. /pl. Anyagok és alakításuk témakörökben, Jeles napok projekteken/

Termelési kultúra: anyag, energia, információ (eredete, termelés, elosztás, fogyasztás, gazdálkodás). Agrotechnika, élelmiszeripar. /pl. Anyagok és alakításuk, modellezés témakörökben, jeles napok projekteken/

Háztartáskultúra: lakáskultúra, háztartási technológiák, háztartásgazdaság. /pl. Életvitel-háztartás, Anyagok és alakításuk témakörökben, Jeles napok projekteken/

Környezetkultúra: tárgyi környezet, épített környezet, környezetgazdálkodás. /pl. Épített és szerelt modellek, Életvitel-háztartás, Technikatörténet, Közlekedési ismeretek témakörökben/

Közlekedéskultúra: közlekedési szabályok, közlekedési eszközök. /pl. Közlekedési ismeretek, Modellezés, Anyagok és alakításuk témakörökben/

Gazdálkodási kultúra: áru, piac, termékszerkezet, marketing, reklám, foglalkozási ágak, pályaorientáció, beruházás, befektetés, költség, haszon. /Anyagok és alakításuk , Életvitel-háztartás témakörökben/

Fogyasztói kultúra: kereskedelem, termékelemzés, pénzgazdálkodás, takarékoság /pl. Anyagok és alakításuk, Életvitel-háztartás témakörökben, Jeles napok projekteken/

Szabadidős kultúra: művelődés, szórakozás, szórakoztatás, játék. /pl. Anyagok és alakításuk, Életvitel-háztartás témakörökben, Jeles napok projekteken/

Információs kultúra: kommunikáció, információs gépek, információs rendszerek. /pl. Anyagok és alakításuk, Műszaki ábrázolás, Gépek, közlekedési ismeretek témakörökben/

Alapozó és fejlesztő szakasz (5–8. évfolyam)

Az Életvitel és gyakorlati ismeretek műveltségterület célja

- ⇒ A mesterséges környezet területeinek és összefüggéseinek bemutatásával a tanulók tájékozottságának, biztonságérzetének növelése.
- ⇒ Az emberi alkotások megismertetésével a világ teljességének és szépségének átélése.
- ⇒ A civilizáció társadalmi, környezeti vonatkozásainak feltárása révén a felelős, környezet-tudatos, toleráns beállítottság kialakítása.
- ⇒ A fenntartható fejlődés megértése, elfogadása, a kritikus fogyasztói magatartás elsajátítása.
- ⇒ Az alkotás örömeinek átélése, a munka megbecsülése, pozitív alkotói magatartás kialakítása.
- ⇒ A munkafolyamatok és egyes szakmák vázlatos bemutatása, pályaorientáció megalapozása.
- ⇒ A problémák megoldása, konfliktusok kezelése.
- ⇒ Szakmai identitás, autonóm személyiségfejlesztés segítése.

Az életvitel és gyakorlati ismeretek területén kiemelt jelentőségű kompetenciák

- ⇒ A természettudományok és azok alkalmazására vonatkozó kompetenciák.
- ⇒ Digitális kompetencia.
- ⇒ Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia.
- ⇒ Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség.

Alapelvek és célok

- ⇒ A tanterv az 5–8. osztályokra vonatkozóan heti *1 óra* tervezésével készült, de az anyag megnövelt óraszám esetén is alkalmas feldolgozásra.
- ⇒ A tanterv összehangolja a kerettanterv kompetenciáit, alapelveit, céljait, az ajánlott műveltségi témaköröket, a részletesen kifejtett fejlesztési feladatokat.
- ⇒ A tanterv olyan témafeldolgozást javasol, amely a logikai láncot követve bővülő térben dolgozza fel a tananyagot és fejlesztési követelményeit. Így a szűk élettérből (otthon) az egyre táguló térbe vezeti a tanulót.
- ⇒ A feldolgozás témacsoportjai integráló, szintetizáló szemléletűek, míg az órai témák és tartalmi tervek analízáló, a kreativitásra építő jelleget hordoznak.
- ⇒ A *feldolgozás témacsoportjaiban komplexen*, az életkori sajátosságokhoz igazítva jelennek meg az ajánlott műveltségterületi témakörök: *Munkakultúra; Termelési kultúra; Háztartáskultúra; Környezetkultúra; Közlekedéskultúra; Gazdálkodáskultúra; Egészségkultúra; Biztonságkultúra; Fogyasztói kultúra; Szabadidő-kultúra; Információs kultúra; Pályaorientáció.*
- ⇒ A tanterv javaslatot tesz (az iskolai tapasztalatok alapján) a technika/életvitel és technika/életvitel és gyakorlati ismeretek órák maximális tanulói létszámára. Ez nagy létszámú osztályok esetén csoportbontást jelent. Ezt a munkavégzés team-jellege, a balesetveszély és a feltételrendszer indokolja.
- ⇒ Cél, hogy a tanulás-tevékenység eredményeként minden tanuló legyen képes technikai környezetben jól eligazodni, élni, dolgozni, tanulni a technika világában.
- ⇒ Az iskolák és a település speciális feltételrendszereit (műhelytermek, iskolai számítógépes hálózat, internet, közkönyvtár, médiatár stb.) a tanterv átlagosnak tételezi fel.

A tanterv szelleméhez igazodó lényeges módszertani elvek

- ⇒ a problémacentrikus oktatás;
- ⇒ a modellezés elveinek alkalmazása;
- ⇒ a technikatörténet felhasználása;
- ⇒ a rendszerszemléletű tevékenység;
- ⇒ algoritmus-szemléletű tanulás;
- ⇒ a tervszemléletű tanítás-tanulás;
- ⇒ a környezetgazdálkodási szemléletű tanulás;
- ⇒ az alkotó és cselekvő munkára ösztönzés;
- ⇒ egyéni, páros és csoportos munkavégzés, együttműködés;
- ⇒ komplex, projektelvű munkavégzés, szervezett munkamegosztás.

Tanulók száma legfeljebb: 16 fő.

TESTNEVELÉS ÉS SPORT

A testnevelés célja és feladata:

- Az egészség biztosítása és megőrzése.
- A testtartási hibák megelőzése.
- A tanulók kedvező erkölcsi, akaratit tulajdonságainak formálása.
- A mozgásműveltségük fejlesztése
- Minden testnevelési óra a gyermek számára az öröm, siker forrása.
- Játékos mozgástevékenységgel gazdagítsa és fejlessze a tanulók...
 - mozgásműveltségét;
 - koordinációs képességeiket
 - elégítse ki a tanulók mozgásszükségletét;
 - alapvető mozgás- és feladatmegoldó képességüket;
 - járuljon hozzá a sportolás eszközeivel az egészséges életmód kialakításához

Kulcskompetenciák fejlesztése

- Anyanyelvi kommunikáció. A testnevelés nyelvezetét rendszeres gyakorlással kell elsajátítani.
- A mozgást nagymértékben segíti, ha a tanulók megismerik saját testi-lelki adottságaikat,
- A higiéniai szokások kialakítása segíti az egészség megőrzését.
- Vállalkozói kompetencia. Cél az aktív életvitelű, pozitívan gondolkodó állampolgár formálása.
- Leendő munkavállalóként gondot fordít saját fizikai állapotára, szellemi frissességére.
- A testnevelés sajátos eszközeivel alakítja a környezettudatos magatartást, a környezet védelmét.
- A szép, harmonikus mozgás segíti az esztétikai-művészi tudatosság fejlesztését.
- A mozgáskultúra kialakításán túl a szervezet edzettségi szintjének emelése is folyik.

Bevezető–kezdő szakasz (1–4. évfolyam)

Célok és feladatok

- ⇒ Az iskolai testnevelés és sport az iskola egységes nevelő-oktató munkájának szerves része.
- ⇒ Ismerjék a motorikus képességek fejlesztésének és fenntartásának módját, legyen élményük a mozgásos játékok, a versengés öröme.
- ⇒ A testnevelés és a sport hozzájárul ahhoz, hogy a diákok megbecsüljék társaik teljesítményét, felismerjék a testnevelés és a sport egészségügyi és prevenciós értékeit.
- ⇒ Cél, hogy a rendszeres fizikai aktivitás váljon magatartásuk részévé.
- ⇒ Ez teszi alkalmassá őket arra, hogy a későbbiekben képesek legyenek sportági feladatok és mozgásrendszerek eredményes elsajátítására, motorikus képességeik hatékony fejlesztésére.
- ⇒ Az alsó tagozatos testnevelési óra elsősorban mozgásos játékokkal és versengésekkel segíti a zökkenőmentes átmenetet az óvodai és az iskolai élet között.

Az egészséggel kapcsolatos feladatok:

- ⇒ a higiéniai szokások kialakítása
- ⇒ az ellenálló képesség, edzettség fejlesztése
- ⇒ az ortopédiai elváltozások megelőzése
- ⇒ a prevenció lényegének és a relaxációs eljárásoknak a megismerése, megértése.

A mozgáskultúra fejlesztése:

- ⇒ az alapvető (genetikus) mozgáskészségek megfelelő szintű kialakítása
- ⇒ az úszás elsajátítása
- ⇒ a kondicionális és a koordinációs képességeknek az életkorhoz és az egyéni adottságokhoz igazított fejlesztése.
- ⇒ Sokoldalú mozgástapasztalat megszerzése a feladatmegoldáshoz, készségfejlesztéshez és a játékhoz.
- ⇒ A sporttevékenységhez kapcsolódó ismeretek (szabályok, történeti vonatkozások, feladatmegoldó sémák, egészségügyi megfontolások) megszerzése; mozgáskommunikáció.

Tanulási, játék- és sportolási élmények nyújtás

- ⇒ Elsajátítás
- ⇒ Teljesítmény
- ⇒ kollektív siker
- ⇒ a tevékenység öröme.

Értékes személyiségvonások fejlesztése:

- ⇒ a félelem leküzdése
- ⇒ a szabályok betartása
- ⇒ nehézségek leküzdése
- ⇒ kudarc tűrése
- ⇒ a természet szeretete, környezetkímélő magatartás.

Fejlesztési követelmények

- ⇒ Énkép, önismeret
- ⇒ Hon- és népismeret:
- ⇒ Demokráciára nevelés
- ⇒ Óvják, védjék környezetüket, a testnevelési szereket, az eszközöket, a pályákat, az épület berendezéseit.
- ⇒ A bevezető-kezdő szakasz a legmegfelelőbb alkalom a sokoldalú mozgástanulásra, ennek tudatosítására.
- ⇒ Könnyített feladatokkal, fokozott figyelemmel alakítsuk ki a lemaratottak felzárkóztatását.

<p>Alapozó és fejlesztő szakasz (5–8. évfolyam)</p>

CÉLOK ÉS FELADATOK

Érje el, hogy a testnevelés és sport, a rendszeres fizikai aktivitás a tanulók magatartásának részévé váljon, továbbá gazdagítsa tovább a tanulók sportági mozgáskészségét, fejlessze motorikus cselekvési biztonságukat, mozgás és sportolás iránti igényüket. A kötelező tanórák és a sportórák lehetőségeinek igénybevitelével sajátítsák el legalább két sportági rendszer technikáját olyan szinten, hogy az élmény és siker forrása legyen számukra.

Az egészséggel kapcsolatos feladatok

- ⇒ a higiéniai szokások kialakítása
- ⇒ edzettség fejlesztése
- ⇒ az ortopédiai elváltozások megelőzése, ellensúlyozása
- ⇒ a tanulók értsék és ismerjék a prevenció lényegét, ismerjenek relaxációs eljárásokat.

A mozgáskultúra fejlesztése:

- ⇒ az alapvető mozgáskészségek megfelelő szintű kialakítása
- ⇒ az úszás elsajátítása

- ⇒ a kondicionálás képességének az életkorhoz és az egyéni adottságokhoz igazított fejlesztése
- ⇒ jól alkalmazható mozgáskészség megszerzése a játék- és sporttevékenységhez (szabályok, történeti vonatkozások)

Tanulási, játék- és sportolási élmények nyújtása

- ⇒ az elsajátítás, a teljesítmény, a kollektív siker és a tevékenység öröme.

Értékes személyiségvonások fejlesztése:

- ⇒ a félelem leküzdése
- ⇒ a szabályok betartása
- ⇒ a nehézségek leküzdése
- ⇒ a természet szeretete

Fejlesztési követelmények

Az egészséges testi fejlődés segítése

- ⇒ A tanulók tudatosan vegyenek részt testük fejlesztésében
- ⇒ Alkati adottságaiknak megfelelően, károsodástól mentesen következzenek be a prepubertás és a pubertás kori fejlődés változásai
- ⇒ rendszeresen végezzenek mozgástevékenységet
- ⇒ Előzzék meg a testtartási rendellenességek kialakulását
- ⇒ Ismerjék a mozgástevékenységnek és a sportolásnak az egészséges életmódban betöltött szerepét, és alkalmazzák azt.

A mozgáskultúra fejlesztése

- ⇒ Teljesítményképes tudás szintjén birtokolják az atlétikában tanult technikákat.
- ⇒ Sajátítsanak el egyszerűbb torna jellegű elemeket.
- ⇒ A tanult elemekből legyenek képesek összefüggő gyakorlatot végrehajtani.
- ⇒ Tudjanak játszani két sportjátékot, ismerjék azok szabályait, és alkalmazzák a játékban.
- ⇒ Tudják két úszásnem alaptechnikáját.
- ⇒ Fejlődjenek erőben, gyorsasági erőben, állóképességben.
- ⇒ Motorikus képességeiket fejlesszék, ez mutatkozzon meg atlétikai, torna-, sportjáték-, úszás- és küzdősportbeli teljesítményeikben.
- ⇒ Ismerjenek meg és alkalmazzanak egyszerűbb képességfejlesztő eljárásokat.
- ⇒ Fejlődjön ritmus- és reakció készségük, térbeli tájékozódási képességük.

NÉPTÁNC HON- ÉS NÉPISMERET

Bevezető és kezdő szakasz (1-4 évfolyam)

Irányelvek és célkitűzések

1-2. osztályban

A tantárgyi modul célja, a felszabadult örömet nyújtó játéklehetőség megteremtése, melynek gyakorlatai és játékaik során lehetőség adódik a tanulók saját teljesítményükhöz képesti optimális haladáshoz, különféle készségeik és képességeik területén. Az egész osztályos, és a kiscsoportos, páros és egyéni játékok és gyakorlatok sora, mind az egyén különféle megnyilvánulását igényli, mely a gyermekek önbizalmának növelését eredményezi.

A játékelmény megteremtésén túl, a második év során a játékokban és gyakorlatokban való tudatosabb részvétel, azaz a játék egy magasabb szintű befogadása, és ennek megfelelő tanulói megnyilatkozás lesz a cél. Ennek érdekében olyan gyakorlattípusok kerülnek be a témakörök közé: amely a koncentráció, a figyelemösszpontosítás, a térbeli tájékozódás, az improvizáció, a beszéd-készség, az érzékelés fejlesztésére irányul. Fontos célkitűzés az ismeretek megszerzése, de ezek megszerzésének legfőbb elve a tevékenység központúság.

3-4. osztályban

A tantárgyi modul célja, a felszabadult örömet nyújtó játéklehetőség megteremtése, melynek gyakorlatai és játékaik során lehetőség adódik a tanulók saját teljesítményükhöz képesti optimális haladáshoz, különféle készségeik és képességeik területén. Az egész osztályos, és a kiscsoportos, páros és egyéni játékok és gyakorlatok sora, mind az egyén különféle megnyilvánulását igényli, mely az iskolába járó gyermekek önbizalmának növelését eredményezi.

A játékelmény megteremtésén túl a játékokban és gyakorlatokban való tudatos részvétel, azaz a játék egy magasabb szintű befogadása, és ennek megfelelő tanulói megnyilatkozás a cél. Ennek érdekében olyan gyakorlattípusok kerülnek be a témakörök közé: amely a koncentráció, a figyelemösszpontosítás, a térbeli tájékozódás, az improvizáció, a beszéd-készség, az érzékelés fejlesztésére irányul. Fontos célkitűzés az ismeretek megszerzése, de ezek megszerzésének legfőbb elve a tevékenység központúság. A tevékenységközpontúság mellett a harmadik évfolyamon már fontos cél az ismeretek megszerzése is – , népi játékok szabályai, szövegei, dallamai –, még akkor is, ha mindez játékokon és gyakorlatokon keresztül történik. A tárgy célja a negyedik évfolyamon a korábbi ismeretek, tevékenységek szintetizálása, azaz újateremtés egy magasabb szinten. A játékok szabályai gyarapodnak és bonyolultabbá válnak, ugyanakkor az ismeretek is bővülnek, és még az alkalmazási feltételek is nehezebbek.

Fejlesztési követelmények

- ⇒ A csoportos játékhoz és a megjelenítéshez szükséges képességek és készségek
- ⇒ Rögtönzési és együttműködési képesség
- ⇒ Ismeretszerzési, tanulási és problémamegoldó képesség, kifejező-készség
- ⇒ Megismerő befogadóképesség

Lehetőség nyílik a gyerekek olyan jellegű komplex fejlesztésére, mely által a tanulók a mindig örömet és izgalmat jelentő játékok és gyakorlatok sokaságán keresztül kommunikációs képességeik, térbeli tájékozódási képességeik, rögtönzési és együttműködési képességeik, kifejező-készségük, önismeretük és a társak ismerete érzékelése a saját fejlettségüknek megfelelően fejlődik. Mindez kapaszkodót ad a

kultúra értékeinek befogadáshoz, valamint olyan közösségi élményt nyújt, mely az összetartozás érzését teremti meg.

A tantárgy célja

- ⇒ A gyermekkori társas kapcsolatok megismerése, azokban való eligazodás és az együttműködés képességének kialakítása fejlesztése,
- ⇒ az emberi érzemvilág megismerésének elősegítése, az érzelem kifejezés különböző módjainak gyakorlása, ismert és spontán helyzetekben egyaránt,
- ⇒ a szöveg mögötti vagy szöveg nélküli kommunikációs lehetőségek, formák meg- és felismerése, megértése, megtanulása (pl. testbeszéd, egyéb metakommunikációs jelrendszer stb.),
- ⇒ művészeti alkotások (pl. színházi darab), táncformák, táncfajták megismerése, jelentéshordozó és érzelmközvetítő szerepük, megértése, elfogadása stb.

Alapozó és fejlesztő szakasz (5–6. évfolyam)

Célkitűzések

A tantárgyi modul célja, a felszabadult örömet nyújtó játéklehetőség megteremtése, melynek gyakorlatai és játécai során lehetőség adódik a tanulók saját teljesítményükhöz való optimális haladáshoz, különféle készségeik és képességeik területén.

- ⇒ A gyermekkori társas kapcsolatok megismerése, azokban való eligazodás és az együttműködés képességének kialakítása fejlesztése,
- ⇒ a társas kapcsolatok gyakorlása különböző élethelyzetekben,
- ⇒ az emberi érzemvilág megismerésének elősegítése, az érzelem kifejezés különböző módjainak gyakorlása, ismert és spontán helyzetekben egyaránt,
- ⇒ a szöveg mögötti vagy szöveg nélküli kommunikációs lehetőségek, formák meg- és felismerése, megértése, megtanulása (pl. testbeszéd, egyéb metakommunikációs jelrendszer stb.),
- ⇒ művészeti alkotások (pl. színházi darab), táncformák, táncfajták megismerése, jelentéshordozó és érzelmközvetítő szerepük, megértése, elfogadása stb.

Fejlesztési követelmények

- ⇒ A csoportos játékhoz és a megjelenítéshez szükséges képességek és készségek
- ⇒ Rögtönzési és együttműködési képesség
- ⇒ Ismeretszerzési, tanulási és problémamegoldó képesség, kifejezőkészség
- ⇒ Megismerő befogadóképesség

A tanulók

- ⇒ szerezzenek további ismereteket a helyi hagyományokról; a lakóhely múltjáról, továbbá a környék, a lakóhely természeti értékeiről, az azokat fenyegető veszélyekről és a megóvásukra tett erőfeszítésekről;
- ⇒ Ismerjék meg, milyenek voltak az emberek hétköznapijai a különböző korokban és kultúrákban;
- ⇒ szerezzenek ismereteket a magyar népszokásokról.

Érvényességi rendelkezések

I. A pedagógiai program érvényességi ideje

1. Az iskola 2004. szeptember 1-jétől szervezi oktató-nevelői munkáját e pedagógiai program alapján.
2. A pedagógiai program részét képező helyi tanterv 2004. szeptember 1-jén az első évfolyamon, majd ezt követően felmenő rendszerben kerül bevezetésre.

II. A pedagógiai program értékelése. felülvizsgálata

1. Pedagógiai programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja. A nevelők szakmai munkaközösségei minden tanév végén írásban értékelik a megfogalmazott általános célok és követelmények megvalósulását.
2. A 2008-2009. tanév során a nevelőtestületnek el kell végeznie a pedagógiai program teljes felülvizsgálatát, értékelését és szükség esetén módosítani kell, vagy teljesen új pedagógiai programot kell kidolgoznia.
3. A nevelőtestület felkéri az iskolaszéket, hogy a pedagógiai programban leírtak megvalósulását a 2007-2008. tanév lezárását követően átfogóan elemezze.

III. A pedagógiai program módosítása

1. A pedagógiai program módosítására javaslatot tehet:
 - az iskola igazgatója,
 - a nevelőtestület bármely tagja,
 - a nevelők szakmai munkaközösségei,
 - az iskolaszék,
 - a szülői munkaközösség,
 - az iskola fenntartója.
2. A tanulók a pedagógiai program módosítását az iskolaszék diák-önkormányzati képviselői útján az iskolaszéknek javasolhatják.
3. A pedagógiai program módosítását a nevelőtestület fogadja el, és az a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé.
4. A módosított pedagógiai programot a jóváhagyást követő tanév szeptember első napjától kell bevezetni.

IV. A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala

1. Az iskola pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető.
2. A pedagógiai program egy-egy példánya következő személyeknél tekinthető meg:
 - az iskola fenntartójánál,
 - az iskola irattárában,
 - az iskola könyvtárában,
 - az iskola nevelői szobájában,
 - az iskola igazgatójánál.

Székesfehérvár, 2008. január 1.

Szili Csaba
igazgató

Legitimációs zárlat

A helyi tantervhez

1. Egyetértését nyilvánította:

Iskolaszék Székesfehérvár, 2004. május 12.

Szülői Munkaközösség Székesfehérvár, 2004. május 12.

2. Elfogadta:

Nevelőtestület Székesfehérvár, 2004. május 12.

Diákönkormányzat Székesfehérvár, 2004. május 12.

Székesfehérvár, 2008. január 1.

Szili Csaba
igazgató

Fenntartó:

.....

Szöveges értékelés Néptánc

1.osztály

I. félév

- Tanult népi gyermekjátékokat tudja értékelni, játszani – segítséggel tudja énekelni, játszani – nem tudja értékelni – nem játssza el.
- Saját énekre ritmusra lépni képes –néha hibázik, - nem tud ritmust tartani.
- Tanult mondókákat, kiszámolókat ismeri – segítséggel mondja – nem mondja el.
- Társaival együtt mozogni képes – nem tud

II. félév

- Zenére egyenletesen járni, különböző mozgásokat végezni – képes - néha hibázik – nem tud.
- Tanult mondókákat, kiszámolókat – tudja ritmussal kíséni – egyenletes tapssal kíséri – segítséggel tudja kíséni.
- Zenére egyenletesen járni, különböző mozgásokat végezni – tud – néha hibázik – nem tud.
- Tanult motívumokat, motívum füzéseket tudja – segítséggel tudja

2.osztály

I. félév

- Egyszerű begyakorolt motívumokat ismeri, önállóan összeköti – ismeri, segítséggel eltáncolja.
- Játékokban, motívumokban különböző forgásmódokat ismeri, alkalmazza – ismeri, segítséggel alkalmazza.
- Párral való táncolásra, együttmozgásra képes – kis hibával képes – nem képes.

II. félév

- Egyszerű begyakorolt motívumokat ismeri, önállóan összeköti – ismeri, segítséggel eltáncolja.
- Játékokban, motívumokban különböző forgásmódokat ismeri, alkalmazza – ismeri, segítséggel alkalmazza.
- Párral való táncolásra, együttmozgásra képes – kis hibával képes – nem képes.
- Tanult lépések ritmustapssal kíséni önállóan képes – néha hibázik – nem képes
- Tanult népdalokat önállóan énekelni – segítséggel énekli – nem tudja
- Tanult játék, illetve motívumfüzést önállóan el tudja táncolni – segítséggel eltáncolja – nem tudja eltáncolni.

3. osztály

I.félév

- Mezőföldi motívumanyag ismerete önállóan képes kötni a motívumokat – segítséggel eltáncolja – nem tudja eltáncolni.
- Mezőföldi játékok hangulatnak megfelelő előadásmódja – a dal ritmusához igazodó előadás – a dal ritmusát nem követő előadásmód.

- Tanult ritmusgyakorlatokat hibátlanul képes előadni – segítséggel, kis hibával előadja – nem tudja

II. félév

- Kanász motívumok előadása - önállóan a zene ritmusához igazodva képes kötni a motívumokat, - önállóan, de a zene ritmusát figyelmen kívül hagyva táncolja - segítséggel, kis hibákkal táncolja, - nem tudja eltáncolni.
- Helyi hagyományokból kiválasztott anyagot önállóan képes előadni – segítséggel adja elő – nem tudja előadni.
- Térben, térformákban való tájékozódása jó – megfelelő – gyenge

4. osztály

I. félév

- Tanult mozgás motívumokkal önállóan, zenéhez igazodva táncolja – segítséggel táncolja
- Párral együtt térbeli mozgásra – önállóan képes – segítséggel képes
- Tanult játékokat, játékfűzéseket önállóan, hangulatnak megfelelő előadásmóddal táncolja – önállóan előadja – segítséggel előadja.
- Tanult népszokásokat ismeri, önállóan beszél róla – ismeri – ismeretei hiányosak
- Somogyi csárdást párral együtt, zenéhez igazodva önállóan táncolja – párral együtt segítséggel táncolja – egyedül önállóan táncolja – egyedül segítséggel táncolja.
- Ritmusgyakorlatokat bonyolult kétszólamú ritmusokat önállóan előad – egyszerűbb ritmusgyakorlatokat önállóan előad – egyszerűbb ritmusgyakorlatokat segítséggel előad.

Idegen nyelv

A mondókákat, dalokat és nyelvi játékokat

- folyamatosan tudja, szépen hangsúlyozza,
- akadozva, segítséggel tudja,
- hibásan tudja,
- nem tudja.

A tanár idegen nyelvi utasításait:

- megérti és végrehajtja,
- nem érti, társait másolja,
- nem hajtja végre.

Órai aktivitás:

- lelkes és szorgalmas,
- sok biztatást igényel,
- sokszor passzív,
- nem vesz részt az óra menetében.

Kiejtés

- könnyedén képezi a hangokat, utánozza a szó- és mondathangsúlyt,
- segítséggel jól alakítható, vagy nehezen alakítható.

Szókincs:

- a tanult szókincsnek: - birtokában van,
- részben van birtokában,
- kevésbé van birtokában

Írásképe:

- gondos, rendezett, a betűtévesztés nem jellemző,
- változó, kevés betűtévesztés,
- elfogadható,
- rendetlen, sok hibával ír.

Az írásbeli feladatokat (tankönyv, munkafüzet, füzet)

- helyesen oldja meg,
- kevés hibával oldja meg,
- sok hibával oldja meg.

Felkészülés a tanórára:

- felszerelése hiánytalan, házi feladatát rendszeresen elkészíti,
- felszerelése, házi feladata esetenként hiányos,
- gyakran hiányos felszereléssel, felkészületlenül jár órára.

Eszköz- és felszerelésjegyzék

Az iskolai nevelő-oktató munkát segítő alapfelszerelések

- Színes TV 14 db, amelyből 2 mozgatható,
- Videó 10 db
- Kazettás magnó 11 db
- Írásvetítő 12 db (ezek pótlása szükséges, hogy minden tanteremben legyen)

1. Az iskolai nevelő-oktató munkát segítő szemléltetést, valamint a tanulók tevékenykedtetését az osztálytermekben és a szaktantermekben az alábbi alapfelszerelések és eszközök szolgálják (tantermenként egy-egy): fali vetítővászon, televízió, videolejátszó, kazettás magnetofon.

2. Alsó tagozat:

Magyar nyelv és irodalom tanítását segítő felszerelések és taneszközök (tantermenként):

- Betűkártyák,
- Hívóképek,
- Betűsín
- Fali tablók
 - Hangtani ismeretek
 - Szavak alakja, jelentése
 - A szó
 - A mondat
- Nemzeti jelképek (falitabló)
- Fali táblák:
 - Igék
 - Az igenév
 - A teljes hasonulás
 - Mondat

- Magnókazetta: 3-4. o. olvasás

- videó: Kincskereső, Tüskevár

3. Matematika tanítását segítő felszerelések és taneszközök (tantermenként)

- Ugyanazokat az eszközöket használjuk mint a felsőben
- kétkarú mérleg,
- súlyok,
- óralap,
- méterrúd,
- színesrúd,
- számképek (1.old.)
- mérőedények,
- lyukastáblák,
- hőmérő óra, fali

4. Környezetismeret tanítását segítő felszerelések és taneszközök

- Domborított földgömb
- Ásványok
- 4.o. térkép,
- applikációs falitáblák,
- táblák

5. Ének-zene tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Magnókazetta

6. Felső tagozat

Magyar nyelv és irodalom tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Térkép (irodalomtörténeti)
- Írói arcképsorozat
- Magyar értelmező szótár
- Szinonima szótár
- Helyesírási tanácsadó szótár
- Életrajzi lexikon
- Helyesírási szabályzat és szótár
- Hanganyag (hangkazetta, CD):
 - Népdalok, népmesék
 - János vitéz
 - Versek (Petőfi, Arany)
 - A kis herceg
 - Görög regék és mondák
 - Rege a csodaszarvasról
 - Népballadák
 - Arany: A walesi bárdok
 - Toldi
 - Egri csillagok (részletek)
 - Janus Pannonius, Balassi Bálint, Zrínyi Miklós, Csokonai Vitéz Mihály versei
 - Kölcsey Ferenc, Vörösmarty Mihály, Petőfi Sándor, Arany János, Jókai Mór művei
 - Halotti beszéd és könyörgés
 - Ómagyar Mária –siralom
 - Ady Endre, Babits Mihály, Kosztolányi Dezső, József Attila, Radnóti Miklós versei
 - Megzenésített versek
- Videofilmek
 - A Pál utcai fiúk
 - Egri csillagok
 - Mikszáth: Szent Péter esernyője
 - Egy magyar nábob
 - A kőszívű ember fiai
 - Légy jó mindhalálig
 - Móricz és a Légy jó mindhalálig
- Könyv
 - Népmesegyűjtemények
 - O. Nagy Gábor: Magyar szólások és közmondások
 - Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk
 - Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője
 - Gárdonyi Géza: Egri csillagok
 - Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig
- Falitablók:
 - Magyar nyelvemlékek
- Egyéb eszközök:
 - Petőfi (diasorozat)
 - Fogalmazás 5. (diasorozat)

- Arany János: Toldi (diasorozat)
- A főnév (oktatócsomag)
- Móricz Zsigmond: Hét krajcár (diafilm)
- Ady és a nyugatosok, József Attila (diafilm)

7. Történelem tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Falitérkép
 - Az ókori Kelet
 - Az ókori Görögország
 - A Római Birodalom
 - Magyarország X-XI.sz.
 - A magyar népvándorlás és a honfoglalás
 - Európa Nagy Károly korában
 - Magyarország a korai feudalizmus idején
 - A feudális Magyarország a XIII.sz. közepétől a XV.sz. elejéig
 - A tatárjárás Magyarországon 1241-42.
 - A Föld népei a XIV-XV.sz.
 - Magyarország 1526-1606
 - Magyarország a XVII. században
 - Az európaiak felfedezései és a gyarmatosítás XV-XVII sz.
 - Magyarország Bethlen Gábor korában (1629)
 - Magyarország népei a XVIII. sz. végén
 - Az 1848/49-es szabadságharc
 - Európa a XIX. sz. második felében
 - Európa a XIX. században
 - Európa 1815-1849
 - Európa az I. világháború idején
 - Az Osztrák-Magyar Monarchia 1914-ben
 - A gyarmati rendszer felbomlása (1917-1975).
 - A Tanácsköztársaság honvédő harcai
 - Európa a II. világháború idején
 - Hazánk felszabadulása
- Videokazetta:
 - Honfoglalás, államalapítás
 - Rákóczi szabadságharc

8. Angol nyelv tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Chatterbox 1. tankönyv
- Project English 1. tankönyvek,
 - hangkazetta,
 - tesztek
- New Project 1.

9. Német nyelv tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Ping Pong (tankönyv, munkafüzet, hangkazetta)
- Deutschmobil 1. (tankönyv, munkafüzet, hangkazetta)
- Deutschmobil II. (tankönyv, munkafüzet, hangkazetta)

10. Matematika tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Táblai körző fa
- Táblai vonalzó 45°-os fából

- Táblai vonalzó 60°-os fából
- Halmazok (falikép)
- Lineáris függvény (falikép)
- Másodfokú függvény (falikép)
- Abszolútérték függvény (falikép)
- Mértékegységek (falikép)
- Területszámítások (falikép)
- Tükrözés (falikép)
- Terület- és kerületszámítások (falikép)
- A kör kerülete, területe (falikép)
- Szögpárok (falikép)
- Hasábok (falikép)
- Eltolás (falikép)
- Pitagorasz-tétele (falikép)
- Az egyenes körkúp, gúla (falikép)
- Az egyenes henger, gömb (falikép)
- Területek felszíne, térfogata (falikép)
- Algoritmus folyamatábra (falikép)
- Mérőeszközök: méterrúd,
kétkarú mérleg,
űrmértékek
- Szétszedhető köbdeciméter
- Testek (műanyag, fém hasábok, gúlak, kúpok)

11. Az informatika tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Pentium típusú számítógép
- Monitor (SVGA)
- Billentyűzet
- Egér
- Alapvető programok:
 - CD meghajtó 40x
 - Hangkártya + hangfal
 - OFFICE 97 vagy 2000
 - Szoftver az Internet hálózatban való működtetéséhez

12. Természetismeret és földrajz tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- 5-8. osztályos diafilm sorozat a földrajz tanításához
- 5-8. osztályos írásvetítőfólia-sorozat a környezetismeret és a földrajz tanításához.
- Közvetgyűjtemény
- 5-8. osztályos táblai vaktérképsorozat
- Iránytű
- Térképjelek
- Magyarország térképe (falitérkép)
- A Föld éghajlata (falikép)
- A Föld természetes növényzete (falikép)
- A Föld domborzata
- Földgömb
- A Föld felszíne (dombortérkép)
- Afrika domborzata és vizei
- Afrika domborzata (falitérkép)
- Ausztrália és Új-Zéland domborzata (falitérkép)

- Észak-Amerika, Dél-Amerika domborzata és vizei (falitérkép)
- Ázsia domborzata és vizei (falitérkép)
- Európa domborzata és vizei (falitérkép)
- Európa országai (falitérkép)
- Észak-Európa (falitérkép)
- Kelet-Európa (falitérkép)
- Ázsia domborzata (falitérkép)
- Közép Európa falitérkép)
- A Kárpát-medence domborzata és vizei (falitérkép)

13. A fizika tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Írásvetítőfólia-sorozat (fizika 6-8. osztály)
- Mágneses rudpár fatokban
- Fizikusok arcképcsarnoka (falikép sorozat)
- SI mértéktáblázat (falikép)
- Lejtőmodell
- Mikolacső
- Mechanikai eszközkészlet
- Rugós erőmérő
- Kétkarú emelő
- Karos mérleg, súlysorozattal
- Hőtágulás bemutató tanári eszközkészlet
- Kétütemű motorminta
- Négyütemű motorminta
- Áramátalakító
- Csengőreduktor
- Elektrovaria (tanári bemutató eszközkészlet)
- Dem elektromosságtani készlet
- Transzformátor modell
- Mérőműszer (Voltax)
- Tanulókísérleti eszközkészlet áramkörök létrehozására
- Optikai pad (lencsékkel, tükrökkel)

14. A biológia tanítását segítő felszerelések és taneszközök

- Mikroszkóp
- Sertés koponya
- Juh koponya
- Madár csontváz
- Emlős csontváz
- Fogtípusok
- Mókus (modell)
- Sün (modell)
- Róka (modell)
- Szarvas v. őzágancs
- Hal (csontváz)
- Béka (csontváz)
- Fürge gyík (üveges, folyadékos)
- Falitablók:
 - Fásszár keresztmetszete
- Az emberi bőr (bőrmetszet)
- Emberi csontváz

- Csípőcsont
- Csövescsont
- Koponya
- Emberi torzó
- Lapos és csöves csont metszete
- Emberi nyelv fogakkal (modell)
- Szív-modell
- Szem (modell)
- Emberi fejmetszet
- Fül modell

15. A kémia tanítását segítő felszerelések és taneszközök

- Kémcső
- Főzőpohár
- Óraüveg
- Borszeszégő
- Kémcsőfogó
- Vasháromláb
- Azbesztháló
- Vízbontó készülék
- Kalotta molekulamodell
- Pálcika modell
- Mágneses atommodell
- Falitablók:
 - Atomok elektronvonzó képessége
 - Fémek jellemerősségi sora
 - Periódusos rendszer
- Oktatótáblák:
 - Sav-bázis reakció
 - Közömbösítés
 - Redukció a redukáló sorban
 - peptidkötés

16. Az ének-zene tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Pianínó
- A kerettantervben szereplő zenehallgatási anyag hangkazettán, CD lemezen

17. Rajz tanítását segítő felszerelések és taneszközök

- Műanyag, átlátszó hengerek, gúlán
- Képsík rendszer a vetületi átvázoláshoz
- Táblai körző (fém hegyű)
- Műanyag, átlátszó kocka, tégl
- Demonstrációs testek (fa)
- Diapozitívék
- Diavetítő

18. Technika tanítását segítő felszerelések és taneszközök

- Faszerező lapos 25 x 200
- Fareszelő gömbölyű 10 x 200
- Vasreszelő lapos 25 x 200

- Laposfogó
- Kalapács 15-20 dekás
- Gömbölyűcsőrű fogó
- Fafűrész (illesztő), vasfűrész
- Lyukfűrész
- Kézi fűrő
- Lemezvágó olló
- Szerelő készlet, gépelemek tanításához
- Elektromos szerelőkészlet I-II.
- Asztali fűrőgép (állványos)
- Asztali körfűrész
- A gépek (falitabló)
- KRESZ-táblák (oktató táblák)

19. Alsó-felső tagozatos testnevelés tanítását segítő felszerelések és eszközök

- Ugródomb
- Magasugrómérce
- Magasugróléc
- Maroklabda
- Súlygolyó 3 kg
- Súlygolyó 4 kg
- Tornaszekrény
- Gyűrű
- Gerenda
- Dobbantó
- Tornaszámoly
- Medicinlabdák
- Kézi súlyzók
- Mászókötel
- Kosárlabda
- Kézilabda
- Focilabda

A tanulók fizikai állapotának mérése

1. A tanulók fizikai állapotának mérését a testnevelés tantárgyat tanító nevelők végzik el a testnevelés órákon, tanévenként két alkalommal október, illetve május hónapban.
2. A mérés eredménye alapján a nevelők a tanulók fizikai állapotát, általános teherbíró képességét minősítik, az évente kapott eredményeket összehasonlítják, és ezt az értesítő könyvön keresztül a szülők tudomására hozzák.
3. A tanulók fizikai állapotának mérését szolgáló feladatok, illetve az elért eredményekhez tartozó pontszámok:

1. **feladat: HELYBŐL TÁVOLUGRÁS** (Az alsó végtag dinamikus erejének mérése)

Kiinduló helyzet: a tanuló az elugróvonal (elugródeszka) mögé áll úgy, hogy a cipőorrával a vonalat nem érinti.

Feladat: térdhajlítás – és ezzel egyidejűleg páros karlendítés hátra, hátsó rézsutos mélytartásba, előzetes lendületszerzés -, majd erőteljes páros lábú elrugaszkodás és elugrás előre.

Értékelés: az utolsó nyom és az elugróvonal közötti távolságot mérjük méterben